

EDVARD GRIEG PEER GYNT

SUPER AUDIO CD

BERGEN PHILHARMONIC ORCHESTRA
OLE KRISTIAN RUUD

EDVARD GRIEG, c. 1870

HENRIK IBSEN, c. 1863

PEER GYNT

A PLAY BY

HENRIK IBSEN

IN A CONCERT VERSION PREPARED BY
SVEIN STURLA HUNGNES

INCIDENTAL MUSIC BY

EDVARD GRIEG

GRIEG, EDVARD HAGERUP (1843-1907)

PEER GYNT, Op. 23 (1874/75)

112'42

Disc 1

ACT I (PAGE 61)

❶	I Bryllupsgården · <i>At the Wedding</i>	Prelude	4'57
❷	Bukkerittet · <i>The Buckride</i>	Scene 1 [dialogue]	2'10
❸	Bryllupsmarsj (Brudefølget drar forbi) <i>Wedding March (Norwegian Bridal Procession)</i>	Scene 2	3'18
❹	På vei til Hegstad · <i>On the way to Hegstad</i>	Scene 2 [dialogue]	0'52
❺	Halling	Scene 2 [incl. dialogue]	0'47
❻	Springar: Bryllupet på Hegstad <i>Springar: The Wedding at Hegstad</i>	Scene 3 [incl. dialogue]	2'31

ACT II (PAGE 67)

❷	Bruderovet. Ingrids klage <i>The Abduction of the Bride. Ingrid's Lament</i>	Prelude	4'01
❸	Peer Gynt og Ingrid · <i>Peer Gynt and Ingrid</i>	Scene 1 [dialogue]	0'56
❹	Peer Gynt på flukt · <i>Peer Gynt on the run</i>	Scene 3 [dialogue]	0'24
❺	Peer Gynt og Sæterjentene <i>Peer Gynt and the Herd-Girls</i>	Scene 3 [incl. dialogue]	3'34

11	Peer Gynt og Den Grønnkledde <i>Peer Gynt and the Woman in Green</i>	Scene 5	2'23
12	Peer Gynt og Den Grønnkledde, forts. <i>Peer Gynt and the Woman in Green, cont.</i>	Scene 5 [dialogue]	1'34
13	På ridestellet skal storfolk kjennes <i>Great folk may be known by the mounts...</i>	Scene 5	0'18
14	I Dovregubbens hall <i>In the Hall of the Mountain King</i>	Scene 6	2'43
15	Peer Gynts møte med Dovregubben <i>Peer Gynt meets the Mountain King</i>	Scene 6 [dialogue]	1'24
16	Dans av Dovregubbens datter <i>Dance of the Mountain King's Daughter</i>	Scene 6	1'40
17	Ut av Dovregubbens hall <i>Out of the Mountain King's Hall</i>	Scene 6 [dialogue]	0'55
18	Peer Gynt jages av troll <i>Peer Gynt hunted by the trolls</i>	Scene 6 [incl. dialogue]	3'18
19	Peer Gynt og Bøyggen · <i>Peer Gynt and the Boyg</i>	Scene 7 [incl. dialogue]	4'17

ACT III (PAGE 83)

20	Peer Gynt og Solveig · <i>Peer Gynt and Solveig</i>	Scene 3 [dialogue]	0'36
21	Forspill til Åses død <i>Prelude to The Death of Åse</i>	Prelude (to Act III)	4'28
22	Åses død · <i>The Death of Åse</i>	Scene 4 [incl. dialogue]	5'50

TT Disc 1: 53'29

Disc 2

ACT IV (PAGE 90)

1	Morgenstemning · <i>Morning Mood</i>	Prelude	3'50
2	I Marokko · <i>In Morocco</i>	Scene 1 [dialogue]	1'23
3	Tyven og heleren · <i>The Thief and the Receiver</i>	Scene 5	1'26
4	Peer Gynt blir profet <i>Peer Gynt becomes a Prophet</i>	Scene 5 [dialogue]	0'34
5	Arabisk dans · <i>Arabian Dance</i>	Scene 6	4'47
6	Profet og hersker · <i>Prophet and Ruler</i>	Scene 6 [dialogue]	0'14
7	Anitras dans · <i>Anitra's Dance</i>	Scene 6	3'29
8	Profetens juvel · <i>The Prophet's Jewel</i>	Scene 6 [dialogue]	0'51
9	Peer Gynts Serenade · <i>Peer Gynt's Serenade</i>	Scene 7	2'44
10	Peer Gynt og Anitra · <i>Peer Gynt and Anitra</i>	Scene 9	0'14
11	Peer Gynt og Anitra, forts. <i>Peer Gynt and Anitra, cont.</i>	Scene 9 [incl. dialogue]	2'00
12	Forlatt i ørkenen · <i>Alone in the Desert</i>	Scene 9 [dialogue]	0'42
13	Solveigs sang · <i>Solveig's Song</i>	Scene 10	5'28
14	Peer Gynt i Egypt · <i>Peer Gynt in Egypt</i>	Scene 11 [dialogue]	0'17
15	Peer Gynt ved Memnonstøtten <i>Peer Gynt at the Statue of Memnon</i>	Scene 11 [incl. dialogue]	2'10
16	Peer Gynt og Begriffenfeldt <i>Peer Gynt and Begriffenfeldt</i>	Scene 12 [dialogue]	1'30

ACT V (PAGE 102)

17	Peer Gynts hjemfart. Stormfull aften på havet <i>Peer Gynt's Homecoming. Stormy Evening at Sea</i>	Prelude	2'23
18	Utenfor den norske kyst <i>Off the Norwegian Coast</i>	Scene 1 [dialogue]	1'27
19	Skipsforliset · <i>Shipwreck</i>	Between Scenes 1 & 2	1'15
20	På båthvelvet · <i>On the Boat Hull</i>	Scene 2 [dialogue]	0'35
21	Solveig synger i hytten · <i>Solveig sings in the Hut</i>	Scene 5	1'42
22	Peer Gynt ved hytten · <i>Peer Gynt by the Hut</i>	Scene 5 [dialogue]	0'19
23	Nattscene · <i>Night Scene</i>	Scene 6 [incl. dialogue]	7'04
24	Peer Gynt og Knappestøperen <i>Peer Gynt and the Button Moulder</i>	Scenes 7 & 9 [dialogue]	2'08
25	Deilige sol og deilige jord <i>Lovely Sun and Lovely Earth</i>	Scene 10 [dialogue]	1'33
26	Pinsesalme: Velsignede morgen <i>Whitsun Hymn: Oh Blessed Morning</i>	Scene 10	1'14
27	Utenfor hytten · <i>Outside the Hut</i>	Scene 10 [dialogue]	1'02
28	Peer Gynt og Solveig · <i>Peer Gynt and Solveig</i>	Scene 10 [dialogue]	1'09
29	Solveigs vuggeviser · <i>Solveig's Cradle Song</i>	Scene 10	5'57

TT Disc 2: 60'01

Actors:

PEER GYNT	SVEIN STURLA HUNGNES
SOLVEIG	MARITA SOLBERG
ÅSE	KARI SIMONSEN
INGRID / WOMAN IN GREEN / ANITRA	ANDREA BRÆIN HOVIG
HEGSTAD FARMER	
MOUNTAIN KING / CAPTAIN	BJØRN WILLBERG ANDERSEN
BOYG / MONSIEUR BALLON / STRANGER	
BEGRIFFENFELDT / BUTTON MOULDER	STÅLE BJØRNHAUG

Singers:

PEER GYNT	HÅKAN HAGEGÅRD <i>baritone</i>
SOLVEIG	MARITA SOLBERG <i>soprano</i>
ANITRA / 3RD HERD-GIRL	INGEBJØRG KOSMO <i>mezzo-soprano</i>
1ST HERD-GIRL	KARI POSTMA <i>soprano</i>
2ND HERD-GIRL	HILDE HARALDSEN SVEEN <i>soprano</i>
THIEF	LIKKA LEPPÄNEN <i>bass-baritone</i>
RECEIVER	TORBJØRN GULBRANDSØY <i>baritone</i>

KORVEST (BERGEN VOCAL ENSEMBLE) • HÅKON MATTI SKREDE *chorus-master*
ARVE MOEN BERGSET *Hardanger fiddle* ("Halling" and "Springar")

BERGEN PHILHARMONIC ORCHESTRA
OLE KRISTIAN RUUD *conductor*

Dear Mr Grieg,

I am writing to you to enquire as to whether you would like to participate in a project that I am keen to realize.

The matter is this: I intend to arrange ‘Peer Gynt’ [...] for the stage. Would you consent to write the music required for this?

This was the question posed by Henrik Ibsen to **Edvard Grieg** on 23rd January 1874. Ibsen had written the drama *Peer Gynt*, which deals with the problem of self-realization, in 1867. *Peer Gynt*, a peasant lad whose character is shaped by lies, fantasies and egotism, returns home a broken man after many years in exile; there he meets Solveig, who has waited faithfully for him. With the recognition that he has squandered his life, he finally finds peace with her.

As early as 1870 an attempt was made to realize a stage performance of this work (which had not originally been intended for theatrical production). In 1874 Ibsen tried again, this time at the suggestion of Ludvig Josephson, the Swedish director of the Christiania Theatre. On Josephson’s advice, Ibsen reworked the text of the drama into a stage version. Whilst he had not developed a close friendship with Grieg since first meeting him in Rome in 1866, Ibsen regarded him as the most suitable composer to provide *Peer Gynt* with appropriate music.

Grieg immediately accepted the offer. Financially it was very attractive, and he relished the opportunity of working with such a major and significant work for the stage. It did not satisfy his long-held wish to compose an opera but, after the incidental music for Bjørnstjerne Bjørnson’s drama *Sigurd Jorsalfar* (1872, rev. 1892) and the opera fragment *Olav Trygvason* (1873, rev. 1888, based on an incomplete drama by Bjørnson), it did offer Grieg a further chance to compose for the theatre.

When he started work on the music for *Peer Gynt*, however, problems kept on arising. ‘The task is much larger than I had imagined, and at certain points I am

encountering difficulties that bring me to a standstill’, Grieg wrote to Josephson on 28th August 1874. ‘The subject matter is terribly cumbersome, with the exception of a few places such as when Solveig sings’ (to his friend Frants Beyer, 27th August 1874), it was ‘the most unmusical of all subjects’ (letter to Bjørnson, 1st October 1874), which eventually weighed upon Grieg ‘like a nightmare’ (letter to Bjørnson, 2nd January 1875). He wrote to the Danish pianist and composer August Winding on 5th April 1875: ‘I’m afraid that there is little to report about my current work. I’m still weighed down by the music for *Peer Gynt*, which doesn’t interest me.’ He admitted to Bjørnson: ‘It was the need for money or, more accurately, the offer of money that drove me, and that should not have been the case – perhaps – but I had the prospect of travel and so many desirable things...’ (2nd January 1875).

With great effort, Grieg finally completed the music for *Peer Gynt* in the summer of 1875, after roughly eighteen months of work; on 27th July 1875 he informed Ibsen that it was ‘ready to send’. Grieg was absent from the first performance, which took place in Oslo on 24th February 1876 under the baton of Johan Hennum; possibly he did not attend because he had doubts about the quality of his music. He told the composer Johan Selmer that he had been forced to abandon his artistic ideals in order to ‘gratify the weak orchestra and to highlight crowd-pleasing stage effects. Had I felt that I was standing before my better self, I should naturally have attended the première, to have my intentions put into effect. But as things stand I am sure you understand that I preferred to stay away’ (12th April 1876). Despite all the problems and doubts, however, *Peer Gynt* was received with enthusiasm. ‘Our hopes were high, and it has to be said that most people’s expectations were exceeded... The performance lasted some five hours without any lessening of the audience’s lively mood. Contributing greatly to this was the music that Edvard Grieg composed for the play. Overall, the music repre-

sents an outstanding achievement [...]. Pieces such as the music in the wedding scene, the events in the castle of the Mountain King and the scene with the three herd-girls testify to a rare talent for dramatic composition. The musical treatment as a whole is of daring originality', wrote the critic of *Morgenbladet* on 25th February 1876, and in *Aftenposten* the review stated that 'Grieg's music was particularly effective, and was excellently suited to the action'.

Grieg himself did not attend a performance until November 1876. He told Max Abraham on 12th November 1876: 'The day before yesterday I was present for the first time at a performance of *Peer Gynt* and I had the honour of being rapturously acclaimed both in the middle of the piece (after *Solveig's Song*) and at the end. In the end I had to leave my seat in the stalls and appear on stage.'

And thus *Peer Gynt* with Grieg's music began its triumphant career, first in Norway and later also in Denmark. In Oslo alone the play was performed 37 times in the spring of 1876, and in 1886 it received a similar number of performances in Copenhagen. In the winter of 1877 *Peer Gynt* was given eleven times before a fire at the theatre in January either destroyed the costumes and sets or rendered them unusable.

Some years later the drama was also a great success outside Scandinavia (for instance in Paris [1896], in Leipzig [1903], and in Berlin and Moscow [1913]). On account of the national character of the drama, however, Grieg himself was initially sceptical about presenting it internationally.

The considerable success it enjoyed led Grieg to assemble four popular pieces in 1888 into the *Peer Gynt Suite No. 1*, Op. 46, which was first performed on 1st November 1888 at the Leipzig Gewandhaus conducted by Carl Reinecke. This was followed in 1891 by the première of the *Peer Gynt Suite No. 2*, Op. 55, in Oslo – again with four movements, although the work only assumed its definitive form in 1893. Originally Grieg had selected the *Dance of the Mountain King's*

Daughter, but he subsequently substituted the *Arabian Dance*.

Even in Grieg's lifetime these suites were performed all over the world. To this day they remain among the best-known and most popular pieces of the theatre score – and moreover a regular part of the concert repertoire. In addition, there are numerous arrangements of individual numbers, some by Grieg himself, which have assumed an independent existence, for instance *Solveig's Song*.

In the 1890s Grieg had wished to publish the incidental music to *Peer Gynt*. It was not until a year after his death, however, that an incomplete edition by Johan Halvorsen was issued by Peters Edition. The first complete version, by Finn Benestad, was published by Peters in 1988 in the context of the Edvard Grieg Complete Works. The 26 numbers that comprise the incidental music to *Peer Gynt* can be seen as a testimony to Grieg's musical versatility – a characteristic that has long been overlooked because of the attention paid to his considerable output of songs and the widespread popularity of his *Lyric Pieces*.

The *Halling* and *Springar* dances, which are original compositions by Grieg, display his thorough knowledge of Norwegian folk music, as does the pentatonic melody of *Morning Mood*, which takes up the tuning of the sympathetic strings of the Hardanger fiddle.

According to Grieg, *Solveig's Song* is 'really the only one of my songs in which an imitation of folk-song is demonstrable' (letter to Finck, 17th July 1899). Admittedly the composer never specifically stated which folk-songs he was alluding to, but the remarkable similarities to *Jeg lagde mig saa silde* (cf. also Op. 30 No. 1), to the Swedish song *Ack Värmland, du sköna* and, in the passages without text, to Halfdan Kjerulf's *Synnøve's sang* cannot be overlooked. The song *Gutten og Huldren* (1866) by Otto Winter-Hjelm may also have served as a model.

The increasing influence of exoticism on music during the nineteenth century is reflected for example in the *Arabian Dance* and in *Anitra's Dance*, where the

use of various percussion instruments and unconventional scales add a touch of oriental colour. Grieg thus embarks upon a musical breaking-up of the Aristotelian dramatic model, built on the Unities of Time, Place and Action.

The incidental music also includes numbers that require a large Romantic orchestra. One might for example mention *Peer Gynt's Homecoming. Stormy Evening on the Sea*, which has unmistakable echoes of Richard Wagner's overture to *The Flying Dutchman* (1841), or *In the Hall of the Mountain King*. Here, too, the modernity of Grieg's music becomes apparent. The constant intensification of an *ostinato* motif in dynamic and tempo would later be taken up by other composers, such as Arthur Honegger (*Pacific 231* [1923]), Maurice Ravel (*Bolero* [1928]) and Harald Sæverud (*Kjempeviseslåtten* [1943]).

The trolls, too, are depicted in the music. In accordance with the character of these figures from Nordic folklore, the music that portrays them can be seen partly as a parody of Norwegian folk music and, overall, as a depiction of something ugly.

The skill with which Grieg managed to translate Ibsen's intentions into music becomes apparent from such numbers as *The Death of Åse*. Instead of taking his cue from the merry falsehoods that Peer tells his mother, Grieg chooses to depict the mother's approaching death; this illustrates Peer's self-delusion in a particularly drastic manner.

Finally it should be observed that Grieg never heard the incidental music in its entirety. On the one hand he himself made frequent changes to the music in order to realize his original ideas; on the other hand he had to take account of the various requirements of different theatres. This led on occasion to some numbers being omitted because of cuts in the text, or alternatively to the inclusion of compositions that had not originally been intended for *Peer Gynt*. At the performance given in Copenhagen's Dagmar Theatre on 17th January 1886, for instance, the

music included not only the first three (out of four) *Norwegian Dances*, Op. 35, but also the *Norwegian Bridal Procession*, Op. 19 No. 2, which Grieg added before the wedding scene in Act I.

The *Norwegian Bridal Procession* is one of Grieg's most popular piano pieces; it is, as the title suggests, a delightful musical depiction of a bridal procession that approaches and passes by. Grieg published it together with *Mountain Dance* and *From the Carnival* as a collection entitled *Scenes from Folk Life*, Op. 19. The *Norwegian Bridal Procession* is labelled 'Landaas, 24th July 1871', and it was published in Copenhagen in 1872.

These pieces may be based on Grieg's impressions of the Roman carnivals that he had experienced in 1866 and 1870, but they are nonetheless dominated by elements of Norwegian folk music, which are used in a stylized manner: emphatic rhythms, open fifths (drone fifths), *appoggiaturas* and expansion of the melody in triplets and sextuplets, and the augmented (or Lydian) fourth which, as he wrote to Johan Halvorsen on 6th December 1901, 'made me all excited in 1871. Of course I immediately stole it for my *Scenes from Folk Life*'. Above all, however, it is the subtle harmonic formulations in the middle section that are most indicative of Grieg's style. He succeeds in creating such unity between the various elements that 'the crude material is ennobled' (*Leipziger Tageblatt*, 15th March 1875).

For the above-mentioned Copenhagen performance Grieg undertook extensive revisions to the *Peer Gynt* music. This placed such demands upon him that he was forced to leave the orchestration of the *Norwegian Bridal Procession* to the Danish composers Georg Bohlmann and Robert Henriques. In the 1908 edition of the score, however, there is a version prepared in 1902 by Grieg's friend, the Norwegian violin virtuoso and conductor Johan Halvorsen.

© **Stephanie van Heesch 2005**

Peer Gynt: Plot Summary

(This summary is based on the complete play, and may therefore at certain points diverge from the abbreviated concert version realized on the present recording.)

Peer is a young Norwegian peasant, lazy and boastful, though ingeniously charming. His long-suffering mother Åse rebukes him for lack of enterprise and points out that his shiftless ways have lost him the wealthy Ingrid of Hegstad, who is to be married the next day. Peer attends the wedding feast, where he meets Solveig, a girl who is deeply attracted to him. But, to the consternation of the groom and the guests, Peer kidnaps the bride, abandoning her later in the wilderness.

A fugitive now in the Dovre Mountains, he courts, then abandons the daughter of the Mountain King, ruler of the trolls. Shortly after, he encounters the Great Boyg, a dark, formless force advocating the ‘roundabout’ path.

The Boyg is on the verge of destroying him when he is saved by the sound of a women’s chorus, suggesting the feminine influences that both protect and permit Peer’s charmed and adventurous life. Now an outlaw, he enjoys a brief respite from persecution in a forest dwelling where he is joined by Solveig. But, confronted by the vindictive Mountain King’s daughter, Peer tells his beloved that she must wait for him and flees the country, stopping only to visit the aging Åse, whose death he softens by fantasizing a sleigh ride into an imaginary heaven.

In middle life, Peer has become a dandified, aimless wanderer, with a dubious past given over to such practices as trafficking in slaves in America and sacred idols in China and selling rum and Bibles. He poses as a religious prophet in North Africa and enjoys some voluptuous dallying with the seductive Bedouin dancer Anitra, who soon deserts him, taking his money with her. His towering dreams and ambitions only lead him to confinement in a Cairo madhouse, after a meeting with Professor Beggriffenfeldt, the director of the institution. Old and embittered by his fruitless odyssey, Peer returns to Norway. Here he plans to settle

down and rest. He is intercepted by the ominous Button Moulder, however, who informs him that, neither evil enough for hell nor good enough for heaven, Peer is but an undeveloped self, like a badly cast button fit only to be melted down in the Master Moulder's ladle. He is saved from this fate by the redeeming love of Solveig, who has waited for him faithfully; at the close of his life, Peer may finally be discovering a reason for being in her forgiving arms.

Svein Sturla Hungnes (Peer Gynt) graduated from the Norwegian State College of Theatre in Oslo in 1970, and in the period 1967-78 played various roles in musicals and comedies at the Nye Teater in Oslo. In 1970 he was permanently engaged by the Norwegian National Theatre, where he has played major Ibsen roles such as Oswald in *Ghosts*, Rosmer in *Rosmersholm* and the title role in *Peer Gynt*. He has also played the title role in Shakespeare's *Hamlet* at Den Nationale Scene in Bergen and has taken leading parts in

Norwegian films and at the Norwegian Broadcasting Corporation. He started to direct in 1988 and has been responsible for a number of productions at various Norwegian theatre companies including the Norwegian National Theatre, Torskovteatret, Den Nationale Scene, Riksteatret, Rogaland Teater, Trøndelag Teater, Nordland Teater and Teatret Vårt. He has also directed many productions at the Norwegian State College of Theatre in Oslo as well as the annual performances of *Peer Gynt* at Gålå in Gudbrandsdalen, where he has played the title role since 1995. Svein Sturla Hungnes was made artistic director at Riksteatret in 1996, and became artistic advisor and a director at the Norwegian National Theatre in 2000. Since 2001 he has been the leader of Oslo Nye Teater.

Håkan Hagegård (Peer Gynt) made his début at the Royal Swedish Opera in Stockholm in 1968 as Papageno in Mozart's *Magic Flute*, a role he also played in Ingmar Bergman's TV version from 1975. His international career started in 1973 when he sang the role of the Count in Richard Strauss's *Capriccio* at Glyndebourne, and since then he has appeared in all the major opera houses. Among his more recent roles, mention should be made of Scarpia in Puccini's *Tosca*, the title role in Alban Berg's *Wozzeck* and Amfortas in

Wagner's *Parsifal*. He often appears as a soloist with symphony orchestras all over the world, and gives regular recitals. In 1985 Håkan Hagegård was appointed *hovsångare* (Court Singer), and he is also a member of the Royal Swedish Academy of Music. He has also received the 'Litteris et Artibus' award from the King of Sweden.

Marita Solberg has quickly established herself as one of Norway's most sought-after singers. She was born in 1976 in Levanger, Norway, and studied at the Tronderlag Music Conservatory, the National College of Operatic Art and the Norwegian Academy of Music in Oslo. She regularly appears with all the major Norwegian orchestras and at numerous festivals. Her repertoire includes Mendelssohn's *Midsummer Night's Dream*, Mendelssohn's *Elijah* and the role of Solveig in *Peer Gynt*. Her opera engagements include Pamina (*The Magic Flute*) as well as the Sandman and Dew Fairy (*Hänsel und Gretel*) at the Norwegian National Opera, the Angel (Messiaen's *Saint François d'Assise*) at St. Olavs Festival in Trondheim and Zerlina (*Don Giovanni*) in performances

with Bergen Philharmonic Orchestra. In 2001 Marita Solberg won first prize at the Queen Sonja International Music Competition in Oslo, and in the same year she was awarded the Wallenberg scholarship.

Ingebjørg Kosmo studied at the Trøndelag Conservatory and at the National College of Operatic Arts in Oslo. She has been a member of the Norwegian Opera since 1994, first as holder of a scholarship, and since 1997 as a permanent soloist. There she has sung such roles as Octavian in *Der Rosenkavalier*, Der Komponist in *Ariadne auf Naxos*, Carmen, Idamante in *Idomeneo*, Dorabella in *Così fan tutte* and Sylva Varescu in *Die Csárdásfürstin*. She has won a number of prizes including the Esso Prize and Flagstad Prize in 1995, Den Norske Operas Venners Talentpris, the Nordlandspostens Kulturpris in 1993 and the Edvin Ruud Scholarship in 1993. Ingebjørg Kosmo is also in great demand as a concert singer, and in August 2001 she sang the part of Anitra in Grieg's *Peer Gynt* with the Gothenburg Symphony Orchestra at the Proms at London's Royal Albert Hall and at the Salzburg Festival.

Kari Simonsen was born in 1937. Before being permanently engaged by the Norwegian National Theatre in 1972 she worked at the Oslo Nye Teater, Folketeatret, the Edderkoppen Theatre and the Chat Noir music hall. During her time at the National Theatre she has also participated in radio and television broadcasts and films. She has often performed in *Peer Gynt* at Gålå in Gudbrandsdalen, playing the role of Åse. Other roles have included Katharine in *The*

Taming of the Shrew (Shakespeare), Lady Macbeth in *Macbeth* (Shakespeare), Mrs. Peachum in *The Threepenny Opera* (Brecht), Fräulein Schneider in *Cabaret* (Masteroff/Kander/Ebb) and Lady Bracknell in *The Importance of Being Earnest* (Oscar Wilde). Kari Simonsen has been the recipient of various awards in recognition of her contribution to Norwegian culture.

After completing her studies at the Norwegian State College of Theatre in Oslo, **Andrea Bræin Hovig** was immediately engaged by Det Norske Teatret, where she took part in productions including Molière's *The School for Husbands*, Euripides' *Iphigenia in Aulis* and Shakespeare's *Romeo and Juliet*. She often works in television and film, and also participated in the wedding celebrations for the Norwegian crown prince in 2001. Andrea Bræin Hovig is now engaged at the Norwegian National Theatre.

Bjørn Willberg Andersen graduated from the Norwegian State College of Theatre in Oslo in 1988, and since then has worked at Den Nationale Scene in Bergen. As his background lies in the areas of music and dance, he has also played major roles in musical productions such as *Kiss me Kate*, *Sugar* and *Funny Girl*. He has also worked in television and film, for instance in the Norwegian films *Draumspel* and *Trollsyn*.

Ståle Bjørnhaug was born in 1942 and trained as an actor at the Norwegian State College of Theatre in Oslo. For many years he has been a member of the permanent ensemble at Det Norske Teater, where he has participated in a large number of productions, among which the music drama monologue *Bloddropetrall* occupies a special place. For many years Bjørnhaug performed at Stiklestadspelet, Norway's longest established open-air theatre; his interpretation of Ol-Kanelesa in Johan Falkberget's *Den Fjerde Nattevakt*

is especially renowned. Ståle Bjørnhaug is also in great demand as a television and film actor.

KorVest (Bergen Vocal Ensemble) is a professional vocal ensemble that numbers from eight to thirty or more singers. Since its inception in 2002, the choir has taken part in several Norwegian concert and opera productions with a repertoire ranging from early to contemporary music.

The **Bergen Philharmonic Orchestra** dates back to 1765 and is thus one of the world's oldest orchestras. Edvard Grieg had a close relationship with the orchestra and during the years 1880-82 he was its artistic director. He generously donated his fortune to the orchestra and this financial support has been of great importance. The modern orchestra owes much to Harald Heide, who was artistic director from 1908 until 1948, and to Karsten Andersen who held the post from 1964 until 1985. Principal conductors since then have been Aldo Ceccato, Dmitri Kitayenko, Simone Young and, with effect from 2003, the American conductor Andrew Litton. The orchestra now has 95 players. Among the many famous conductors who have worked with the orchestra, mention may be made of Leopold

Stokowski, Eugene Ormándy, Ernest Ansermet, Pierre Monteux, Sir Thomas Beecham, Sir John Barbiroli, Rafael Frühbeck de Burgos, Paavo Berglund, Lord Menuhin and Esa-Pekka Salonen. Besides participating in the famous Bergen Festival the orchestra also tours regularly.

Ole Kristian Ruud has gained a reputation as a dynamic figure in Scandinavian music as well as embarking on an international career. He regularly conducts eminent symphony orchestras and chamber orchestras in the Nordic countries, Europe and the USA. Since 1990 he has also been a frequent visitor to Japan. Ole Kristian Ruud was chief conductor and artistic director of the Trondheim Symphony Orchestra from 1987 until 1995, and of the Norrköping Symphony Orchestra in Sweden from 1996 until 1999.

Since 2000 he has held the position of artistic director for Norwegian repertoire with the Stavanger Symphony Orchestra. He has also held a professorship at the Norwegian State Academy in Music since 1999. Ole Kristian Ruud has been awarded a number of prestigious prizes including the Grieg Prize (1992), the Norwegian Critics Prize (1993), the Lindemann Prize (1994) and the Johan Halvorsen Prize (1996). He has made numerous CDs for BIS, including ongoing and acclaimed series of music by Geirr Tveitt and Harald Sæverud.

Kjære Hr. Grieg!

Jeg henvender disse linjer til Dem i anledning av en plan som jeg akter å iverksette, og i hvilken jeg vil forespørre om De skulle være deltager.

Saken er følgende: "Peer Gynt" [...] akter jeg å innrette til oppførelse på scenen. Vil De komponere den dertil fornødne musikk?

Med dette spørsmålet henvendte Henrik Ibsen seg til **Edvard Grieg** 23. januar 1874. I 1867 hadde Ibsen skrevet dramaet *Peer Gynt*, hvor han tematiserer problemet med selvrealisering. *Peer Gynt*, opprinnelig en bondegutt med karakteren formet av løgn, fantasterier og egoisme, vender skipbruddet hjem etter mange år i utlandet. Han møter igjen Solveig, som trofast har ventet på at han skulle komme tilbake. I erkjennelsen av at hans liv var forspilt, finner han ro hos henne.

Opprinnelig forelå ingen planer om å få en scenisk versjon av dramaet, men allerede i 1870 ble det forsøkt å gestalte en scenisk oppførelse. I 1874 forsøkte Ibsen igjen å få realisert drømmen, nå ansporet av den svenske direktøren ved Christiania Theater, Ludvig Josephson. Han gav Ibsen råd under omarbeidelsen av dramaet til en scenisk versjon. Ibsen og Grieg kjente hverandre fra Roma i 1866, men det hadde da ikke utviklet seg noe varmt eller nært vennskap. Likevel anså Ibsen Grieg som den komponisten som var egnet til å gi *Peer Gynt* en samsvarende scenemusikk.

Grieg godtok straks tilbudet. Den økonomiske siden var fristende, og det var også mulighetene til å få arbeide med et stort og betydelig scenisk verk. Han hadde lenge næret et ønske om å skrive en opera. Dette ønsket ble ikke oppfylt, men etter hans scenemusikk til Bjørnstjerne Bjørnsons drama *Sigurd Jorsalfar* (komp. 1872/rev. 1892) og deretter operafragmentet *Olav Trygvason* (komp. 1873/rev. 1888) over et ufullført drama av Bjørnson fikk Grieg nå mulighet til å skrive for scenen igjen.

Men under det konkrete arbeidet med musikken til *Peer Gynt* dukket det stadig opp nye problemer. ”Oppgaven er langt større enn jeg hadde tenkt meg, og på sine steder støter jeg på vanskeligheter som jeg står helt stille ved”, skrev Grieg til Josephson 28. august 1874. ”Det er et fryktelig umedgjørilig emne, enkelte steder fraegnet, som f.eks. der hvor Solveig synger” (brev til Beyer 27. august 1874). Det er ”det mest umusikalske av alle sujetter” (brev til Bjørnson 1. oktober 1874), og oppdraget ”hviler ennå som en mare på meg” (brev til Bjørnson 2. januar 1875). Til sin danske pianist- og komponistvenn August Winding skrev Grieg 5. april 1875: ”Hva jeg arbeider på, er dessverre lite å fortelle om. Jeg drar meg ennå omkring med musikken til *Peer Gynt*, som ikke interesserer meg.” Til Bjørnson måtte han innrømme: ”Det var pengetrang, eller rettere, det var pengetilbudet der drev meg, og det burde det ikke ha gjort – kanskje, men reise og så meget skjønt stod for meg...” (2. januar 1875).

Etter halvannet år med store anstrengelser hadde Grieg endelig fullført musikken til *Peer Gynt* sommeren 1875. Han skrev til Ibsen 27. juni 1875 at musikken var ”ferdig til avsendelse”. Uroppførelsen fant sted 24. februar 1876 i Christiania (Oslo) under ledelse av kapellmester Johan Hennum. Grieg var selv ikke til stede, han hold seg kanskje borte fordi han var i tvil om kvaliteten på sin egen musikk.. Han fortalte komponisten Johan Selmer at han hadde måttet bannlyse sine kunstneriske idealer ”for å tekkes et dårlig orkester og fremme de populære scenevirkninger. Hadde jeg følt å stå overfor mitt bedre jeg, så hadde jeg selvfølgelig vært til stede for å få mine intensjoner virkeliggjort, men De kan vel forstå at jeg under disse omstendigheter heller var borte” (12. april 1876). Tross hans problemer og tvil ble *Peer Gynt* begeistret mottatt: ”Man var forventningsfull, og det tør vel sies at forventningene for de flestes vedkommende ble overtrufne... Forestillingen varte sine gode fem timer uten at det ble kjennelig at publikums livfulle stemning slappedes. Hva der i høy grad bidrog hertil var for øvrig den

musikk som Edvard Grieg har satt til stykket. Musikken er visstnok i sin helhet et meget fremragende arbeid ... Sådanne saker som musikken til bryllupsscenen, til opptogene i Dovregubben slott, til scenen med de tre seterjentene osv. vitner om en særlig begavelse som dramatisk komponist, og der er en djerv originalitet i hele den musikalske behandling,” skrev *Morgenbladet* 25. februar 1876. I *Aftenposten* kunne man lese at ”Griegs musikk var særdeles virkningsfull og sluttet seg på en genial måte til situasjonene”.

Grieg fikk først i november oppleve en oppførelse. I et brev til sin forlegger Max Abraham beretter han 12. november 1876: ”I forgårs overvar jeg for første gang en oppførelse av *Peer Gynt*. Og jeg hadde da æren av å bli stormende jublet midt i stykket (etter *Solveigs sang*). Til sist måtte jeg forlate min plass i salen og vise meg på scenen.”

Slik begynte – først i Norge, så ti år senere i Danmark – seierstoget til *Peer Gynt* og Griegs musikk. Bare i Oslo ble dramaet oppført 37 ganger våren 1876, og like mange ganger i København i 1886. Vinteren 1877 gikk *Peer Gynt* over scenen elleve ganger i Oslo før en teaterbrann i januar gjorde kostymer og dekorasjoner ubrukelige. Noen år senere ble verket også oppført med suksess utenfor Skandinavia (bl.a. i Paris 1896, Leipzig 1903, Berlin og Moskva i 1913) selv om Grieg var skeptisk til slike oppførelser på grunn av dramaets nasjonale karakter.

Disse overraskende suksessene skyldtes nok at Grieg i 1888 satte sammen fire av de mest populære stykkene til en suite. *Peer Gynt suite nr. 1*, opus 46, ble uroppført 1. november 1888 i Gewandhaus i Leipzig under ledelse av Carl Reinecke. I 1891 fulgte uroppførelsen av *Peer Gynt suite nr. 2* (opus 55) i Kristiania (Oslo). Også denne har fire satser, men først i 1893 fikk suiten sin endelig versjon. *Dans av Dovregubbens datter* gikk ut, og *Arabisk dans* ble avslutningssatsen.

Disse suitene ble allerede på Griegs tid oppført over hele verden, og også i dag regnes de blant de mest kjente og oppførte stykkene scenemusikk som inngår

regelmessig i konsertprogrammenes kjernerepertoar. I tillegg finnes tallrike arrangementer av enkeltstykker, som Grieg selv også har beskjeftiget seg med og også utgitt som frittstående stykker, for eksempel *Solveigs sang*.

I 1890-årene nærte Grieg ønske om å få utgitt partitur til hele scenemusikken til *Peer Gynt*. Men først året etter hans død kom en ufullstendig utgave Johan Halvorsen hadde satt sammen for Peters musikkforlag. Det første fullstendige partituret ble utgitt av Finn Benestad på Peters musikkforlag som del av den store kritiske Grieg-utgaven.

Det er 26 stykker som danner scenemusikken til *Peer Gynt*. Disse kan tolkes som en manifestasjon av Griegs musikalsk mangfold, sider som i lengre tid er blitt overskygget av oppmerksomheten omkring hans sanger og hans meget kjente og avholdte lyriske stykker.

Dansene *Halling* und *Springar* er originalkomposisjoner av Grieg og fremviser hans grundige kjennskap til norsk folkemusikk. Dette gjelder også den pentatone melodien i *Morgenstemning*, som utnytter stemmingen av understrengene på hardingfela.

Solveigs sang er i følge Grieg ”den eneste av mine sanger der man kan påvise en etterligning av en folkevisen” (brev til H. T. Finck 17. juli 1899). Grieg har aldri ytret seg om hvilke folkesanger som kunne være på tale, men man legger merke til store likheter med *Jeg lagde mig saa silde* (sml. med op. 30, Nr. 1) og den svenske visen *Ack Värmeland, du sköna* såvel som de trallende tekstløse delene av Halfdan Kjerulfs *Synnøve's sang*. Kanskje har også Otto Winter-Hjelms sang *Gutten og Hulderen* (1866) vært en inspirasjonskilde.

På 1800-tallet kom en stadig tiltagende eksotisme til å påvirke den europeiske musikken, og dette viser seg særlig i *Arabisk dans* og *Anitras dans* hvor bruk av slagverksinstrumenter og uvante skalaer formidler en orientalsk koloritt. Slik innlater Grieg seg musikalsk på en sprenging av den aristoteliske dramaorden:

krav om stedets, tidens og handlingens enhet.

Men også omgangen med et stort romantisk orkesterapparat gjenfinnes i scenemusikken. Her er for eksempel *Peer Gynts hjemfart. Stormfull aften på havet*, som uvegerlig bringer tankene hen mot ouverturen til *Den flyvende hollender* (1841) av Richard Wagner. *I Dovregubbens hall* må også nevnes. Her blir også det moderne i Griegs musikk tydelig. Det ostinate motivet gjennomgår en stadige stigning ved hjelp av tempo og dynamikk, noe som senere overtas av andre komponister, som Arthur Honegger (*Pacific 231* [1923]), Maurice Ravel (*Bolero* [1928]) og Harald Sæverud (*Kjempeviseslått* [1943]).

Også trollene blir musikalsk fremstilt. Etter den karakteren de har i nordisk folkløse kan stykkene blant annet forstås som parodi på norsk folkemusikk men også som en generell presentasjon av det grimme, det uskjønne.

Åses død viser oss tydelig hvor dyktig Grieg var til å oversette Ibsens intensjoner musikalsk. I stedet for å ta fatt i de muntre løgneventyrene som Peer forteller sin mor, velger Grieg å skildre døden som nærmer seg moren. Slik tydeliggjør han på en kraftfull måte den virkelighetsferne Peer.

Det må til sist bemerkes at Grieg aldri fikk høre scenemusikken fullstendig. På den ene siden foretok han stadig forandringer i musikken for endelig å få virkeliggjort de ideene han opprinnelig hadde. Dessuten må man se på de ulike oppsettningene ved de forskjellige teatrene. Dels kunne man få utelatelser av stykker på grunn av tekstlige strykninger, dels ble det tilføyd komposisjoner som opprinnelig ikke var tenkt for *Peer Gynt*. Således hadde man ved Dagmartheatret i København 17. januar 1886 tilføyd de tre første av de fire *Norske danser* av Grieg (op. 35) samt *Brudfølget drar forbi*, som Grieg hadde satt inn i Bryllupsscenen i første akt.

Bak *Brudfølget drar forbi* skjuler seg et av de mest populære klaverstykkene Grieg skrev, og som yndefullt etter tittelen gir en musikalsk utforming av et brudefølge som nærmer seg og drar forbi. Grieg har skrevet "Landås, d. 24 juli

1871” på manuskriptet og satte stykket sammen med *Fjellslått* og *Fra karnevalet* i *Folkelivsbilder*, op. 19, som ble utgitt i København i 1872. Stykket baserer seg i følge Griegs første forord på de inntrykkene han fikk av karnevalet i Roma, som han opplevde i 1866 og 1870. Likevel dominerer elementer fra norsk folke-musikk, som innføres på stilisert vis: markante rytmer, tomme kvinter (bordun-kvinter), utsmykningsforslag og utvidelse av melodien med trioler og sekstoler – samt den lydskvarten, den forstørrede kvarten ”som gjorde meg vill og gal i året 1871. Jeg stjal den naturligvis fluks i mine *Folkelivsbilder*” (brev til Johan Halvorsen 6. des. 1901). Men fremfor alt er det de subtile harmoniske nyansene, særlig i midtdelen, som tydeliggjør Griegs egenartede stil. Tross de mange ulike elementene lykkes det Grieg å få frem en spesiell enhet, ”det djerpe stoff foredles under komponistens hender” (*Leipziger Tageblatt*, 15. mars 1875).

Grieg gjorde omfattende omarbeidelser av *Peer Gynt*-musikken til den nevnte oppførelsen i København. Dette opptok så mye av hans tid at han måtte overlate orkestreringen av *Brudefølget drar forbi* til de danske komponistene Georg Bohlmann und Robert Henriques. I partiturutgaven fra 1908 er derimot inkludert den versjonen som Griegs venn, den norske fiolinvirtuosen og kapellmesteren, Johan Halvorsen hadde utført.

© *Stephanie van Heesch* 2004

Peer Gynt, synopsis

Peer Gynt er en norsk bondesønn fra Gudbrandsdalen, lat og eventyrlysten, løgnaktig og sjarmerende – alt på en gang. Når han kommer hjem til sin mor Åse kan han fortelle de utroligste historier, om bukken han red på over Gjendineggen, historier som Åse kjenner igjen annensteds fra: ”Peer, du lyver!”. Mens han har vært borte har også jenta han skulle gifte seg med, Ingrid på gården Hegstad, blitt pekt ut til en annen. Bryllupet skal stå allerede neste dag. Peer går til bryllupsfest og her treffer han den unge jenta Solveig, som i sin uskyldighet gjør ham yr og betatt. Men det er ikke verre med det enn at han senere på kvelden begår bruderov, og rømmer fra Hegstad med en villig Ingrid over skulderen, høyt til fjells.

Som rømning på Dovre treffer han Den Grønnkledde, Dovregubbens datter og ved et besøk i slottet i fjellet lover han å gifte seg med trolldatteren. Da de så vil gjøre ham om fra menneske til troll trekkes løftene tilbake. Trollene setter etter ham, men han kommer seg ut av trollverden. Og det for å møte Bøygen, den altomsluttende stemmen, som stadig ber ham gå utenom, men som like stadig holdes ham fanget i midten. Når Bøygen er nær ved å ta livet fra ham, reddes Peer og flykter videre, denne gangen til skogs. Solveig kommer over ham, og de slår seg sammen ned her. Men Den Grønnkledde har ikke gitt opp, og da hun når ham igjen ser han ikke noen annen utvei enn å rømme landet. Han ber Solveig vente, han skal komme tilbake til henne. På sin vei besøker han mor Åse, som nå ligger for døden, og i en storslått fantasi på sengekanten fører han henne til St. Peter i himmelen med hesteført kjøretøy.

Peer Gynt er blitt eldre, han er kommet halveis i livet. Han har drevet med slavefrakt til Amerika og solgt Bibler i Kina før han har slått seg ned i Nord Afrika, med livsførsel som en dandy blant flere. Her fremstår han som en viktig mann i business og videre som en religiøs profet før Beduindanseren Anitra

stjeler pengene fra ham og sender ham videre uten mål og midler. Han ender på et galehus i Kairo, i dårekisten.

Peer Gynt er blitt en gammel mann, bitter etter sin lange, og til sist ulønnsomme, reise. Han vil tilbake til Norge, han vil hjem og slå seg til ro. Kanskje Solveig venter? Etter forlis i storm og strabaser ankommer han norskekysten og bygda hjemme, denne gangen for å møtes av Knappestøperen. Knappestøperen er ute på oppdrag å ta Peer med seg, men han må vite at med det livet han har ført kvalifiserer han verken til himmel eller helvete. Peer har ikke levd etter sitt eget selv, han har ikke vært ærlig mot seg selv eller andre, men har da heller ikke gjort stor skade. Derfor skal han kun smeltes i Knappestøperens skje.

Men før siste korsvei trer Solvei frem, ventende og med forsonende armer: ”Jeg skal vugge deg, jeg skal våke; sov og drøm du, gutten min!”

Svein Sturla Hungnes (Peer Gynt) tok eksamen ved Statens Teaterhøgskole i 1970, og hadde i årene 1967-78 diverse roller i musikaler og komedier på Oslo Nye Teater. I 1970 ble han fast ansatt ved Nationaltheatret, og der spilte han blant annet store Ibsen-roller som Osvald i *Gjengangere*, Rosmer i *Rosmersholm* – og tittelrollen i Ibsens *Peer Gynt*. Han har også spilt tittelrollen i Shakespeares *Hamlet* på Den Nationale Scene, og hatt hovedroller i norske filmer og i Fjernsynsteatret. Han begynte sin instruktørvirksomhet i 1988, og har hatt et tredvetall oppgaver ved Nationaltheatret, Torshovteatret, Den Nationale Scene, Riksteatret, Rogaland Teater, Trøndelag Teater, Nordland Teater og Teatret Vårt. Han har vært instruktør for flere oppsetninger på Statens Teaterhøgskole og for den årlige *Peer Gynt*-oppsetningen ved Gålåvatnet i Gudbrandsdalen, der han har spilt hovedrollen siden 1995. Hungnes var kunstnerisk leder og instruktør ved Riks-

teatret i 1996, ble fast instruktør og kunstnerisk rådgiver ved Nationaltheatret i 2000 og teatersjef ved Oslo Nye Teater fra 2001.

Håkan Hagegård (Peer Gynt) debuterte ved Stockholmsoperaen i 1968 som Papageno i Mozarts *Tryllefløyten*, en rolle han også spilte i Ingmar Bergmans fjernsynsversjon fra 1975. Fram til 1979 var han fast tilknyttet til Stockholmsoperaen og tolket en rekke store roller. Hans første utenlandske engasjement var som Greven i Strauss' *Capriccio* ved Glyndebourne-operaen i 1973, og han har vendt tilbake til dette operahuset flere ganger. Han debuterte ved Metropolitan-operaen i 1978 som Malatesta i Donizettis *Don Pasquale*, og han har siden gjestet store operascener verden over. Han er ofte engasjert som solist med symfoniorkestre, og gir jevnlig romansekonserter. Siden 1999 har han vært professor i sang ved Norges Musikkhøgskole, og siden 2001 har han et professorat ved Bloomington School of Music i USA. I 1985 ble Hagegård utnevnt til *hovsångare*, er medlem av Kungliga Musikaliska Akademien og har mottatt flere utmerkelser for sin kunstneriske innsats.

Marita Kvarving Sølberg (sopran) har i løpet av kort tid etablert seg som en av Norges mest etterspurte sangere. Hun er født i 1976 i Levanger og har studert ved Trøndelag Musikkonservatorium, Statens Operahøgskole, og Norges Musikkhøgskole i Oslo. Hun opptrer regelmessig med de største norske orkestrene og på en rekke festivaler. Hennes repertoar inneholder blant annet Mendelssohns *En midtsommernatts drøm*, Mendelssohns *Elijah* og rollen som Solveig i *Peer Gynt*. Blant hennes opera-engasjementer kan nevnes Pamina i *Tryllefløyten*, Sandmannen og Duggfeen i *Hans og Grete* på Den norske opera, Engelen i Messiaens *Franz av Asissi* ved Olavsfestdagene i Trondheim og Zerlina i *Don Giovanni* i forestillinger med Bergen Filharmoniske Orkester. I 2001 vant Marita Kvarving

Sølberg første prisen i Dronning Sonjas Internasjonale Musikkonkurranse i Oslo. Samme år ble hun tildelt Wallenberg-stipendet.

Ingebjørg Kosmo (mezzosopran) er utdannet ved Trøndelag Musikkonservatorium og Statens Operahøgskole. Hun har vært knyttet til Den Norske Opera siden 1994 – først som stipendiat, og siden 1997 som fast solist. Her har hun sunget roller som bl.a. Octavian i *Rosenkavaleren*, Komponisten i *Ariadne auf Naxos*, Carmen, Idamante i *Idomeneo*, Dorabella i *Così fan tutte* og Sylva Varescu i *Csárdásfyrstinnen*. I april 2000 debuterte hun på operaen i Stockholm i tittelrollen i *Carmen*. For sin rolle som Komponisten i *Ariadne auf Naxos* mottok hun strålende anmeldelser både i Oslo og gjestespill i Santiago de Compostela i Spania. Hun har mottatt flere priser, bl.a. Esso-prisen og Flagstadprisen i 1995, Den Norske Operas Venners Talentpris, Nordlandspostens Kulturpris i 1993 og Edvin Ruuds Stipend i 1993. Ingebjørg Kosmo er også en ettertraktet konsertsanger og sang i 2001 rollen som Anitra i *Peer Gynt* av Grieg med Göteborg Symfonikerne i Royal Albert Hall under The Proms og ved Festspillene i Salzburg.

Kari Simonsen er født i 1937. Før hun ble fast ansatt ved Nationalteatret i 1972, var hun ved Oslo Nye Teater, Folketeatret, Edderkoppen og Chat Noir. Mens hun har vært ansatt ved Nationalteatret har hun medvirket både i radio, TV og film. Kari Simonsen har også flere ganger vært med i Henrik Ibsens *Peer Gynt* ved Gålå i Frogn. Her har hun hatt rollen som Mor Åse. På Nationalteatret har hun blant annet spilt Katharina i *Troll kan temmes* (William Shakespeare), Lady Macbeth i *Macbeth* (Shakespeare), Mrs. Peachum i *Tolvskillingsoperaen* (Bertolt Brecht), Fräulein Schneider i *Cabaret* (Masteroff/Kander/Ebb) ved Oslo Nye Teater, Lady Bracknell i *Hvem er Ernest?* (Oscar Wilde). Kari mottok Per Aabels ærespris i 1990, og ble hedret med æres-Amanda-prisen i 2001.

Etter at hun fullførte sine studier ved Statens Teaterhøgskole i Oslo, ble **Andrea Bræin Hovig** umiddelbart engasjert av Det norske teatret der hun har deltatt i flere produksjoner, blant annet Molières *Ektemannsskolen*, Evripides *Iphigenia in Aulis* og Shakespeares *Romeo og Julie*. Hun arbeider med TV og film og deltok også i bryllupsfeiringen for Kronprins Håkon i 2001. Andrea Bræin Hovig arbeider nå ved Nationaltheatret.

Bjørn A. Willberg Andersen gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 1988, og har siden vært ansatt ved Den Nationale Scene i Bergen. Her har han bl. a. spilt Peer i *Peer Gynt*, Hjalmar Ekdal i *Vildanden*, Hendrik Høfgen i *Mefisto* og Don Ranudo i *Don Ranudo* av Ludvig Holberg. Med sin bakgrunn innen dans og musikk har han også fått store musikkdramatiske oppgaver som Fred/Petruchio i *Kiss me Kate*, Joe i *Sugar* og våren 2005 som Nick Arnstein i *Funny Girl*. Han har også arbeidet med film og TV, og medvirker bl. a. i de norske filmene *Draumspel* og *Trollsyn*.

Ståle Bjørnhaug er født i 1942 og studerte ved Statens teaterhøgskole i Oslo. I mange år var han medlem av det faste ensemblet ved Det norske teatret, der han deltok i en rekke produksjoner, hvor den musikkdramatiske monologen *Blod-droppetrall* står i en særstilling. I en årrekke deltok Bjørnhaug i Stiklestadspelet, det mest kjente norske utendørsteater. Hans tolkning av Ol-Kanelesa i Johan Falkbergets *Den Fjerde Nattevakt* er særlig berømt. Ståle Bjørnhaug er også etterspurt som TV- og filmskuespiller.

KorVest er et profesjonelt vokalensemble som utgjør fra 8 til 30 sangere eller mer. Siden starten i 2002 har de samarbeidet med ulike norske aktører innen konsertvirksomhet og musikkteater med et repertoaromfang fra tidlig til ny musikk. Ensembles drift er prosjektbasert, både for utøverne og den kunstneriske ledelsen.

Bergen Filharmoniske Orkester (BFO) er det ene av Norges to nasjonalorkestre. Det kan føre sin historie helt tilbake til 1765, hvilket gjør det til en av verdens eldste orkesterinstitusjoner. Selv om Bergen befant seg i utkanten av Europa, hadde man god kontakt med det kontinentale musikkliv, og tidlig ble utenlandske musikere ansatt. Edvard Griegs familie var nær knyttet til de bergenske filharmonikere. I 1770 ble komponistens oldefar ansatt som konsertmester, og i årene 1880-82 var den berømte tonekunstneren orkesterets kunstneriske leder. Han testamenterte sin formue til et fond som i hovedsak skulle støtte BFO, og tilskuddene fra Grieg-fondet har representert viktige bidrag til orkestrets drift siden. Ikke uten grunn blir orkesteret i utlandet ofte referert til som "Edvard Grieg's orchestra". BFO teller nå 95 musikere.

De som i særlig grad har vært ansvarlig for utviklingen av det moderne symfoniorkestret, var Harald Heide, som i årene 1908-48 var BFOs kunstneriske leder, og Karsten Andersen, som hadde samme stilling 1964-85. Deretter har Aldo Ceccato, Dmitri Kitajenko og Simone Young vært BFOs sjefsdirigenter. Fra 2003 innehar amerikaneren Andrew Litton denne stilling. En rekke kjente dirigenter har gjestet BFO, deriblant Pierre Monteux, Jean Sibelius, Leopold Stokowski, Ernest Ansermet, Eugene Ormándy, Rafael Kubelík og Rafael Frühbeck de Burgos.

Foruten stadige konsertreiser i Norge og i de nordiske land har BFO gjennomført en rekke utenlandsturnéer, deriblant til USA, det gamle Sovjet, Frankrike, Italia, Østerrike, Tyskland, Storbritannia, Sveits, Spania, Japan og Polen. Nyinnspillingene av Edvard Griegs samlede orkesterverker for BIS er orkesterets største plateprosjekt til dags dato. Det er også første gang at et norsk orkester spiller inn Edvard Griegs komplette orkesterproduksjon.

Ole Kristian Ruud har markert seg som en av de fremste dirigenter i skandinavisk musikkliv og samtidig gjort en stor internasjonal karriere. Han dirigerer

regelmessig symfoniorkestre og kammerorkestre i Europa og USA og har siden 1990 hatt jevnlige gjesteopptredener i Japan.

Ruud var sjefsdirigent og kunstnerisk leder for Trondheim Symfoniorkester 1987-95 og fikk samme posisjon i Norrköping Symfoniorkester 1996-1999. Fra 2000 har han vært kunstnerisk leder med ansvar for norsk repertoar i Stavanger Symfoniorkester. Fra 1999 har han også vært professor i direksjon på Norges musikkhøgskole. Ole Kristian Ruud har mottatt en rekke prestisjefylte utmerkelser, blant dem Griegprisen (1992), den norske Kritikerprisen (1993), Lindemannprisen (1994) og Johan Halvorsen-prisen (1996). Han har gjort en rekke plateinnspillinger for BIS.

Lieber Herr Grieg!

Ich schreibe Ihnen, um Sie zu fragen, ob Sie sich an einem Projekt beteiligen wollen, das ich auszuführen gedenke.

Es handelt sich um folgendes: Ich beabsichtige, „Peer Gynt“ [...] für die Bühne zu bearbeiten. Würden Sie die nötige Musik dazu schreiben?

Mit dieser Frage wandte sich Henrik Ibsen am 23. Januar 1874 an **Edvard Grieg**. 1867 hatte Ibsen das Drama *Peer Gynt* geschrieben, in welchem das Problem der Selbstverwirklichung thematisiert wird. Peer Gynt, ein Bauernbursche, dessen Charakter von Lüge, Phantastereien und Egoismus bestimmt wird, kehrt nach vielen Jahren im Exil als gescheiterte Existenz in die Heimat zurück und trifft dort Solveig wieder, die treu auf seine Rückkehr gewartet hat. Mit der Erkenntnis, sein Leben vergeudet zu haben, kommt er schließlich bei ihr zur Ruhe.

Bereits 1870 wurde der Versuch unternommen, dieses Werk, zu dem es ursprünglich keine Pläne hinsichtlich einer szenischen Umsetzung gegeben hatte, auf die Bühne zu bringen. 1874 versuchte Ibsen nun erneut, diesmal auf Anraten des schwedischen Leiters des Christiania-Theaters Ludvig Josephson, dieses Vorhaben zu realisieren. Unter seiner Beratung arbeitete Ibsen den Damentext zur Bühnenumfassung um. Zu Grieg hatte sich nach ihrer Bekanntschaft 1866 in Rom zwar keine tiefe freundschaftliche Beziehung entwickelt, doch sah Ibsen in ihm den geeigneten Komponisten, um *Peer Gynt* mit einer entsprechenden Bühnenmusik zu versehen.

Grieg nahm dieses Angebot sofort an. Die finanzielle Seite war sehr verlockend wie auch die Aussicht, an einem derartig großen und bedeutenden Bühnenwerk zu arbeiten. Sein lang gehegter Wunsch, eine Oper zu schreiben, wurde dadurch zwar nicht erfüllt, aber nach der Szenenmusik zu Bjørnstjerne Bjørnsons Drama *Sigurd Jorsalfar* (komp. 1872 / rev. 1892) und dem Opernfragment *Olav Trygv*

son (komp. 1873 / rev. 1888) – nach einem unvollendeten Drama von Bjørnson – bot sich Grieg wiederum die Möglichkeit, für die Bühne zu schreiben.

Doch bei der konkreten Arbeit an der Musik zu *Peer Gynt* tauchten immer neue Probleme auf. „Die Aufgabe ist viel größer, als ich mir gedacht hatte, und an gewissen Stellen stoße ich an Schwierigkeiten, die mich ganz zum Stillstand bringen“, schrieb Grieg am 28. August 1874 an Josephson. „Das Thema ist furchtbar ungefügt, von einzelnen Stellen, wie z.B. Solveigs Gesang abgesehen“ (Brief an Beyer, 27. August 1874), es ist „das unmusikalischste aller Sujets“ (Brief an Bjørnson, 1. Oktober 1874), welches schließlich „wie ein Alptraum“ (Brief an Bjørnson, 2. Januar 1875) auf Grieg lastete. Dem dänischen Pianisten und Komponisten August Winding schrieb er am 5. April 1875: „Über meine jetzige Arbeit gibt es leider wenig zu berichten. Ich ziehe immer noch mit der Musik für *Peer Gynt* umher, der mich nicht interessiert.“ Bjørnson gegenüber gab er zu: „Es war Geldnot, oder richtiger, es war das Geldangebot, das mich getrieben hat, und das hätte nicht sein dürfen – vielleicht –, aber Reisen und so viel Schönes standen mir bevor...“ (2. Januar 1875).

Unter großen Anstrengungen vollendete Grieg schließlich nach etwa ein- und einhalb Jahren im Sommer 1875 die Musik zu *Peer Gynt* und teilte Ibsen am 27. Juli 1875 mit, dass sie „zum Abschicken fertig“ sei. In Abwesenheit Griegs fand die Uraufführung am 24. Februar 1876 in Oslo unter der Leitung von Johan Hennung statt. Grieg blieb wegen Zweifeln bezüglich der Qualität seiner Musik fern. Dem Komponisten Johan Selmer gegenüber äußerte er, er habe seine „künstlerischen Ideale verbannen müssen, [...] um einerseits ein schlechtes Orchester zu vertuschen und andererseits die volkstümliche szenische Wirkung nicht in Frage zu stellen. Hätte ich die Chance gehabt, mein besseres Ich in der Musik verwirklichen zu können, wäre ich natürlich zu der Uraufführung eingetroffen, um meine Intentionen zu realisieren“ (12. April 1876). Doch trotz aller Probleme und Zweifel

wurde *Peer Gynt* begeistert aufgenommen: „Man war schon voller Erwartungen, und es muß festgestellt werden, daß die Erwartungen der meisten übertroffen wurden ... Die Vorstellung dauerte gute fünf Stunden, ohne daß die lebhaftige Stimmung des Publikums nachließ. Einen großen Beitrag dazu leistete die Musik, die Edvard Grieg für das Stück komponiert hatte. Die Musik stellt im ganzen eine hervorragende Arbeit dar [...]. Stücke, wie die Musik zu der Hochzeitsszene, den Umzügen im Schloß des Bergkönigs, der Szene mit den drei Säterinnen usw. zeugen von einer besonderen Begabung dramatischer Kompositionskunst. Die gesamte musikalische Bearbeitung ist von kühner Originalität“, schrieb das *Morgenbladet* am 25. Februar 1876, und im *Aftenposten* war zu lesen, dass „Griegs Musik sehr wirkungsvoll war und in genialer Weise den Situationen entsprach“.

Grieg selbst besuchte erst im November 1876 eine Aufführung. Max Abraham berichtete er am 12. November 1876: „Vorgestern habe ich zum ersten Mal einer Aufführung des *Peer Gynt* beigewohnt und hatte die Ehre, sowohl mitten im Stück (nach *Solvejgs Lied*) als zuletzt stürmisch jubelt zu werden. Am Ende musste ich meinen Parquetplatz verlassen, und auf der Bühne erscheinen.“

So begann zunächst in Norwegen und zehn Jahre später auch in Dänemark *Peer Gynt* mit der Musik von Edvard Grieg seinen Siegeszug. Allein in Oslo wurde das Stück im Frühjahr 1876 37 Mal aufgeführt, 1886 ebenso viele Male in Kopenhagen. Im Winter 1877 war *Peer Gynt* 11 Mal in Oslo zu sehen, bevor Kostüme und Bühnenbilder bei einem Brand des Theaters im Januar vernichtet bzw. unbrauchbar wurden.

Einige Jahre später wurde das Drama auch außerhalb Skandinaviens ein großer Erfolg (u.a. 1896 in Paris, 1903 in Leipzig, 1913 in Berlin und Moskau), obwohl Grieg diesem Vorhaben wegen des nationalen Charakters des Dramas zunächst skeptisch gegenüberstand.

Diesem überragenden Erfolg ist es zu verdanken, dass Grieg 1888 vier beliebte Stücke zur 1. *Peer-Gynt-Suite* (op. 46) zusammenfasste, die am 1. November 1888 im Leipziger Gewandhaus unter Carl Reinecke uraufgeführt wurde. 1891 folgte die Uraufführung der 2., ebenfalls viersätzigen *Peer-Gynt-Suite* (op. 55) in Oslo, die in ihrer heute bekannten Fassung allerdings erst 1893 fertiggestellt wurde. Zunächst hatte Grieg den *Tanz der Bergkönigstochter* ausgewählt, den er später durch den *Arabischen Tanz* ersetzte.

Diese Suiten wurden schon zu Lebzeiten Griegs weltweit aufgeführt und zählen bis heute zu den bekanntesten und populärsten Stücken aus der Bühnenmusik sowie zum regelmäßigen Repertoire der Konzertprogramme. Daneben gibt es zahlreiche Arrangements einzelner Stücke, die Grieg zum Teil selbst vorgenommen hat, und die sich dadurch schon bald verselbstständigt haben, wie z. B. *Solveigs Lied*.

Seit den neunziger Jahren hegte Grieg den Wunsch, die Partitur zur Bühnenmusik *Peer Gynt* herauszugeben. Doch erschien erst ein Jahr nach seinem Tod eine unvollständige Ausgabe von Johan Halvorsen im Verlag Peters. Die erste vollständige Partitur gab Finn Benestad 1988 im Verlag Peters im Rahmen der Edvard-Grieg-Gesamtausgabe heraus.

26 Stücke bilden die Bühnenmusik zu *Peer Gynt* und können als Zeugnis für die musikalische Vielfältigkeit Griegs interpretiert werden, die aufgrund seines beachtlichen Liedschaffens und der großen Bekanntheit und Beliebtheit seiner *Lyrischen Stücke* lange Zeit nicht erkannt worden ist.

Die Tänze *Halling* und *Springar*, welche Originalkompositionen von Grieg sind, zeigen seine fundierten Kenntnisse der norwegischen Volksmusik, wozu auch die pentatonische Melodie der *Morgenstimmung* gezählt werden kann, die die Stimmung der Untersaiten der Hardingfele aufgreift.

Solveigs Lied ist laut Grieg „wirklich das einzige meiner Lieder, in dem eine Nachahmung der Volksweise nachweisbar ist“ (Brief an Finck, 17. Juli 1899).

Grieg hat zwar nie konkret geäußert, auf welche Volkslieder er sich dabei bezogen hat, aber die großen Ähnlichkeiten zu *Jeg lagde mig saa silde* (vgl. auch op. 30, Nr. 1) und zum schwedischen Lied *Ack Värmland, du sköna* sowie im textlosen Teil zu Halfdan Kjerulfs *Synnøve's sang* sind nicht von der Hand zu weisen. Vielleicht diente auch das Lied *Gutten og Huldren* (1866) von Otto Winter-Hjelm als Vorbild.

Der im 19. Jahrhundert zunehmende Einfluss des Exotismus auf die Musik spiegelt sich vor allem in *Arabischer Tanz* sowie in *Anitras Tanz* wider, in denen die Verwendung verschiedener Schlaginstrumente und ungewöhnlicher Skalen orientalisches Kolorit vermitteln. Damit lässt sich Grieg musikalisch auf die Sprengung der aristotelischen Ordnung des Dramas ein, die die Einheit von Ort, Zeit und Handlung fordert.

Doch auch der Umgang mit einem großen Orchesterapparat im Sinne der Romantik ist in der Bühnenmusik enthalten. Es seien z. B. *Peer Gynts Heimkehr. Stürmischer Abend auf dem Meer*, welches unweigerlich an die Ouvertüre zu *Der fliegende Holländer* (1841) von Richard Wagner denken lässt, und *In der Halle des Bergkönigs* erwähnt. Hier wird auch die Modernität der Musik Griegs deutlich. Die ständige Steigerung eines ostinaten Motivs bezüglich der Dynamik und des Tempos wird später von anderen Komponisten, u. a. von Arthur Honegger (*Pacific 231* [1923]), Maurice Ravel (*Bolero* [1928]) und Harald Sæverud (*Kjempeviseslått* [1943]) übernommen.

Auch die Trolle erfahren eine musikalische Darstellung. Entsprechend dem Charakter dieser Figuren aus der nordischen Mythologie können ihre Stücke u. a. als eine Parodie auf die norwegische Volksmusik und insgesamt als Darstellung des Unschönen verstanden werden.

Wie geschickt Grieg die Intentionen Ibsens musikalisch umsetzen kann, verdeutlicht z. B. *Åses Tod*. Statt die heiteren Lügenmärchen aufzugreifen, die Peer

seiner Mutter erzählt, wählt Grieg die Schilderung des nahenden Todes der Mutter, wodurch die Realitätsferne Peers auf besonders drastische Weise verdeutlicht wird.

Schließlich bleibt anzumerken, dass Grieg die Bühnenmusik nie vollständig gehört hat. Einerseits nahm er selber immer wieder Änderungen an der Musik vor, um letztendlich seine ursprünglichen Ideen zu verwirklichen, andererseits musste er die wechselnden Gegebenheiten der verschiedenen Bühnen beachten. Das führte teils zum Verzicht auf einzelne Musikstücke aufgrund textlicher Streichungen, teils zum Einfügen von Kompositionen, die ursprünglich nicht für *Peer Gynt* vorgesehen waren. So erklangen bei der Aufführung am 17. Januar 1886 im Kopenhagener Dagmartheater neben den drei ersten der insgesamt vier *Norwegischen Tänze* (op. 35) auch der *Norwegische Brautzug im Vorüberziehen*, den Grieg vor der Heiratsszene im 1. Akt eingefügt hatte.

Hinter dem *Norwegischen Brautzug im Vorüberziehen* verbirgt sich eines der populärsten Klavierstücke von Grieg, dessen Reiz in der musikalischen Realisierung eines nahenden und vorüberziehenden Brautzuges liegt, wie der Titel schon erahnen lässt. Grieg hat es zusammen mit den Werken *Auf den Bergen* und *Aus dem Carneval* als op. 19 unter dem Titel *Aus dem Volksleben* 1871 fertiggestellt – der *Norwegische Brautzug im Vorüberziehen* trägt die Aufschrift „Landaas, d. 24. Juli 1871“ – und 1872 in Kopenhagen veröffentlicht.

Die Stücke basieren zwar auf Griegs Eindrücken des römischen Karnevals, den er 1866 und 1870 miterlebt hatte, jedoch dominieren Elemente der norwegischen Volksmusik, die in stilisierter Weise Eingang finden: markanter Rhythmus, leere Quinten (Bordunquinten), Vorschläge und Ausweitung der Melodie zu Triolen und Sextolen sowie die lydische Quarte, die ihn, wie er Johan Halvorsen am 6. Dezember 1901 schrieb, „schon im Jahre 1871 schier verrückt machte. Ich stahl [...] sie] natürlich sofort für meine *Folkelivsbilder*.“ Doch vor allem die subtilen harmonischen Formulierungen im Mittelteil lassen daneben auch Griegs Stil

deutlich zu Tage treten. Zwischen den verschiedenen Elementen gelingt es Grieg eine derartige Einheit herzustellen, dass sich „der derbe Stoff veredelt“ (*Leipziger Tageblatt*, 15. März 1875).

Für die erwähnte Aufführung in Kopenhagen hat Grieg die Musik zu *Peer Gynt* umfassend überarbeitet. Das nahm ihn so sehr in Anspruch, dass er die Orchestrierung des *Norwegischen Brautzugs im Vorüberziehen* den beiden dänischen Komponisten Georg Bohlmann und Robert Henriques überlassen musste. In der Partiturausgabe von 1908 findet sich jedoch die von Griegs Freund, dem norwegischen Violinvirtuosen und Kapellmeister Johan Halvorsen 1902 angefertigte Fassung.

© *Stephanie van Heesch* 2005

Peer Gynt: Inhaltsübersicht

(Diese Übersicht basiert auf dem originalen Schauspiel und weicht daher an verschiedenen Stellen von der hier eingespielten Konzertfassung ab.)

Der junge norwegische Bauernsohn Peer ist ein prahlerischer, wenngleich ausgesprochen charmanter Taugenichts. Seine leidgeprüfte Mutter Åse tadelt ihn wegen seines mangelnden Arbeitseifers und erwähnt, daß sein Müßiggang ihn um die Hand der reichen Ingrid von Hegstad gebracht habe, die am nächsten Tag verheiratet werden soll. Peer nimmt an der Hochzeit teil, bei der er Solveig trifft, ein Mädchen, das eine tiefe Zuneigung für ihn empfindet. Zur Bestürzung des Bräutigams und der Gäste aber entführt Peer die Braut und läßt sie später allein in der Wildnis zurück.

Auf der Flucht in das Dovre-Gebirge macht er der Tochter des Bergkönigs den Hof, dem Herrscher der Trolle, um sie dann ebenfalls zu verlassen. Kurz darauf trifft er auf den Großen Boyg, eine finstere, formlose Macht, die den „krummen“ Weg propagiert.

Als der Boyg Peer vernichten will, wird dieser durch den Klang eines Frauenchors gerettet – einmal mehr sind es Frauen, die Peers verzaubertes und abenteuerliches Leben behüten und ermöglichen. Der nun Gesetzlose genießt mit Solveig eine kurze Zeit der Ruhe vor Verfolgung in einer Waldhütte. Als ihm die rachsüchtige Tochter des Bergkönigs erscheint, erzählt Peer seiner Liebsten, daß sie auf ihn warten müsse, und verläßt das Land, nachdem er seine sterbende Mutter besucht hat, die er mit der Phantasiegeschichte einer Schlittenfahrt in den Himmel tröstet.

In seinen mittleren Jahren wird Peer ein schmucker, zielloser Wanderer, dessen zweifelhafte Vergangenheit nun der Geschäftemacherei gewichen ist: Er handelt mit Sklaven in Amerika und Götterbildern in China, verkauft Rum und Bibeln. In Nordafrika wird er für einen religiösen Propheten gehalten und erlebt eine wolüstige Liebelei mit der verführerischen Beduinentänzerin Anitra, die ihn schnell verläßt – samt seinem Geld. Seine hochfliegenden Träume und Ambitionen bringen ihn schließlich in das Tollhaus von Kairo, nachdem er dessen Leiter, Professor Begriffenfeldt, kennengelernt hat. Alt und verbittert von seiner ergebnislosen Odyssee kehrt Peer nach Norwegen zurück. Hier will er sich niederlassen und seinen Frieden finden. Aber er wird von dem unheimlichen Knopfgießer abgefangen, der ihm mitteilt, daß sein unausgegorenes Selbst zu gut sei für die Hölle und zu böse für den Himmel – wie ein schlecht geratener Knopf, der in der Kelle des Meisters neu gegossen werden müsse. Die erlösende Liebe Solveigs, die seiner treu geharrt hat, bewahrt ihn vor diesem Schicksal; am Ende seines Lebens beginnt Peer in ihren vergebungsvollen Armen zu ahnen, warum er lebte.

Svein Sturla Hungnes (Peer Gynt) absolvierte die Staatliche Norwegische Schauspielhochschule in Oslo 1970 und spielte in der Zeit von 1967-78 verschiedene Rollen in Musicals und Komödien am Nye Teater in Oslo. 1970 wurde er an das Ensemble des Norwegischen Nationaltheaters engagiert, wo er große Ibsen-Rollen gespielt hat, u.a. Osvald (*Gespenster*), Rosmer (*Rosmersholm*) und die Titelrolle in *Peer Gynt*. Außerdem hat er am Den Nationale Scene in Bergen die Titelrolle in Shakespeares *Hamlet* gespielt sowie Hauptrollen in norwegischen Filmen und beim Norwegischen Rundfunk übernommen. 1988 hat er erstmals Regie geführt; seither hat er eine Reihe von Produktionen an verschiedenen norwegischen Theatern verantwortet, u.a. am Norwegischen Nationaltheater, Torshovteatret, Den Nationale Scene, Riksteatret, Rogaland Teater, Trøndelag Teater, Nordland Teater und Teatret Vårt. Außerdem hat er bei zahlreichen Produktionen an der Staatlichen Norwegischen Theaterhochschule Regie geführt sowie bei den jährlichen Aufführungen von *Peer Gynt* bei Gålå in Gudbrandsdalen, wo er seit 1995 die Titelrolle spielt. 1996 wurde Svein Sturla Hungnes zum künstlerischen Leiter des Riksteatret ernannt; 2000 wurde er künstlerischer Berater und Regisseur am Norwegischen Nationaltheater. Seit 2001 leitet er das Nye Teater in Oslo.

Håkan Hagegård (Peer Gynt) debütierte 1968 an der Königlich-Schwedischen Oper in Stockholm als Papageno in Mozarts *Zauberflöte*, eine Rolle, die er auch in Ingmar Bergmans TV-Verfilmung aus dem Jahr 1975 gespielt hat. Seine internationale Karriere begann 1973, als er in Glyndebourne die Rolle des Grafen in Richard Strauss' *Capriccio* sang; seither ist er an allen führenden Opernhäusern aufgetreten. Zu den Rollen aus jüngerer Zeit zählen vor allem der Scarpia in Puccinis *Tosca*, die Titelrolle in Alban Bergs *Wozzeck* und Amfortas in Wagners *Parzifal*. Außerdem tritt er in der ganzen Welt als Solist mit Symphonieorchestern auf und gibt regelmäßige Recitals. 1985 wurde Håkan Hagegård zum *hovsångare*

(Hofsänger) ernannt; daneben ist er Mitglied der Königlich-Schwedischen Musikakademie. Der König von Schweden hat ihm die Auszeichnung „Litteris et Artibus“ verliehen.

Marita Solberg hat sich schnell einen Namen gemacht als eine der gefragtesten Sängerinnen Norwegens. Sie wurde 1976 in Levanger geboren und studierte am Musikkonservatorium Tronderlag, der Nationalen Opernhochschule und der Norwegischen Musikakademie in Oslo. Regelmäßig tritt sie mit allen bedeutenden norwegischen Orchestern bei zahlreichen Festivals auf. Zu ihrem Repertoire gehören Mendelssohns *Mittsommernachtstraum*, Mendelssohns *Elias* sowie die Solveig in *Peer Gynt*; zu ihren Opernrollen zählen Pamina (*Die Zauberflöte*) sowie Sandmann und Taumann (*Hänsel und Gretel*) an der Norwegischen Nationaloper, der Engel (Messiaens *Saint François d'Assise*) beim St. Olavs Festival in Trondheim und Zerlina (*Don Giovanni*) bei Aufführungen mit dem Bergen Philharmonic Orchestra. Im Jahr 2001 gewann Marita Solberg den Ersten Preis bei der Queen Sonja International Music Competition in Oslo; im selben Jahr erhielt sie das Wallenberg Stipendium.

Ingebjørg Kosmo hat am Konservatorium Trøndelag und an der Nationalen Opernhochschule in Oslo studiert. Seit 1994 ist sie Mitglied der Norwegischen Oper, zuerst mit einem Stipendium und seit 1997 als feste Solistin. Dort hat sie Rollen gesungen wie Octavian in *Der Rosenkavalier*, Komponist in *Ariadne auf Naxos*, Carmen, Idamante in *Idomeneo*, Dorabella in *Così fan tutte* und Sylva Varescu in *Die Csárdásfürstin*. Sie hat eine Reihe von Preisen gewonnen, wie den Ezzo-Preis und den Flagstad-Preis (1995), Den Norske Operas Venners Talentpris, den Nordlandspostens Kulturpris (1993) und das Edvin Ruud Stipendium (1993). Ingebjørg Kosmo ist darüber hinaus eine gefragte Konzertsängerin; im

August 2001 sang sie die Anitra in *Peer Gynt* mit dem Gothenburg Symphony Orchestra bei den Proms in der Londoner Royal Albert Hall und bei den Salzburger Festspielen.

Kari Simonsen wurde 1937 geboren. Vor ihrem festen Engagement am Norwegischen Nationaltheater 1972 arbeitete sie am Nye Teater Oslo, Folketeatret, dem Edderkoppen Theater und im Chat Noir. Während ihrer Zeit am Nationaltheater hat sie auch an Rundfunkproduktionen und Fernsehfilmen mitgewirkt. Mehrfach ist sie in der *Peer Gynt*-Produktion der Gålå in Gudbrandsdalen aufgetreten, wo die Åse spielte. Zu ihren Rollen zählen Katharine in *Der Widerspenstigen Zähmung*, Lady Macbeth in *Macbeth* (Shakespeare), Mrs. Peachum in *Die Dreigroschenoper* (Brecht), Fräulein Schneider in *Cabaret* (Masteroff/Kander/Ebb) und Lady Bracknell in *Ernst sein ist alles* (Oscar Wilde). In Anerkennung ihrer Verdienste um die norwegische Kultur hat Kari Simonsen verschiedene Auszeichnungen erhalten.

Nach Abschluß ihrer Studien an der Staatlichen Norwegischen Schauspielhochschule in Oslo wurde **Andrea Bræin Hovig** sofort an das Det Norske Teatret engagiert, wo sie an Produktionen mitwirkte wie Molières *Schule der Männer*, Euripides' *Iphigenie in Aulis* und Shakespeares *Romeo und Julia*. Sie arbeitet häufig für Film und Fernsehen und wirkte 2001 bei den Hochzeitsfeierlichkeiten für den norwegischen Kronprinzen mit. Andrea Bræin Hovig ist derzeit am Norwegischen Nationaltheater engagiert.

Bjørn Willberg Andersen absolvierte 1988 die Staatliche Norwegische Schauspielhochschule in Oslo und arbeitet seither an Den Nationale Scene in Bergen. Da er von der Musik und vom Tanz kommt, hat er auch größere Rollen in

Musical-Produktionen wie *Kiss me Kate*, *Sugar* und *Funny Girl* gespielt. Außerdem arbeitet er für Film und Fernsehen, u.a. in den norwegischen Filmen *Draumspel* und *Trollsyn*.

Ståle Bjørnhaug wurde 1942 geboren und erhielt seine Ausbildung an der Staatlichen Norwegischen Schauspielhochschule in Oslo. Lange Jahre gehörte er zum festen Ensemble am Det Norske Teater, wo er bei einer Vielzahl von Produktionen mitgewirkt hat, unter denen der musikdramatische Monolog *Bloddroppetrall* einen besonderen Platz einnimmt. Regelmäßig ist Bjørnhaug in Norwegens traditionsreichstem Freilufttheater, Stiklestadspelet, aufgetreten; seine Deutung von Ol-Kanelesa in Johan Falkbergets *Den Fjerde Nattevakt* fand besondere Anerkennung. Ståle Bjørnhaug ist darüber hinaus ein gefragter Film- und Fernsehschauspieler.

Das Vokalensemble **KorVest** aus Bergen besteht aus einer flexiblen Anzahl von acht bis zu dreißig oder mehr Sängern. Seit seiner Gründung im Jahr 2002 hat der Chor bei zahlreichen norwegischen Konzert- und Opernaufführungen mitgewirkt; sein Repertoire reicht von der Alten bis zur zeitgenössischen Musik.

Das **Bergen Philharmonic Orchestra** wurde 1765 gegründet und ist mithin eines der ältesten Orchester der Welt. Edvard Grieg hatte eine enge Beziehung zu diesem Orchester, dessen Künstlerischer Leiter er in den Jahren 1880-82 war. Großzügig stiftete er dem Orchester sein Vermögen; diese finanzielle Unterstützung war von großer Bedeutung. Viel hat das Orchester Harald Heide zu verdanken, dem Künstlerischen Leiter von 1908-48, sowie Karsten Andersen, der dieses Amt von 1964-85 bekleidete. Chefdirigenten seitdem waren u.a. Aldo Ceccato, Dmitri Kitajenko und Simone Young. Seit 2003 leitet der amerikanische

Dirigent Andrew Litton das 95köpfige Orchester. Zu den zahlreichen berühmten Dirigenten, die mit dem Orchester gearbeitet haben, gehören u. a. Leopold Stokowski, Eugene Ormándy, Ernest Ansermet, Pierre Monteux, Sir Thomas Beecham, Sir John Barbirolli, Rafael Frühbeck de Burgos, Paavo Berglund, Yehudi Menuhin und Esa-Pekka Salonen. Neben seinen Aufführungen beim berühmten Bergen Festival unternimmt das Orchester regelmäßige Konzertreisen.

Ole Kristian Ruud hat sich einen Ruf sowohl als bedeutender skandinavischer, wie auch international erfolgreicher Dirigent erworben. Er leitet namhafte Symphonieorchester in Europa und den USA und gastiert seit 1990 häufig in Japan. Ole Kristian Ruud war Chefdirigent und künstlerischer Leiter des Trondheim Symphony Orchestra (1987-1995) und des Norrköping Symphony Orchestra (1996-1999). Seit 2000 ist er künstlerischer Leiter für das norwegische Repertoire beim Stavanger Symphony Orchestra und bekleidet seit 1999 eine Professur an der Norwegischen Staatsakademie. Ole Kristian Ruud wurde mit zahlreichen bedeutenden Preisen ausgezeichnet, darunter der Grieg-Preis (1992), der Norwegische Kritikerpreis (1993), der Lindeman-Preis (1994) sowie der Johan Halvorsen-Preis (1996). Er hat zahlreiche CDs für BIS eingespielt.

Cher Monsieur Grieg,

Je vous écris pour vous demander si vous souhaiteriez participer à un projet que je compte réaliser. Voici ce dont il s'agit : j'envisage d'adapter « Peer Gynt » [...] pour la scène. Aimerez-vous en composer la musique de scène ?

C'est en ces mots que le 23 janvier 1874, Henrik Ibsen s'adresse à **Edvard Grieg**. En 1867, Ibsen avait écrit le poème épique *Peer Gynt* dans lequel il avait abordé le thème de l'épanouissement personnel. Peer Gynt, un fils de paysan, menteur, extravagant et égoïste revient à la maison après plusieurs années d'exil pour mener une existence raisonnable et y retrouve Solveig qui, fidèlement, a attendu son retour. Après avoir reconnu qu'il avait mené une vie dissipée, il trouve la paix auprès d'elle.

On tenta dès 1870 d'adapter ce poème dramatique au théâtre bien qu'à l'origine, aucun plan ne prévoyait de transposition scénique. En 1874, Ibsen essaya encore une fois, cette fois-ci sur les conseils du directeur d'origine suédoise du Christiana-Theater, Ludvig Josephson, de compléter ce projet et travailla à la transposition scénique du poème dramatique. Il avait fait la connaissance de Grieg en 1866 à Rome et bien qu'aucune amitié entre les deux hommes ne se soit développée, il voyait en lui le compositeur tout désigné pour doter son *Peer Gynt* d'une musique de scène appropriée.

Grieg accepta l'offre immédiatement. L'aspect financier était très invitant tout comme la perspective de travailler sur une œuvre scénique si importante. Depuis longtemps, Grieg caressait le projet d'écrire un opéra, ce qui ne devait jamais aboutir, mais après avoir écrit la musique de scène de la pièce *Sigurd Jorsalfar* de Bjørnstjerne Bjørnson (composée en 1872, puis revue en 1892) et le fragment de l'opéra *Olav Trygvason* (composé en 1873, revu en 1888) d'après une pièce inachevée de Bjørnson, il avait trouvé la possibilité d'écrire de nouveau pour la scène.

Au moment du travail même sur la musique pour *Peer Gynt*, de nouveaux problèmes survinrent. « Le travail est beaucoup plus important que je ne le croyais et en certains endroits, je me heurte à des difficultés qui me mènent à l'arrêt complet », écrivait Grieg le 28 août 1874 à Josephson. « Le sujet est effroyablement peu maniable sauf en certains endroits, comme par exemple le chant de Solveig » (lettre à Beyer, 27 août 1874), « c'est le sujet le plus anti-musical qui soit » (lettre à Bjørnson, 1er octobre 1874) qui, en définitive, lui pèse « comme un cauchemar » (lettre à Bjørnson, 2 janvier 1875). Le 5 avril 1875, Grieg écrit au pianiste et compositeur danois August Winding : « Il y a malheureusement peu à dire au sujet de mon travail actuel. J'erre encore avec la musique de *Peer Gynt* qui ne m'intéresse pas. » À Bjørnson, il devait reconnaître : « C'est le besoin d'argent ou plutôt, les conditions financières qui m'ont poussé et je n'aurais peut-être pas dû accepter mais des voyages et tant de belles choses m'attendaient... » (2 janvier 1875).

Au prix d'énormes efforts, Grieg parvint finalement à compléter à l'été 1875, après environ un an et demi de travail, la musique de *Peer Gynt* et fit savoir à Ibsen le 27 juillet qu'il « était prêt à l'envoyer ». La création eut lieu en l'absence de Grieg le 24 février 1876 à Oslo sous la direction de Johan Hennum. Grieg, en raison de ses doutes face à la qualité de la musique, préféra s'abstenir. Au compositeur Johan Selmer, il dit qu'il avait eu à « bannir son idéal artistique [...] pour d'une part dissimuler un mauvais orchestre et d'autre part pour ne pas mettre en question l'effet folklorique scénique. Si j'avais eu la chance de mieux me réaliser dans la musique, je serais évidemment venu à la création pour réaliser mes intentions » (12 avril 1876). Cependant, malgré tous les problèmes et les doutes, *Peer Gynt* a été reçu avec enthousiasme : « Nous étions plein d'attentes et il faut admettre que celles de la majorité ont été plus que comblées... La représentation a duré cinq bonnes heures sans que l'excitation du public ne s'estompe. La mu-

sique, qu'Edvard Grieg a composée pour la pièce, y est pour une grande partie. La musique est dans l'ensemble le fruit d'un énorme travail. La scène du mariage, le cortège dans le palais du roi de la montagne, la scène avec les trois filles des pâturages témoignent d'un don particulier pour la composition de musique scénique. L'ensemble du travail musical fait preuve d'une originalité audacieuse » pouvait-on lire dans le *Morgenbladet* le 25 février 1876 alors que l'*Aftenposten*, affirme que « la musique de Grieg est très efficace et s'accorde de manière générale aux situations. »

Grieg assista à une représentation en novembre 1876. Il devait rapporter à Max Abraham le 12 novembre 1876 : « J'ai assisté pour la première fois avant-hier à une représentation de *Peer Gynt* et j'ai également eu l'honneur au beau milieu de la pièce (après la *Chanson de Solveig*) d'être en fin de compte acclamé. À la fin, j'ai même dû quitter mon siège du parterre et me présenter sur la scène. »

C'est ainsi, d'abord en Norvège, puis dix ans plus tard également au Danemark, que *Peer Gynt* avec la musique d'Edvard Grieg a amorcé son ascension. Rien qu'à Oslo, la pièce a été jouée trente-sept fois au début de 1876 et le même nombre de fois en 1886 à Copenhague. À l'hiver 1877, *Peer Gynt* a été joué onze fois à Oslo avant que l'incendie du théâtre ne détruise ou n'endommage de manière irréversible les costumes et les décors.

Quelques années plus tard, la pièce devait également remporter du succès à l'extérieur de Scandinavie, notamment en 1896 à Paris, en 1903 à Leipzig et en 1913 à Berlin et à Moscou bien que Grieg avait vu avec scepticisme le projet de présenter la pièce ailleurs en raison de son caractère national.

Le succès éclatant poussa Grieg en 1888 à réunir quatre pièces qui avaient remporté du succès pour en constituer la *Suite d'orchestre no 1 de Peer Gynt* (opus 46) qui fut créée le 1er novembre 1888 au Gewandhaus de Leipzig sous la direction de Carl Reinecke. En 1891 eut lieu la création de la *seconde suite* (op. 55),

également en quatre mouvements, à Oslo mais elle ne prit sa forme actuelle qu'en 1893 alors que Grieg, qui avait d'abord choisi la *Danse de la fille du roi des montagnes*, l'écarta au profit de la *Danse arabe*.

Ces suites ont été dès le vivant du compositeur interprétée dans le monde entier et font partie, encore aujourd'hui, tant des œuvres musicales pour la scène les plus connues et les plus populaires, que du répertoire courant à l'affiche des salles de concerts. Il existe également d'innombrables arrangements des pièces isolées dont quelques-uns sont de la main même de Grieg et qui sont rapidement devenus autonomes comme c'est le cas de la *Chanson de Solveig*.

Depuis les années 1890, Grieg caressait l'envie de publier la partition de la musique de scène de *Peer Gynt*. Cependant, ce n'est qu'un an après sa mort qu'une édition incomplète réalisée par Johan Halvorsen fut publiée aux éditions Peters. La première édition de la partition complète, éditée par Finn Benestad, ne fut publiée qu'en 1988, toujours aux éditions Peters, dans le cadre de la publication des œuvres complètes d'Edvard Grieg.

Les vingt-six pièces composant la musique de scène de *Peer Gynt* peuvent être considérées comme un témoignage de la polyvalence musicale de Grieg qui, en raison de son importante production vocale et l'immense popularité de ses *Pièces lyriques*, est cependant longtemps restée méconnue.

Les danses de *Halling* et de *Springar* sont des compositions originales de Grieg qui démontrent sa connaissance approfondie de la musique folklorique norvégienne comme c'est également le cas de la mélodie pentatonique de l'atmosphère matinale qui reprend l'atmosphère créée par les cordes graves du violon Hardanger.

La *Chanson de Solveig* est, selon Grieg, « véritablement le seul de mes chants où une imitation de la musique folklorique peut être démontrée » (lettre à Finck, 17 juillet 1899). Grieg n'a certes pas concrètement révélé de quel chant populaire il s'était inspiré mais la grande ressemblance avec *Jeg lagde mig saa silde* (voir

également l'opus 30, no 1) et avec le chant suédois *Ack Värmeland, du sköna* ainsi que la partie sans texte de *Synnøve's sang* de Halfdan Kjerulf n'est pas à sous-estimer. Il est probable que le chant Gutten og Huldren (1866) d'Otto Winter-Hjelm ait également servi de modèle.

L'influence grandissante au 19e siècle de l'exotisme en musique se reflète avant tout dans la *Danse arabe* ainsi que dans la *Danse d'Anitra* avec l'emploi de divers instruments à percussion et de modes inhabituels au coloris oriental. C'est ainsi que Grieg contribue à la destruction de l'ordre aristotélicien de la pièce auquel l'unité de lieu, de temps et d'action contribue habituellement.

Dans l'esprit romantique, cette musique de scène a également recours à un grand orchestre comme par exemple avec *Le retour de Peer Gynt* qui, décrivant une soirée orageuse sur la mer n'est pas sans rappeler l'ouverture du *Vaisseau fantôme* (1841) de Richard Wagner et *Dans le hall du roi des montagnes*. La modernité de la musique de Grieg est ici clairement perceptible. L'accroissement de la dynamique et du tempo du motif traité en *ostinato* sera repris plus tard par d'autres compositeurs comme Arthur Honegger dans *Pacific 231* (1923), Maurice Ravel dans son *Boléro* (1928) et Harald Sæverud dans *Kjempeviseslåtten* (1943).

Les trolls ont également droit à une description musicale : en conformité avec le caractère de ces figures de la mythologie nordique, les pièces peuvent être vues comme une parodie de la musique folklorique norvégienne et, considérées en bloc, comme une représentation de la laideur.

L'efficacité avec laquelle Grieg traduit musicalement les intentions d'Ibsen se vérifie notamment dans l'épisode de *La mort d'Åse*. Au lieu de suivre les joyeuses fabulations que Peer raconte à sa mère, Grieg choisit plutôt de décrire la mort prochaine de la mère qui révèle de manière saisissante l'utopie de Peer.

Il reste finalement à souligner que Grieg n'a jamais entendu sa musique de scène au complet. D'un côté, il a constamment modifié la musique pour ultime-

ment parvenir à la réalisation de ses idées originales, d'un autre côté il a également dû tenir compte des spécificités de chacun des différents théâtres. Cette situation a mené en partie à l'élimination de certaines pièces pour des raisons de coupures effectuées dans le texte et en partie à l'insertion de compositions qui n'avaient à l'origine pas été prévues pour *Peer Gynt*. C'est ainsi qu'à la représentation du 17 janvier 1886 au Dagmartheater de Copenhague, on a entendu, aux côtés des trois premières des quatre *Danses norvégiennes* (op. 35), *Le cortège nuptial norvégien* que Grieg avait inséré avant la scène du mariage du premier acte.

Derrière *Le cortège nuptial norvégien* se cache l'une des pièces pour piano les plus populaires de Grieg dont l'attrait se trouve dans la transposition musicale d'un cortège qui s'approche et passe, ainsi que le titre le laisse deviner. Grieg l'a publiée avec les œuvres intitulées *Des montagnes* et *Du carnaval* (op. 19) sous le titre *De la vie populaire* (1871) – le *Cortège nuptial norvégien* porte la mention « Landaas, le 24 juillet 1871 »- à Copenhague en 1872.

Les pièces proviennent certes des impressions de Grieg du carnaval romain auquel il assista en 1866 et 1870, mais des éléments du folklore norvégien traités de manière stylisée dominent : rythme prononcé, quintes à vide (bourdon), accents et extensions de la mélodie en triolet puis en sextolet ainsi que le recours à la quarte lydienne qui, si l'on se fie à la lettre adressée à Johan Halvorsen et datée du 6 décembre 1901, « dès 1871 m'a presque rendu fou. Je l'ai évidemment volée pour l'utiliser dans mes *Scènes de la vie populaire*. » Cependant, c'est la subtile formulation harmonique dans la partie centrale qui révèle le style de Grieg. Entre les divers éléments, Grieg parvient à une unité qui « anoblit le matériau grossier » (*Leipziger Tageblatt*, 15 mars 1875).

Pour la représentation de Copenhague évoquée plus haut, Grieg a remanié la musique de *Peer Gynt* en profondeur. Ce travail l'absorba tellement qu'il dut confier l'orchestration du *Cortège nuptial norvégien* aux deux compositeurs

danois Georg Bohlmann et Robert Henriques. Dans l'édition de 1908 cependant, on retrouve une version complétée en 1902 par un ami de Grieg, le violoniste virtuose norvégien et chef d'orchestre Johan Halvorsen.

© *Stephanie van Heesch* 2005

Peer Gynt : Résumé de l'action

(Ce résumé s'appuie sur la pièce dans sa totalité et peut ainsi, en certains endroits, différer de la version de concert abrégée de cet enregistrement.)

Peer est un jeune paysan Norvégien, paresseux et fanfaron mais qui possède néanmoins un charme fait d'ingénuité. Sa mère, Åse, son souffre-douleur, lui reproche son manque d'initiative et souligne que son fainéantise lui a coûté la riche Ingrid de Hegstad qui doit se marier le lendemain. Peer assiste à la cérémonie du mariage et y rencontre Solveig, une jeune femme qui l'attire irrésistiblement. Mais, à la consternation du marié et des invités, Peer enlève la mariée et l'abandonne plus tard dans une région sauvage.

Maintenant fugitif dans les montagnes de Dovre, il courtise puis abandonne la fille du Roi de la montagne, maître des trolls. Peu après, il rencontre le grand Boyg, une force sombre et sans forme, qui lui recommande d'emprunter un détour.

Le Boyg est sur le point de le détruire quand il est sauvé par le son d'un chœur de femmes évoquant les influences féminines qui protègent et permettent à la fois la vie enchantée et aventureuse de Peer. Devenu hors-la-loi, il profite d'un bref répit dans une habitation dans la forêt où il est rejoint par Solveig. Mais confronté par la fille vindicative du Roi de la montagne, Peer dit à son aimée qu'elle doit l'attendre puis quitte le pays, ne s'arrêtant que pour visiter la vieille Åse dont il adoucît la mort en racontant une promenade en traîneau dans un ciel imaginaire.

Parvenu au milieu de sa vie, Peer est devenu un voyageur à l'allure de dandy, errant sans but, au passé douteux et qui s'adonne à des pratiques comme le trafic

d'esclaves en Amérique et d'idoles sacrées en Chine et la vente de rhum et de bibles. Il se fait passer pour un prophète religieux en Amérique du Nord et s'adonne à un flirt voluptueux avec la séduisante danseuse bédouine, Anitra, qui l'abandonne bientôt après l'avoir délesté de son argent. Sa folie des grandeurs et ses ambitions n'ont pour seul résultat que de le mener à un internement dans une asile d'aliénés au Caire après avoir rencontré le professeur Begriffenfeldt, directeur de l'institution. Vieilli et aigri par sa vaine odyssée, Peer retourne en Norvège. Il prévoit s'y installer et s'y reposer. Il est intercepté par le sinistre fondeur de bouton qui lui apprend que ni assez méchant pour l'enfer ni assez bon pour le paradis, Peer n'est qu'une personne non-développée, comme un bouton mal moulé qui ne peut qu'être fondu dans la louche du maître-fondeur. Il est sauvé de ce destin par l'amour rédempteur de Solveig qui l'a attendu fidèlement. À la fin de sa vie, Peer trouvera peut-être la raison pour laquelle il se retrouve, pardonné, dans ses bras.

Svein Sturla Hungnes (Peer Gynt) obtient un diplôme du Collège de théâtre de l'état norvégien d'Oslo en 1970 et de 1967 à 1978 tient plusieurs rôles dans des comédies musicales au Nye Teater d'Oslo. En 1970, il est engagé comme membre permanent du Théâtre nationale norvégien où il interprète les rôles importants dans des pièces d'Ibsen comme Osvold (*Les fantômes*), Rosmer (*Rosmersholm*) et le rôle-titre de *Peer Gynt*. Il interprète également le rôle-titre de *Hamlet* de Shakespeare à Den Nationale Scene de Bergen et tient des premiers rôles dans des films norvégiens ainsi qu'à la télévision norvégienne. Depuis 1988, il met également des pièces en scène et est responsable de plusieurs productions de différentes compagnies de théâtre en Norvège, notamment le Théâtre national

norvégien, le Torshovteatret, Den Nationale Scene, Riksteatret, Rogaland Teater, Trøndelag Teater, Nordland Teater et Teatret Vårt. Il met également en scène de nombreuses productions au Collège de théâtre de l'état norvégien à Oslo ainsi que les productions annuelles de *Peer Gynt* à Gålå en Gudbrandsdalen où il tient le rôle-titre depuis 1995. Svein Sturla Hungnes est nommé directeur artistique du Riksteatret en 1996 et conseiller artistique et directeur du Théâtre national norvégien en 2000. Depuis 2001, il est également le directeur du Nye Teater d'Oslo.

Håkan Hagegård (Peer Gynt) fait ses débuts à l'Opéra royal de Suède à Stockholm en 1968 dans le rôle de Papageno (*La flûte enchantée* de Mozart), un rôle qu'il devait également reprendre pour la version télévisée réalisée par Ingmar Bergman en 1975. Sa carrière internationale débute en 1973 alors qu'il tient le rôle du Comte (*Capriccio* de Richard Strauss) à Glyndebourne. Il se produit depuis dans toutes les grandes maisons d'opéra du monde. Parmi les rôles récents qu'il ajoute à son répertoire, mentionnons Scarpia (*Tosca* de Puccini), Wozzeck (de l'opéra éponyme d'Alban Berg) ainsi qu'Amfortas (*Parsifal* de Wagner). Il se produit régulièrement en tant que soliste avec des orchestres symphoniques à travers le monde et donne également des récitals. En 1985, Håkan Hagegård est nommé *hovsångare* (chanteur de la cour). Il est également membre de l'Académie royale de musique de Suède et a reçu le prix « Litteris et Artibus » du roi de Suède.

Marita Solberg est rapidement devenue l'une des chanteuses les plus recherchées de Norvège. Née en 1976 à Levanger en Norvège, elle étudie au Conservatoire Trøndelag, au Collège national d'opéra et à l'Académie de musique d'Oslo. Elle se produit régulièrement avec les meilleurs orchestres norvégiens et dans le cadre de nombreux festivals. Son répertoire comprend le *Songe d'une nuit d'été*

et *Elijah* de Mendelssohn ainsi que le rôle de Solveig dans *Peer Gynt*. Parmi les rôles qu'elle a chantés, mentionnons Pamina (*La flûte enchantée*) ainsi que Le marchand de sable et la Fée Rosée (*Hänsel et Gretel* d'Engelbert Humperdinck) à l'Opéra national de Norvège, l'Ange (*Saint François d'Assise* d'Olivier Messiaen) au Festival de Saint-Olav à Trondheim ainsi que Zerlina (*Don Giovanni*) qu'elle a interprétée avec l'Orchestre philharmonique de Bergen. En 2001, Marita Solberg remporte le Premier prix au concours musical de la Reine Sonja à Oslo et reçoit la même année la bourse Wallenberg.

Ingebjørg Kosmo étudie au Conservatoire de Trøndelag ainsi qu'au Collège national d'opéra à Oslo. Elle est membre de la troupe de l'Opéra de Norvège depuis 1994, d'abord à titre de détentrice de bourse et, depuis 1997, en tant que soliste permanente. Elle tient les rôles d'Octavian (*Le chevalier à la rose* de Richard Strauss), le compositeur (*Ariadne auf Naxos*, également de Strauss), Carmen, Idamante (*Idomeneo* de Mozart), Dorabella (*Così fan tutte*, de Mozart également) et Sylva Varescu (*Die Csárdásfürstin* d'Emmerich Kálmán). Elle remporte de nombreux prix dont les Prix Esso et Flagstad en 1995, le Norske Operas Venner Talentpris, le Nordlandspostens Kulturpris ainsi que la bourse Edvin Ruud en 1993. Ingebjørg Kosmo est également demandée en tant que chanteuse de concert. En août 2001, elle tient le rôle d'Anitra dans *Peer Gynt* de Grieg avec l'Orchestre symphonique de Gothembourg dans le cadre des Proms au Royal Albert Hall de Londres et au Festival de Salzbourg.

Kari Simonsen est née en 1937. Avant de se joindre en 1972 à la troupe permanente du Théâtre national de Norvège, elle s'est produite au Nye Teater d'Oslo, au Théâtre Edderkoppen ainsi qu'au music hall du Chat Noir. Pendant son engagement au Théâtre national, elle se produit également à la radio et à la télé-

vision ainsi qu'au cinéma. Elle participe souvent à des représentations de *Peer Gynt* à Gålå à Gudbrandsdalen où elle tient le rôle d'Åse. Parmi son répertoire, figurent les rôles de Katharine (*La mégère apprivoisée* de Shakespeare), Lady Macbeth (*Macbeth*, de Shakespeare également), Mrs. Peachum (*L'opéra de quat'sous* de Brecht), Fräulein Schneider (*Cabaret* de Masteroff/Kander/Ebb) et Lady Bracknell (*De l'importance d'être constant* d'Oscar Wilde). Kari Simonsen remporte de nombreux prix soulignant son apport à la culture norvégienne.

Après avoir terminé ses études au Collège de théâtre de l'état norvégien à Oslo, **Andrea Bræin Hovig** est immédiatement engagée au Det Norske Teatret où elle participe à de nombreuses productions parmi lesquelles *L'école des maris* de Molière, *Iphigénie en Aulide* d'Euripide ainsi que *Roméo et Juliette* de Shakespeare. Elle se produit également régulièrement à la télévision et au cinéma et participe aux célébrations entourant le mariage du prince héritier de la famille royale de Norvège en 2001. Andrea Bræin Hovig fait maintenant partie de la troupe du Théâtre national de Norvège.

Bjørn Willberg Andersen obtient un diplôme du Collège de théâtre de l'état norvégien à Oslo en 1988 et travaille depuis à Den Nationale Scene à Bergen. Parce qu'il possède également de l'expérience dans le domaine musical, il tient aussi des rôles importants dans des productions de comédies musicales comme *Kiss me Kate*, *Sugar* ainsi que *Funny Girl*. Il travaille également à la télévision et au cinéma, notamment dans les films norvégiens *Draumspel* et *Trollsyn*.

Né en 1942, **Ståle Bjørnhaug** reçoit une formation d'acteur au Collège Collège de théâtre de l'état norvégien à Oslo. Pendant plusieurs années, il est membre de la troupe permanente de Det Norske Teater où il participe à de nombreuses pro-

ductions, parmi lesquelles le monologue dramatique et musical *Bloddroppetrall* tient une place particulière. Pendant plusieurs années, Bjørnhaug se produit à Stiklestadspelet, le plus ancien théâtre en plein air de Norvège. Sa prestation dans le rôle d'Ol-Kanelesa dans la pièce *Den Fjerde Nattevakt* de Johan Falkberget retient particulièrement l'attention. Ståle Bjørnhaug est également un acteur demandé à la télévision et au cinéma.

KorVest (l'Ensemble vocal de Bergen) est un ensemble professionnel qui compte de huit à trente chanteurs et parfois davantage. Depuis sa fondation en 2002, le chœur a donné plusieurs concerts à travers la Norvège et a participé à de nombreuses productions à l'opéra alors que son répertoire s'étend de la musique ancienne au répertoire contemporain.

La fondation de l'**Orchestre Philharmonique de Bergen** remonte à 1765 faisant de lui l'un des plus anciens orchestres du monde. Edvard Grieg collabore étroitement avec l'orchestre et en est le directeur artistique de 1880 à 1882. De plus, il lui lègue généreusement sa fortune ce qui lui sera d'une grande importance. L'orchestre actuel doit beaucoup à Harald Heide qui en est le directeur artistique de 1908 à 1948 et à Karsten Andersen qui occupe ce poste de 1964 à 1985. Depuis, les chefs attitrés ont été Aldo Ceccato, Dmitri Kitayenko et Simone Young. En 2003, le chef américain Andrew Litton prend la direction de l'orchestre qui compte actuellement 95 membres. Parmi les chefs renommés qui ont travaillé avec l'orchestre, mentionnons Leopold Stokowski, Eugene Ormándy, Ernest Ansermet, Pierre Monteux, Sir Thomas Beecham, Sir John Barbirolli, Rafael Frühbeck de Burgos, Paavo Berglund, Sir Yehudi Menuhin et Esa-Pekka Salonen. En plus de participer au célèbre festival de Bergen, l'orchestre effectue régulièrement des tournées.

Ole Kristian Ruud s'est gagné une réputation de figure dynamique dans le domaine de la musique scandinave tout en poursuivant une carrière internationale. Il dirige régulièrement des orchestres symphoniques et de chambre importants dans les pays nordiques, en Europe ainsi qu'aux États-Unis. Depuis 1990, il visite également fréquemment le Japon. Ole Kristian Ruud est chef principal et directeur artistique de l'Orchestre Symphonique de Trondheim de 1987 à 1995 et de l'Orchestre Symphonique de Norrköping en Suède de 1996 à 1999. Depuis 2000, il est directeur artistique du répertoire norvégien de l'Orchestre Symphonique de Stavanger. Il est professeur à l'Académie Nationale Norvégienne de Musique depuis 1999. Ole Kristian Ruud a remporté plusieurs prix prestigieux dont le Prix Grieg (1992), le Prix des Critiques Norvégiens (1993), le Prix Lindemann (1994) et le Prix Johan Halvorsen (1996). Il enregistre de nombreux disques compacts chez BIS.

PEER GYNT

DISC 1

1 I Bryllupsgården (Forspill til Akt I) At the Wedding (Prelude to Act I)

AKT 1, SCENE 1

2 Bukkerittet

(En li med løvtrær nær ÅSES gård. En elv fosser nedover. Het sommerdag. PEER GYNT, en sterkbygget tyveårs gutt, kommer nedover gangstien. ÅSE, moren, liten og fin, følger etter. Hun er sint og kjefter.

ÅSE

Peer, du lyver!

PEER

Nei, jeg gjør ei!

ÅSE

Nå, så bann på, det er sant!

PEER

Hvorfor banne?

ÅSE

Tvi; du tør ei! Alt ihop er tøv og tant!

PEER

Det er sant – hvert evige ord!

ÅSE

Og du skjems ei for din mor?!

(liten pause)

Nå, hvor traff du så den bukken?

ACT I, SCENE 1

The Buckride

(A wooded hillside near ÅSE's farm. A river rushes down the slope. It is a hot day in summer. PEER GYNT, a strongly-built youth of twenty, comes down the pathway. His mother, ÅSE follows, scolding angrily.)

ÅSE

You're a liar, Peer.

PEER

No, I'm not!

ÅSE

Well, then – swear on it!

PEER

Why should I swear?

ÅSE

Oh! You're afraid to! It's all lies.

PEER

Every word is true!

ÅSE

Aren't you ashamed of yourself?

(pauses)

Where did you come across that old buck?

PEER

Vest ved Gjendin.

ÅSE

Riktig, ja!

PEER

Hvasse vinden bar i fra;
slik en bukk så blank og fet
skulle du vel aldri sett!

ÅSE

Nei, bevarer vel!

PEER

Det smalt!

Bukken stupte bums i bakken.
Men i samme stund han falt,
satt jeg skrevs på bukkeryggen,
grep ham i det venstre øre,
skulle nettopp kniven kjøre
bakom skolten inn i nakken;
hei! da skrek han vilt den styggen
stod med ett på alle fire,
slo meg med et akterkast
ut av neven kniv og slire
skrudde meg om lænden fast,
stemte hornene mot læggen,
klemte meg som i en tang;
dermed satte han på sprang
bent fremover Gjendin-eggen!

ÅSE

(uvilkårlig)

I Jesu navn da – !

PEER

Har du sett den Gjendin-eggen noen gang?
Den er halve milen lang.
Langsmed eggen han og jeg

PEER

Over by Gjendin.

ÅSE

I'm sure you did!

PEER

I suddenly got wind of him,
Such a fine, fat buck
You never did see!

ÅSE

I'm sure I didn't!

PEER

A shot went off!

The buck fell to the ground.
But at the moment when he fell
I threw myself across his back
And held him by the left ear.
I was about to stick my knife in
Right behind his head.
But then he gave a wild scream
Got up on his four legs
And threw me backwards.
I dropped my knife
And he got a grip on me
Pushing his horns against my trunk,
Squeezing me like a pair of pliers!
Then he set off at a great rate
Right across the top of Gjendin.

ÅSE

(involuntarily)

In the name of Jesus –

PEER

Have you ever seen the ridge of Gjendin?
It is miles long.
We two ran along the ridge

Skar oss gjennom vevret vej.
Aldri red jeg slik en fole!
Midt imot, der vi for fram,
var det som der gnistred sole.

ÅSE

(svimmel)

Å gud trøste meg!

PEER

Med et,
På en rådløs bråbrat plet,
Gjorde bukken halt omkring,
satte med et himmelspring
utfør dypet med oss begge!
Nedad, uten stans, for toget.
Men i dypet glitret noget
hvidlet som en rensdyrsbuk.
Mor, det var vårt eget bilde,
som igjennom fjellsjø-stillet
opp mot vannets skorpe pilte
i den samme ville fart,
som i den vi nedad kilet.

ÅSE

(gisper etter luft)

Peer! Gud fri meg – si det snart!

PEER

Bukk fra luften, bukk fra bunnen,
stangedes i samme stunden
så at skummet om oss klasket.
Ja der lå vi nå og plasket –
Jeg for hjem.

ÅSE

Men bukken, du?

Slicing through the air.
I never rode such a mount!
And all the while we rode,
The sun sparkled down on us.

ÅSE

(dizzily)

God sustain me –

PEER

Suddenly,
On a terribly steep place,
The buck made a turn
And leapt into the air.
Down into the abyss we went!
Down where there was no foothold.
But something glimmered in the depths
White as a reindeer's flank.
It was our own image,
That appeared in the mountain lake,
Rushing up to the surface of the water –
At the same speed that
We were descending.

ÅSE

(gasping for breath)

May God give me peace – tell me all!

PEER

Buck from the air and buck from the depths,
Locked in combat at an instant
So that the water foamed around us!
There we were splashing about –
And I came home.

ÅSE

What about the buck?

PEER

Å, han går der vel ennå;
Kan du finne ham, så ta ham!

(Åse forteller nå sin sønn at mens han har vært borte har INGRID bestemt seg for å gifte seg. Dette skal skje i morgen. INGRID er datteren på nabogården og PEER har kurtisert henne, og nå bestemmer han seg for å prøve å ta brudgommens plass.)

ACT I, SCENE 2**3 Bryllupsmarsj****4 På vei til Hegstad****PEER**

Der ligger Hegstad. Snart er jeg fremme.
Skal tro, hun Ingrid sitter ensom hjemme?
Nei. Bryllupsfolk myldrer til gårds som myg.
Hm, det er kanskje rettsteg jeg vender.
Stødt så flirer de bak ens ryg,
og tisker, så det tvers igjennom en brenner.
For meg kan Hegstadjenten seg gifte
med hvem hun vil. Jeg er like sæl!
(ser nedover sig)
Buksen revnet. Fillet og fæl. –
Den, som hadde noe nytt å skifte.
(stamper i bakken)
Kunne jeg med et slaktertak
Rive dem ringeakten ut av bringen! –
Hva er det? Hvem er det som flirer der bak?
Hm, jeg syntes så visst –. Nei, det var nok ingen. –
Jeg vil hjem til mor.
(Han hører dansemusikk fra bryllupet.)

PEER

He's still there somewhere;
Take him if you can find him.

(ÅSE now tells her son that while he has been away hunting, INGRID, the daughter of a neighbouring farmer, has decided to marry. The wedding is to be held the following day. PEER, who has courted her, decides to try to take the bridegroom's place.)

ACT I, SCENE 2**Wedding March****On the way to Hegstad****PEER**

There's Hegstad, I'll soon be there.
I wonder if Ingrid is on her own at home?
But no – the wedding guests are thick as midges.
Maybe it's best I turn back.
They're for ever laughing behind one's back
And their tattle burns right through one.
Let the Hegstad girl marry
Whomever she wants. I couldn't care less!
(looks down at his clothes)
Worn and tattered,
If I had something new to wear.
(kicks the ground)
If I could, with a butcher's knife
Tear their contempt out of their flesh.
What's that? Who is smirking over there? –
I'm sure there was someone. Perhaps there was not.
I'll go home to mother.
(He hears dance music from the celebrations)

AKT I, SCENE 2

5 Halling

PEER

De spiller til dans!
For et mylder av jenter! Syv-otte til manns!
Nei piskende død, – jeg må med i laget!

AKT I, SCENE 3

6 Springar: Bryllupet på Hegstad

(PEER blander seg med de dansende, men på grunn av sitt dårlige rykte blir han frosset ut. I mengden møter han en ung pike, SOLVEIG. I mellomtiden har bruden låst seg inn på stabburet og vil ikke åpne for brudgommen.)

SOLVEIG

Du er visst den gutten som ville danse?

PEER

Ja visst er jeg det; kan du ikke sanse?
Kom så!

SOLVEIG

Ikke for langt, sa'e mor!

PEER

Sa'e mor? Sa'e mor! Er du født ifjor?
(liten pause)
Si navnet ditt, jente, så snakker vi lettere.

SOLVEIG

Jeg heter Solveig. Og hva heter du?

PEER

Peer Gynt.

ACT I, SCENE 2

Halling

PEER

They're fiddling the dance!
What a crowd of girls! Seven or eight each!
By my soul, I've got to be there!

ACT I, SCENE 3

Springar: The Wedding at Hegstad

(Peer joins the dancers but, because of his bad reputation, the other guests snub him. In the throng he meets a young girl, SOLVEIG. Meanwhile, the bride has hidden away in the storehouse, refusing to let the groom in.)

SOLVEIG

Are you the lad who wants to dance?

PEER

I do indeed; isn't that plain to see?
Come on then!

SOLVEIG

Mother said not too far!

PEER

Mother said? Mother said! Were you born yesterday?
(pause)
Tell me your name. It makes talking easier.

SOLVEIG

My name is Solveig. And you?

PEER

Peer Gynt.

SOLVEIG

Å, kors da?
(trekker hånden til sig)

PEER

Hva er det nu?

SOLVEIG

Mitt strømpebånd er løst; jeg må binde det tettere.
(haster fra ham)

(LATTER)

*(PEER møter HEGSTADBONDEN –
 brudens far.)*

PEER

Hvor er datter din?

HEGSTADBONDEN

Ingrid har låst seg inne.

*(PEER lister seg bort til stabburet og overtaler
 INGRID til å flykte sammen med ham. Flukten
 blir oppdaget. Midt i oppstandelsen ankommer
 ÅSE for å finne PEER.)*

ÅSE

Er sønnen min her?

HEGSTADBONDEN

Å Guds død og plage!
 Tenk, Peer Gynt –

ÅSE

Har de tatt ham av dage?

HEGSTADBONDEN

Nei, Peer Gynt –! Se oppover heien –

ÅSE

Med Ingrid, det ubest.

SOLVEIG

Oh dear.
(pulling back her hand)

PEER

What's the matter?

SOLVEIG

My garter is loose. I must make it tighter.
(leaves in a hurry)

(LAUGHTER)

*(During the celebrations PEER meets the
 HEGSTAD FARMER – the father of the bride.)*

PEER

Where is your daughter?

HEGSTAD FARMER

Ingrid has locked herself in.

*(PEER steals away to Ingrid in the storehouse, and
 convinces her to run away with him. Their escape
 is discovered. In the ensuing commotion ÅSE arrives
 at the farm looking for PEER.)*

ÅSE

Is my son here?

HEGSTAD FARMER

May God curse his name!
 That Peer Gynt –

ÅSE

Have they killed him?

HEGSTAD FARMER

No, Peer Gynt –! Look up on the hillside!

ÅSE

With Ingrid – the animal!

HEGSTADBONDEN

I bratteste fjellet

Klyver han, ja – Gud på gjetens vis!

Han bær’ henne som en bærer en gris!

ÅSE

(truer opp til PEER)

Å gid du falt ned og –! Trå varsomt i hældet!

HEGSTADBONDEN

Jeg tar hans liv for det bruderov!

ÅSE

Å nei, Gud straffe meg om du får lov!

7 Bruderovet. Ingrids klage (Forspill til Akt II)

AKT II, SCENE 1

8 Peer Gynt og Ingrid

(En trang fjellsti høyt oppe. Det er tidlig morgen.

PEER går ilsomt og uvillig langs stien.

INGRID, halvt brudepyntet, søker å holde ham tilbake.)

PEER

Gå ifra meg!

INGRID

Etter dette?

Hvor?!

PEER

Så langt du vil for meg.

INGRID

Å, hva svik!

HEGSTAD FARMER

On the steepest mountains

He moves lightly as a mountain goat.

He’s carrying her like you might a pig!

ÅSE

(shaking her fist up at PEER)

May you have a fall – ohhh, but mind your step!

HEGSTAD FARMER

I’ll have his life for stealing the bride!

ÅSE

God punish me if I let you!

The Abduction of the Bride. Ingrid’s Lament (Prelude to Act II)

ACT II, SCENE 1

Peer Gynt and Ingrid

(A narrow mountain path. Early morning.

PEER walks sullenly along the path.

INGRID, still wearing some of her bridal ornaments, is trying to hold him.)

PEER

Go away from me!

INGRID

After this?

Where to?!

PEER

As far away as you please.

INGRID

What a betrayal!

PEER

Unyttig trette!
Hver får gå sin egen vei.

INGRID

Brott – og brott igjen oss binder!

PEER

Djeveln stå i alt, som minner!
Djeveln stå i alle kvinner, –
Uten en –!

INGRID

Hvem er den ene?

PEER

Ikke deg.

INGRID

Hvem er det da?

PEER

Gå! Gå dit du kom ifra!

INGRID

Å, du lokket!

PEER

Du var villig!

INGRID

Trøstløs var jeg!

PEER

Jeg var yr!

INGRID

Ja, men boten blir deg dyr!

PEER

Dyrest bot får kalles billig.

INGRID

Står du fast på ditt?

PEER

No sense in arguing!
Each of us can go their own way.

INGRID

Crimes, we are bound together by our crimes!

PEER

The devil is in every memory!
In every woman is the devil –
Except one!

INGRID

Who's that?

PEER

It's not you.

INGRID

Who is it then?

PEER

Go. Go to where you came from!

INGRID

Oh, you seducer!

PEER

You were willing!

INGRID

I was so sad!

PEER

I was confused!

INGRID

But the penalty will be dear!

PEER

The dearest penalty would seem cheap.

INGRID

Are you sticking to your decision?

PEER

Som sten!

INGRID

Godt; så se da hvem som vinner!
(går nedover)

PEER

Djevelen stå i alt; som minner!
Djevelen stå i alle kvinner!

INGRID

Uten en!

PEER

Ja, uten en.
(De går hver sin vei.)

AKT II, SCENE 3

9 Peer Gynt på flukt

PEER

Hele sognet er efter i flokk!
De har vepnet seg både med rifler og stokk.
Fremst kan en høre Hegstadgubben tute.
Nå spørres det vidt at Peer Gynt er ute!
Det er liv! Det kan både herde og høyne!
Til helved med alle de vasne løgne!

(På sin vei mot fjellene møter han
TRE SÆTERJENTER.)

10 Peer Gynt og sæterjentene

TRE SÆTERJENTER

(løper over bakkene, skrikende og syngende)
Trond i Valfjeldet! Bård og Kåre!
Trollpak! Vil I sove i armene vore??

PEER

Like stone!

INGRID

Good, then we'll see who wins.
(starts walking down the hillside)

PEER

The devil is in every memory!
In every woman is the devil!

INGRID

Except one!

PEER

True, except one.
(They go their separate ways.)

ACT II, SCENE 3

Peer Gynt on the run

PEER

The whole parish is in pursuit!
They have armed themselves with rifles and sticks.
Loudest of them is the Hegstad farmer,
The news is spreading that Peer is out!
This is the life! It can harden and refine one!
To hell with all the hopeless lies!

(Striking out for the mountains,
he meets THREE HERD-GIRLS.)

Peer Gynt and the Herd-Girls

THREE HERD-GIRLS

(running over the hills, shrieking and singing)
Trond of Valfjeld! Bård and Kåre!
Troll pack! Do you want to sleep in our arms?

PEER

Hvem skriger I efter?

JENTENE

Efter trold! Efter trold!

FØRSTE JENTE

Trond! Far med lempe!

ANNEN JENTE

Bård! Far med vold!

TREDJE JENTE

I sælet står alle koverne tomme!

FØRSTE JENTE

Vold er lempe.

ANNEN JENTE

Og lempe er vold!

TREDJE JENTE

Fattes der gutter, en leger med trold!

PEER

Hvor er gutterne da?

ALLE TRE

(skoggerleende)

De kan ikke komme!

FØRSTE JENTE

Min kaldte mig både for kærest og frenke.

Nu er han gift med en halvgammel enke.

ANNEN JENTE

Min mødte en tatertøs nord i lien.

Nu traver de to på fantestien.

TREDJE JENTE

Min tog løsungen vor afdage.

Nu står hans hoved og griner på en stage.

PEER

Who are you shouting for?

THE GIRLS

For trolls! For trolls!

FIRST GIRL

Trond! Be gentle with me!

SECOND GIRL

Bård! Be rough with me!

THIRD GIRL

In the hut the beds are empty!

FIRST GIRL

Rough is gentle.

SECOND GIRL

And gentle is rough!

THIRD GIRL

If there are no lads the trolls will do!

PEER

Where are the lads then?

ALL THREE

(wildly laughing)

They can't come!

FIRST GIRL

Mine called me his own true dearest

Now he's married to an ageing widow.

SECOND GIRL

Mine met a gypsy girl in the north.

Now they are tramping the roads together.

THIRD GIRL

Mine took the life of our bastard child.

Now his head grins from a post.

ALLE TRE

Trond i Valfjeldet! Bård og Kåre!
 Troldpak! Vil I sove i arme vore?

PEER

(står med et byks imellom dem)
 Jeg er tre hoders troll, og tre jenters gut!

JENTERNE

Er du slig karl, du?

PEER

I får dømme tilslut!

FØRSTE JENTE

Til sælet! Til sælet!

ANNEN JENTE

Vi har mjød!

PEER

Lad den flomme!

TREDJE JENTE

Denne lørdagsnat skal ingen kover stå tomme!

ANNEN JENTE

(kysser ham)
 Han gnistrer og spruter som glohete jernet.

TREDJE JENTE

(likeså)
 Som barneøjne fra svarteste tjernet.

(PEER danser i flokken.)

JENTENE

(peker naser mod bergnutene, skriker og synger)
 Trond i Valfjeldet! Bård og Kåre!
 Troldpak! – Fik I sove i armene vore?

ALL THREE

Trond of Valfjeld! Bård and Kåre!
 Troll pack! Do you want to sleep in our arms?

PEER

(leaps into their midst)
 I am a troll with three heads, and a lad for three girls!

THE GIRLS

Are you really such a lad?

PEER

Just wait and see!

FIRST GIRL

Let's go! Let's go!

SECOND GIRL

We've got some drink!

PEER

Let it flow!

THIRD GIRL

No bed's empty this Saturday night!

SECOND GIRL

(kisses him)
 He sparks and spouts like red-hot iron.

THIRD GIRL

(kisses him)
 Like a child's eyes in the darkest pond.

(PEER dances in their midst.)

THE GIRLS

(thumb their noses at the mountains, shriek and sing)
 Trond of Valfjeld! Bård and Kåre!
 Troll pack! Did you get to sleep in our arms?

PEER

Hugen sturen og tanken kåd.
I øjet latter; i halsen gråd!

(De danser bortover høydene.)

AKT II, SCENE 5**[11] Peer Gynt og Den Grønnkledde**

(En li med store susende løvtrær. Stjerner blinker gjennom løvet; fugler synger i tretoppene. PEER hviler seg etter møtet med de tre SÆTER-JENTENE. En grønnkledt kvinne går i lien.)

[12] Peer Gynt og Den Grønnkledde, forts

(PEER inngår en samtale med DEN GRØNNKLEDDE)

DEN GRØNNKLEDDE

Er det sant?

PEER

(skjærer med fingeren over strupen)
Så sant som jeg heter Peer, –
så sant som du er en deilig kvinne!
Vil du ha meg? Du skal se hvor fint jeg meg ter;
du skal verken trå veven eller spinne.
Mat skal du få så du er ferdig til å sprekke.
Aldri skal jeg deg i håret trekke –

DEN GRØNNKLEDDE

Ikke slå meg heller?

PEER

Nei, var det likt?
Vi kongssønner slår ikke kvinnfolk og slikt.

PEER

My heart is heavy, my thoughts are wild
Laughter in my eyes and tears in my throat!

(They dance away over the heights.)

ACT II, SCENE 5**Peer Gynt and the Woman in Green**

(A hillside, wooded with great soughing trees. Stars gleam through the leaves; birds sing in the tree-tops. PEER is resting after sporting with the HERD-GIRLS. A WOMAN IN GREEN crosses the hillside.)

Peer Gynt and the Woman in Green, cont.

(PEER strikes up a conversation with the WOMAN IN GREEN)

WOMAN IN GREEN

Is it true?

PEER

(drawing his finger across his throat)
As sure as my name is Peer,
As sure as you are a beautiful woman!
Do you fancy me? You'll see what a grand man I am;
You won't need to weave or to spin.
Food will be ready on the table.
And I'll never pull your hair –

WOMAN IN GREEN

Never hit me either?

PEER

How could I?
Royal sons do not hit their women.

DEN GRØNNKLEDDE

Er du kongssønn?

PEER

Ja.

DEN GRØNNKLEDDE

Jeg er Dovrekongens datter.

PEER

Er du det? Se, se; det treffer jo godt.

DEN GRØNNKLEDDE

Inne i Ronden har far min sitt slott.

Tvefold laget er alt vårt eie.

Kommer du frem til min faders gård,
tør det hende seg lett, at du er på veie
til å tro, du i styggeste stenrøsen står.

PEER

Ja, er det ikke akkurat slik hos oss?

Alt gullet vil tykkes deg rusk og boss.

DEN GRØNNKLEDDE

Svart tykkes hvitt, og stygt tykkes vent.

PEER

Stort tykkes lite, og skittent tykkes rent!

DEN GRØNNKLEDDE

Ja, Peer, så ser jeg, vi to passer sammen!

PEER

Som benet og broka; som håret og kammen.

DEN GRØNNKLEDDE

(roper bort mot lien)

Brudehest! Brudehest! Kom, brudehesten min!

*(En kjempestor gris kommer løpende med
en taustump til grime og en gammel sekk
til sadel. PEER svinger sig opp og tar
DEN GRØNNKLEDDE foran sig.)*

WOMAN IN GREEN

Are you a royal son?

PEER

Yes.

WOMAN IN GREEN

I am the Mountain King's daughter.

PEER

Are you indeed? Well, well – that is lucky.

WOMAN IN GREEN

My father's palace is inside Ronde Mountain.

Everything we own has a double form.

If you come to my father's place,
It may very well happen that you think
You have come to a pile of stones.

PEER

Yes, it is just the same with us.

All the gold will seem like rubbish.

WOMAN IN GREEN

Black seems like white and nasty seems nice.

PEER

Big seems small and filthy seems clean!

WOMAN IN GREEN

Yes Peer, I can see that we suit each other!

PEER

Like legs and breeches; like hair and combs.

WOMAN IN GREEN

(calls across the hillside)

Bridal horse, bridal horse! Come, my bridal horse.

*(A gigantic pig comes running in with a rope's
end for a bridle and an old sack for a saddle.
PEER GYNT vaults on its back, and seats the
WOMAN IN GREEN in front of him.)*

PEER

Heisann! Vi skal stryke gjennom Rondeporten inn!
Rapp deg, rapp deg, min ganger god!

DEN GRØNNKLEDDE

Akk, nylig gikk jeg så stur og mod –.
Nei, en vet aldrig hva som kan hendes!

PEER

(pryer grisen og traver avsted)
På ridestellet skal storfolk kjennes!

[13] På ridestellet skal storfolk kjennes**AKT II, SCENE 6****[14] I Dovregubbens hall**

(DOVREGUBBENS kongshall. Stor forsamling af hofftroll, tomtegubber og haugmenn. DOVREGUBBEN i høysetet med krone og spir. Hans barn og nærmeste slektninger til begge sider. PEER står foran ham. Trollene samler seg gradvis tettere og tettere om PEER.)

HOFFTROLLENE

Slagt ham! Kristenmands søn har dåret
Dovregubbens veneste mø!

EN TROLLUNGE

Må jeg skjære ham i fingeren?

EN ANNEN TROLLUNGE

Må jeg rive ham i håret?

EN TROLLJOMFRU

Hu, hej, lad mig bide ham i låret!

PEER

Up then and we'll enter the gate at Ronde!
Hurry up, hurry up, my noble steed.

WOMAN IN GREEN

Just now I was feeling all melancholy –
One never knows what may happen!

PEER

(thrashing the pig and trotting off)
Great folk may be known by the mounts that they ride!

**Great folk may be known by the
mounts that they ride****ACT II, SCENE 6****In the Hall of the Mountain King**

(The Royal Hall of the King of the Dovre-Trolls. A great assembly of troll-courtiers and gnomes. THE MOUNTAIN KING sits, crowned and sceptred, on the throne, his children and family ranged on both sides. PEER stands before him. The trolls gradually gather closer and closer around PEER.)

TROLL COURTIERES

Kill him! The Christian's son has bewitched
The Dovre King's fairest daughter!

TROLL CHILD

May I cut his finger?

SECOND TROLL CHILD

May I pull his hair?

TROLL MAIDEN

Oh, let me bite him in the leg!

TROLLHEKS

(med en sleiv)

Skal han lages til sod og sø?

EN ANNEN TROLLHEKS

(med retterkniv)

Skal han steges på spid eller brunes i gryde?

DOVREGUBBEN

Isvand i blodet!

(vinker sine frotrolige nærmere seg)

15 Peer Gynts møte med Dovregubben

DOVREGUBBEN

La oss ikke skryte.

Vi er gått til akters i de senere år;
vi vet ikke mer om det ramler eller står,
og folkehjelp skal en ikke fra seg skyte.
(til PEER)

Altså, det er min datter du krever?

PEER

Din datter og riket i medgift, ja.

DOVREGUBBEN

Det halve får du, imens jeg lever,
det annet halve når jeg engang faller fra.

PEER

Det er jeg nøyd med.

DOVREGUBBEN

Ja, stopp, min gutt; –
du har også noen tilsagn å give.
Brytes et av dem er hele pakten brutt,
og du slipper ikke herfra i live.
(For å teste PEERs forståelse, stiller han ham en gåte)
Hva er forskjellen mellom troll og mann?

TROLL WITCH

(with a ladle)

Shall we cook a dish of him?

SECOND TROLL WITCH

(with a knife)

Shall we grill him or pot-roast him?

MOUNTAIN KING

Cool your fevered blood!

(signs to his courtiers to gather round)

Peer Gynt meets the Mountain King

MOUNTAIN KING

Let's not boast

We have been declining in recent years
We don't know when things are going to fall apart
And one should never say no to help from people.
(to PEER)

So you want my daughter?

PEER

Your daughter and your kingdom as a dowry.

MOUNTAIN KING

You can have half while I am alive,
And the other half when I die.

PEER

I'm happy with that.

MOUNTAIN KING

Wait a minute, my boy –
You also have promises to make.
And if you break one, the deal is broken
And you will not leave here alive.
(Testing PEER's wits, he asks a riddle)
What is the difference between a troll and a man?

PEER

Der er ingen forskjell, så vidt jeg ser.

DOVREGUBBEN

Jo, der ute under det skinnende hvelv,
mellom menn det heter: "Mann vær deg selv!"

Her inne hos oss mellom trollenes flokk
det heter: "Troll, vær deg selv nok!"

Dog, endt er gildets alvorlige del.

Men nu vil vi ører og øyne fryde.

Spillemø frem! La dovreharpen lyde!

Dansemø frem! Tre dovrehallens fjel!

[16] Dans av Dovregubbens Datter**[17] Ut av Dovregubbens hall****DOVREGUBBEN**

Hva tykkes deg?

PEER

Tykkes? Hm –

DOVREGUBBEN

Tal uten frykt!

Hva ser du?

PEER

Noe ustyggelig stygt!

TROLLENE

Et ham!

DOVREGUBBEN

Husk, han har menneskesanser!

TROLLENE

Hu, riv av ham både øre og øye!

PEER

There is no difference that I can see.

MOUNTAIN KING

Oh yes, out there under the bright firmament
People say to each other: 'Man, be yourself!'

In here among us trolls

We say: 'Troll, be sufficient unto yourself!'

But that's enough of being serious.

Let us now delight our eyes and ears.

Playing maid – let the Dovre harp sound!

Dancing maid – tread our Dovre hall!

Dance of the Mountain King's Daughter**Out of the Mountain King's Hall****MOUNTAIN KING**

What do you think?

PEER

Think of it?

MOUNTAIN KING

Don't be afraid!

What do you see?

PEER

Something incredibly horrible!

TROLLS

Eat him!

MOUNTAIN KING

Remember his senses are human!

TROLLS

Pull his ears off and his eyes out!

DEN GRØNNKLEDD

Hu-hu! Slikt må vi høre og døde,
når jeg og søster min spiller og danser!

DOVREGUBBEN

Du dagblakke pilt! Vet du hvem jeg er?
Først så kommer du min datter for nær –

PEER

Det er løgn i din hals!

DOVREGUBBEN

Du må henne ekte.

PEER

Tør du sige meg på – ?

DOVREGUBBEN

Hva? Kan du nekte,
hun var i din attrå og i ditt begjær?

PEER

Ikke annet? Hvem faen henger seg i slikt?

DOVREGUBBEN

Mennesket blir seg dog alltid likt!
Hiv ham i knas mot bergveggen, børn!

TROLLENE

Å, far, får vi først leke hubro og ørn!
Ulveleken! Gråmus og gløyet katt!

DOVREGUBBEN

Ja, men fort. Jeg er arrig og søvnig.
Godnatt!

*(Går og etterlater Peer blant de
opphissede trollene.)*

WOMAN IN GREEN

Must we be hearing such things,
I and my sister, while playing and dancing!

MOUNTAIN KING

You pale-faced lad, do you know who I am?
First you take liberties with my daughter –

PEER

That is not true!

MOUNTAIN KING

You must marry her.

PEER

You dare to accuse me?

MOUNTAIN KING

You cannot deny it.
You fancied her and lusted after her.

PEER

Nothing more? Who cares about such things?

MOUNTAIN KING

Humans are always the same!
Beat him to death on the rocks, children!

TROLLS

But father, can we play owl and eagle first,
The wolf game or the grey mouse and the
wild-eyed cat.

MOUNTAIN KING

Very well, but hurry up. I am tired and grumpy.
Good night!

*(Exits, leaving PEER surrounded
by the menacing trolls.)*

[18] Peer Gynt jages av troll

PEER

Slip mig, djævelstøj!
(vil opp gjennom skorsteinspipen)

TROLLUNGENE

Tomtegubber! Nisser!
Bid ham bag!

PEER

Au!
(vil ned gjennom kjelderlemmen.)

TROLLUNGENE

Stæng alle ridser!

HOFFTROLLET

Hvor de morer sig, de små!

PEER

(kjempende med en liten trollunge, som har bitt seg fast i hans øre)
Vil du slippe, dit skarn!

HOFFTROLLET

(slår ham over fingrene)
Tag varsomt, slyngel, på et kongelig barn!

PEER

Et rottehul –!
(løper derhen)

TROLLUNGENE

Nissebroer! Det må du spærre!

PEER

Den gamle var fæl; men de unge er værre!

TROLLUNGENE

Flæng ham!

Peer Gynt hunted by the trolls

PEER

Let me go, you devilish things!
(tries to escape by the chimney)

TROLL CHILDREN

Goblins! Pixies!
Bite his bum!

PEER

Ough!
(tries to leave by the cellar hatch)

TROLL CHILDREN

Close every cranny!

SENIOR TROLL

Look what fun they are having!

PEER

(struggling with a little troll who is biting his ear)
Let go you, bastard!

SENIOR TROLL

(raps his knuckles)
Be careful how you treat a royal child.

PEER

A rat hole!
(runs to it)

TROLL CHILDREN

Pixies! Block the way!

PEER

The old man was bad but these are worse!

TROLL CHILDREN

Scratch him!

PEER

Ak, den der var liden, som en mus!
(løper omkring)

TROLLUNGENE

(myldrer omkring ham)
 Stæng gærde!

PEER

(gråtende)
 Ak; var jeg en lus

TROLLUNGENE

(myldrer omkring ham)
 Stæng gærde! Stæng gærde!
 Flæng ham! Flæng ham!
(PEER faller om.)
 Nu i synet på ham!

PEER

(begravet i trolldyngen)
 Hjælp, mor, jeg dør!
(Kirkeklokker ringer langt borte.)

TROLLENE

Bjelder i fjeldet, det er svart-kjolens kjørl!

*(TROLLENE flykter under bulder og hylende skrik.
 Hallen styrter sammen; alt forsvinner og
 forvandles til et røkfult landskap)*

AKT II, SCENE 7**19 Peer Gynt og Bøgen**

*(Belgmørke. PEER høres hugge og slå
 omkring seg med en stor gren.)*

PEER

Giv svar! Hvem er du?

PEER

If only I were small as a mouse!
(runs around)

TROLL CHILDREN

(gathering round him)
 Close him in!

PEER

(weeping)
 If only I were a louse.

TROLL CHILDREN

(closing in on him)
 Close him in! Close him in!
 Scratch him! Scratch him!
(Attacked, PEER falls.)
 Now get his eyes!

PEER

(buried in a pile of trolls)
 Help, mother, I'm dying!
(Church bells chime distantly.)

TROLLS

Bells in the mountains. The black-frock's cattle!

*(THE TROLLS take flight, amid a confused uproar
 of yells and shrieks. The hall collapses; everything
 disappears, turning into a misty heath.)*

ACT II, SCENE 7**Peer Gynt and the Boyg**

*(PEER stumbles in the heavy darkness,
 beating around himself with a large branch)*

PEER

Answer me. Who are you?

EEN STEMME

Mig selv.

PEER

Af vejen!

STEMMEN

Gå udenom, Peer! Den er stor nok, heien.

PEER

(vil igjennem på et annet sted, men støter imot).

Hvem er du?

STEMMEN

Mig selv. Kan du sige det samme?

PEER

Jeg kan sige hvad jeg vil; og mit sverd kan ramme!

Agt dig! Hu, hej, nu falder det knusende!

Kong Saul slog hundred; Peer Gynt slog tusende!

(slår og hugger)

Hvem er du?

STEMMEN

Mig selv.

PEER

Det dumme svar

kan du gemme; det gør ikke sagen klar.

Hvad er du?

STEMMEN

Den store Bøyg.

PEER

Nå, så!

Før var gåden svart; nu tykkes den grå.

Af veien, Bøyg!

STEMMEN

Gå udenom, Peer!

A VOICE

Myself.

PEER

Out of my way!

VOICE

Go round, Peer! The heath is big enough.

PEER

(tries another direction but meets resistance).

Who are you?

VOICE

Myself. Can you say as much?

PEER

I can say what I please. And my sword is potent.

Be careful! See how fierce it is!

Saul slayed his hundreds; Peer Gynt slayed thousands!

(strikes and slashes)

Who are you?

VOICE

Myself.

PEER

That's a stupid answer.

It doesn't make things clearer.

What are you?

VOICE

The great Boyg.

PEER

Really!

Before the riddle was black. Now it's grey.

Out of the way, Boyg!

VOICE

Go round, Peer!

PEER

Igennem!

(slår og hugger)

Han faldt!

(vil frem, men støter imod)

Hå, ha! Er her fler?

STEMMEN

Bøygén, Peer Gynt! En eneste en.

Det er Bøygén, som er sårløs, og Bøygén,
som fik mén.

Det er Bøygén, som er død, og Bøygén, som lever.

PEER

(kaster grenen)

Værget er troldsmurt; men jeg har næver!!

STEMMEN

Ja, lid på næverne; lid på kroppen.

Hi-hi, Peer Gynt, så rækker du toppen.

PEER

(kommer igjen)

Atter og fram, det er lige langt; –

ud og ind, det er lige trangt!

Der er han! Og der! Og rundt om svingen!

Ret som jeg er ude, står jeg midt i ringen. –

Nævn dig! Lad mig se dig!

Hvad er du for noget?

STEMMEN

Bøygén.

PEER

(famler omkring)

Ikke dødt. Ikke levende. Slimet; tåget.

Ingen skikkelse heller! Det er som at tørne
i en dyngé af knurrende halv vågne bjørne!

(skriker)

Slå fra dig!

PEER

Through!

(strikes and slashes)

He falls!

(tries to go forward, meets resistance)

Indeed. Are there more of them?

VOICE

The Boyg, Peer Gynt! A single one.

It is the Boyg that is invulnerable and the Boyg
who is hurt.

It is the Boyg who is dead and the Boyg who lives.

PEER

(throws the branch away)

My sword is bewitched but I have my fists!

VOICE

Trust to your fists, trust your body.

That's it, Peer Gynt, you'll reach the top.

PEER

(comes again)

Backwards and forwards is equally long;

Out and in is equally narrow!

There he is! And there! And in circles I go!

Just when I get out, I am inside the ring.

Tell me your name! Let me look at you!

What are you?

VOICE

The Boyg

PEER

(staggers round)

Not dead. Not alive. Slimy; hazy.

Without form, too! It is like being immersed
in a gaggle of growling, half-awake bears!

(shrieks)

Strike out!

STEMMEN

Bøymen er ikke gal.

PEER

Slå!

STEMMEN

Bøymen slår ikke.

PEER

Kæmp! Du skal!

STEMMEN

Den store Bøymen vinder uden at kæmpe.

PEER

Var her bare en nisse, som kunde mig prikke!
 Var her bare så meget, som et årsgammelt troll!
 Bare noget at slås med. Men det er her ikke. –
 Nu snorker han! Bøyg!

STEMMEN

Hvad godt?

PEER

Brug vold!

STEMMEN

Den store Bøymen vinder alting med lempe.

PEER

(biter sig i armer og hender)
 Klør og flænger tænder i kødet!
 Jeg må kende dryppet af mit eget blod.

(det høres vingeslag som av store fugler)

FUGLESKRIG

Kommer han, Bøyg?

STEMMEN

Ja; fod for fod.

VOICE

The Bøymen is not angry.

PEER

Strike!

VOICE

The Bøymen does not strike.

PEER

Fight! You must!

VOICE

The great Bøymen wins without fighting.

PEER

If there were just a pixie here to prick me!
 If there were as much as a year-old troll!
 Just something to fight. But there is nothing.
 Now he's snoring! Bøyg!

VOICE

What is it?

PEER

Use force!

VOICE

The great Bøymen wins everything by being calm.

PEER

(bites his own arms and hands)
 Claw and bite at my flesh!
 I need to feel my own blood spilled.

(a sound like a huge bird beating its wings)

BIRD CRY

Is he coming, Bøyg?

VOICE

Yes, step by step.

FUGLESKRIG

Alle søstre langt borte! Flyv frem til mødet!

PEER

Skal du berge mig, jente, så gør det snart!
Glan ikke ned for dig, lud og bøjet. –
Spændebogen! Kyl ham den bent i øjet!

FUGLESKRIG

Han vimrer!

STEMMEN

Vi har ham.

FUGLESKRIG

Systre! Skyd fart!

PEER

For dyrt, at købe sig livet til
for slig en times tærende spil.
(synker sammen)

FUGLESKRIG

Bøyg, der stupte han! Tag ham! Tag ham!
(Klokkeringing og et kirkeorgel høres langt borte.)

BØYGEN

(svinner inn til intet og siger i et gisp)
Han var for stærk. Der stod kvinder bag ham.

AKT III, SCENE 3

20 Peer Gynt og Solveig

(SOLVEIG kommer gående mot PEER)

PEER

Solveig! Det er ikke –! Jo, det er!
Og du blir ikke redd for å komme så nær!

BIRD CRY

All my sisters far away! Fly to the meeting!

PEER

If you are going to help me, maiden, do it fast!
Don't look down and be so timid.
Your prayer book! Throw it at his eye!

BIRD CRY

He totters!

VOICE

He is ours.

BIRD CRY

Sisters, hurry up!

PEER

It is too high a price to save one's life
With an hour of such exhausting strife.
(collapses)

BIRD CRY

Boyg, he has fallen! Take him! Take him!
(Bells and a church organ are heard in the distance.)

BOYG

(disappears into nothing and whispers)
He was too strong. There were women behind him.

ACT III, SCENE 3

Peer Gynt and Solveig

(Out of the mists SOLVEIG walks up to PEER)

PEER

Solveig! It can't be – It is you!
And you are not frightened to approach me?

SOLVEIG

Jeg har løst meg fra alle

PEER

Solveig du vene, –
for å komme til meg?

SOLVEIG

Ja, til deg alene.

PEER

(til sig selv)
Udenom, sa Bøygén.

SOLVEIG

Hva?

PEER

Du får vente.
Her er mørkt, og jeg har noe tungt å hente.

SOLVEIG

Men ikke for langt, du!

PEER

Vær tålsom, jente!
Langt eller kort, – du får vente.

SOLVEIG

Ja, vente –

(PEER går bortover skogstien.)

SOLVEIG

I have freed myself from all of them.

PEER

Dearest Solveig –
In order to come to me?

SOLVEIG

Only to you.

PEER

(to himself)
‘Go round’, the Boyg said.

SOLVEIG

What?

PEER

You must wait –
It is dark here and I have something heavy to fetch.

SOLVEIG

But not for too long!

PEER

Be patient!
You must wait, long or short.

SOLVEIG

I’ll wait –

(PEER goes down the wood-path.)

21 Forspill til Åses død (Forspill til Akt III)

Prelude to The Death of Åse (Prelude to Act III)

AKT III, SCENE 4

Åses død

(ÅSES stue. Aften. En stokild brenner og lyser på skorsteinen. Katten på en stol ved sengefoten.

ÅSE ligger i sengen og famler urolig omkring på teppet. Hun er alene – nabokonen KARI har nettopp gått for kvelden.)

ÅSE

Nei, Herregud kommer han ikke?
Det dryger så inderlig langt.
Jeg har ikke bud å skikke;
og si ham har jeg så mangt.

PEER

Godkveld!

ÅSE

Vorherre deg glede!
Så kom du da, kjære min gutt!
Men hvor tør du ferdes hernede?
Her er da ditt liv forbrutt.

PEER

Å, livet får være det samme.
Jeg måtte nå se her ned.

ÅSE

Ja, nå står Kari til skamme;
og jeg kan gå bort i fred!

PEER

Du snakker! Bred over deg fellen.
La meg sitte på sengestokk.
Se så; nu korter vi kvelden
både med stev og lokk.
*(Han later som om sengen er en slede
og at de to reiser ut på tur med den.)*

ACT III, SCENE 4

The Death of Åse

(ÅSE's cottage. Evening. The room is lighted by a wood fire. A cat lies on a chair at the foot of the bed. ÅSE is in bed, grasping restlessly at the coverlet.

She is alone – KARI, the neighbour's wife, has just left for the evening.)

ÅSE

Oh God, isn't he going to come?
Such a long time has passed.
I've no one to send for him,
And there's so much to tell.

PEER

Good evening!

ÅSE

God be with you!
So you came, my dear boy!
But do you dare to show yourself here
Where your life is in danger?

PEER

What does my life matter?
I had to come down to you.

ÅSE

Now Kari may be ashamed,
And I can die in peace!

PEER

Don't say that! Take this blanket,
And let me sit on the bed.
Let's shorten the evening
Let's have some songs.
*(He pretends that the bed is a sleigh and that
the two of them are departing on a journey.)*

Hypp! vil du rappe deg Svarten!
Moer, du fryser vel ej?
Jo-jo; det kendes på farten,
når Grane lægger ivej!

ÅSE

Kjære Peer, hvad er det som ringer –?

PEER

De blanke dombjelder, moer!

ÅSE

Hu, nej da, hvor hult det klinger!

PEER

Nu kører vi over en fjord.

ÅSE

Jeg er ræd! Hvad er det, som bruser
og sukker så underligt vildt?

PEER

Det er granene, moer, som suser
på moen. Sitt bare stilt.

ÅSE

Det gnistrer og blinker langt borte.
Hvor kommer den lysningen fra?

PEER

Fra slottets ruter og porte.
Kan du høre de danser?

ÅSE

Ja.

PEER

Udenfor står Sankt Peder
og byder dig stige ind.

ÅSE

Hilser han?

Gee up, old Blackie!
Mother, are you cold?
You can feel it now, the speed,
When Grane gets under way!

ÅSE

Dear Peer, what is the ringing?

PEER

It's the sleigh bells, mother!

ÅSE

Ohh, what a fearfully hollow sound!

PEER

Now we are driving over a fjord.

ÅSE

I am frightened! What is that noise and
these strange wild sighs?

PEER

It is the fir trees, mother – the firs are sighing
on the plain. Just sit still.

ÅSE

I see sparks and flashes in the distance.
Where does the light come from?

PEER

From the doors and windows of the palace.
Can you hear them dancing?

ÅSE

Yes.

PEER

Saint Peter is standing outside
And invites you to come in.

ÅSE

Is he greeting me?

PEER

Ja, med hæder,
og skænker den sødeste vin.

ÅSE

Vin! Har han også kager?

PEER

Jada! Et smækfuldt fad.
Og salig prostinden lager
dig kaffe og eftermad.

ÅSE

Å kors; kommer vi to sammen?

PEER

Så tidt og så jævnt du vil.

ÅSE

Å nei da, Peer, for en gammen
du kjører mig, stakkar til!

PEER

(smekker med pisken)
Hyp; vil du rappe dig, Svarten!

ÅSE

Kære Peer, du kjører vel ret?

PEER

Her er brede vejen.

ÅSE

Den farten
den gør mig låk og træt.

PEER

Der ser jeg slottet sig højne;
om lidt så er kjørslen slut.

ÅSE

Jeg vil ligge og lukke øjne
og lide på dig, min gut!

PEER

With great honour,
And offers you the sweetest wine.

ÅSE

Wine! Has he cakes too?

PEER

Yes, a whole tray full.
And the blessed wife of the dean
Will make you coffee and dessert.

ÅSE

Well, I never – shall I meet her?

PEER

Whenever you like.

ÅSE

Oh, Peer, what a feast
You are taking me to!

PEER

(cracks his whip)
Gee up. On with you, Blackie!

ÅSE

Dear Peer, are you driving carefully?

PEER

We are on the highway!

ÅSE

But such speed –
It makes me feel faint and tired.

PEER

I can see the castle rise up ahead;
Soon our drive is over.

ÅSE

I will lie and close my eyes
And trust in you, my boy!

PEER

Rap dig, Grane, min traver!
I slottet er stimlen stor;
mod porten de myldrer og kaver.
Nu kommer Peer Gynt med sin moer!
Hvad siger du, herr Sankt Peder?
Får ikke mor slippe ind?
Jeg mener du længe leder,
før du finder så ærligt et skind.
Om mig vil jeg ikke snakke;
jeg kan vende ved slottets port.
Vil I skænke mig, taer jeg tiltakke;
hvis ej, går jeg lige-nøjd bort.
Jeg har digtet så mangen skrone,
som fanden på prekestol,
og skældt min moer for en høne,
fordi hun kakled og gol.
Men hende skal I agte og hædre
og gøre det rigtig tillags;
her kommer ikke nogen bedre
fra bygderne nutildags. –
Ho-ho; der har vi Gud Fader!
Sankt Peder, nu får du dit.

(med dyp stemme)

”Hold op med de køgemester-lader;
mor Åse skal slippe frit!”

(ler højt og vender sig om til moren)

Ja, var det ikke det jeg vidste?
Nu blev der en anden dans

(i angst)

Hvorfor ser du, om øjet skulde briste?
Moer! Er du fra samling og sans –!

(går op til hodegjerdet)

PEER

Come on Grane, my boy!
There's great excitement in the castle;
People crowding round the gates.
Peer Gynt is coming with his mother!
What say you, Saint Peter?
Won't you let his mother in?
You would have to search for a long time,
To find such an honest person.
I'm not talking about myself;
I can turn away at the gate.
If you offer me something, I'll thank you;
If not, I am happy to leave.
I have made up as many tales
As the devil, when he's preaching,
And have called my mother an old hen,
Because she was always chirping and crowing.
But you should show her respect
And make her feel welcome;
You won't get a better person here
From these parts nowadays.
Ho-ho; here's God the Father!
Saint Peter, now you'll get it.

(in a deep voice)

“Stop your major domo airs;
Just let Mother Åse in!”

(laughs aloud and turns to ÅSE)

Didn't I say so?
Now the boot's on the other foot.

(anxiously)

Why are your eyes bulging?
Mother! Is something the matter?

(approaches her pillow)

Du skal ikke ligge og glane! –
Snak, mor; det er mig, din gut!

*(føler varsomt på hennes panne og hender; derpå
sier han dempet:)*

Ja så! – Du kan hvile dig, Grane;
for ret nu er reisen slut.

(lukker hennes øyne og bøyer sig over henne.)

Don't lie there staring at me!
Say something mother; it's me, your son!

*(feels her forehead and her hands,
then says softly:)*

Now, Grane, you can take it easy;
Now the journey's ended.

(closes her eyes and bends over her.)

Disc 2

① **Morgenstemning** (Forspill til Akt IV)

(Etter morens død bestemmer PEER seg for å reise fra landet og søke lykken et annet sted. I Amerika blir han involvert i slavehandel og tjener en formue. Vi møter han igjen flere år senere på vestkysten av Marokko.)

Akt IV, SCENE 1

② **I Marokko**

(Palmeskog. Dekket middagsbord, solseil og sivmatten. Utenfor land ligger en dampyacht med norsk og amerikansk flagg. PEER, en pen middelaldrende herre i elegant reise-drakt, opptrer som vert for bordenden. Flere gjester, deriblant MONSIEUR BALLON, sitter rundt bordet.)

PEER

Drikk mine herrer!
Er man skapt til nytelse, så skal man nyte.
Der står jo skrevet: tapt er tapt,
og vekk er vekk –. Hva må jeg byde?
Selskapsbrødre i Gibraltar
Venner om mitt gullkalv-altar
jeg spør kun: hva skal mannen være?
Seg selv – det er mitt korte svar.
Om seg og sitt han skal seg kjære.
Det er jo skrevet eller sagt
etsteds, jeg minnes ikke hvor,
at hvis du vant den ganske jord,
men selv deg tapte, var din vinning
kun krans omkring en kløvet tinning.

Morning Mood (Prelude to Act IV)

(Following the death of his mother, PEER decides to leave his country and to look for success elsewhere. Going to America he becomes involved in the slave trade, and makes a great fortune. We rejoin him several years later on the south-west coast of Morocco.)

ACT IV, SCENE 1

In Morocco

(A palm-grove. Under an awning, a table spread for dinner. In the offing lies a steam-yacht, flying the Norwegian and American colours. PEER, a handsome middle-aged gentleman, in an elegant travelling-dress, is doing the honours at the head of the table. Several guests, including MONSIEUR BALLON, are seated at the table.)

PEER

Drink, gentlemen!
If one's born to enjoy, one should enjoy.
It is written that lost is lost,
And gone is gone. What may I offer you?
My comrades in Gibraltar,
Friends around my gold-calf altar
I merely ask: what should a man be?
Himself, is my short answer.
He should care about himself and what is his.
It has been written or claimed,
Though I cannot remember where,
That if you won the entire world,
But lost yourself, your profit would be
But a wreath around your broken skull.

MONSIEUR BALLON

De er jo norsk?

PEER

Av fødsel, ja!

Men verdensborger av gemytt.

For hva jeg har av lykken nydt,
jeg takke kan Amerika.

Men ingen heiser sitt segl for blott og bart å seile.
Jeg har et mål, det kan ei feile.

MONSIEUR BALLON

Og målet er?

PEER

Å blive keiser

MONSIEUR BALLON

Hva?

PEER

Keiser!

MONSIEUR BALLON

Hvor?

PEER

I hele verden.

MONSIEUR BALLON

Hvorledes, venn –?

PEER

I kraft av gullet.

MONSIEUR BALLON

Men gullet har De!

PEER

Ikke nok,

Og jeg vil være meg *en bloc*,

vil være Gynt på hele kloden,

Sir Gynt fra toppen og til roten!

MONSIEUR BALLON

You are Norwegian?

PEER

By birth indeed,

But by choice a citizen of the world.

For the success that I have had,
I am indebted to America.

But no one raises his sails just for the joy of sailing:
I have a goal, that is for sure!

MONSIEUR BALLON

And your goal is?

PEER

To be emperor.

MONSIEUR BALLON

What?

PEER

Emperor.

MONSIEUR BALLON

Of what?

PEER

Of the entire world.

MONSIEUR BALLON

But how, my friend?

PEER

Through my money.

MONSIEUR BALLON

But you have money.

PEER

Not enough,

I want to be myself – *en bloc*!

Want to be Gynt in the whole world,

Sir Gynt from top to toe.

Farvel nu herrer – jeg har mynt
og er meg selv, sir Peter Gynt.

(Etter å ha tatt farvel legger PEER seg til å sove. Hans gjester bestemmer seg for å robbe han og stikke av med hans yacht. De etterlater ham på stranden. Yachten eksploderer og alle de som er om bord omkommer. PEER begir seg inn i ørkenen.)

AKT IV, SCENE 5

3 Tyven og heleren

(Tidlig morgen. Stenete egn med utsikt inn over ørkenen. På den ene side en fjellkløft og en hule. En tyv og en heler i kløften med en flott hest og fantastiske klær som er stjålet fra den marokanske keiseren. De betrakter ryttere langt borte som leter etter tyvene.)

TYVEN

Lanserens tunger,
slikkende, spillende, –
se, se!

HELEREN

Jeg føler alt knappen
i sandet trillende!
Ve, ve!

TYVEN

Min fader var tyv;
hans søn må stjæle.

HELEREN

Min fader var hæler;
hans søn må hæle.

TYVEN

Din lod skal du bære;

Farewell, my friends. I have money
And am myself; Sir Peter Gynt

(Having taken his farewell, PEER goes off to rest. His guests decide to rob him and escape on his yacht. They leave him abandoned on the beach. The yacht explodes and everyone on board dies. Destitute, PEER strikes out for the desert.)

ACT IV, SCENE 5

The Thief and the Receiver

(Early morning. A hillock, with a view across the desert. To the side a ravine, and a cave. A THIEF and a RECEIVER hide in the ravine, with a fine horse and beautiful robes, stolen from the Moroccan Emperor's camp. They are watching horsemen far away, searching for the thieves.)

THIEF

The tongues of the lances,
Tasting, playing,
Look, look!

RECEIVER

I can feel my head
Falling into the sand!
Dear, dear.

THIEF

My father was a thief;
So his son is one too.

RECEIVER

My dad was a receiver;
So I am too.

THIEF

One bears one's fate;

dig selv skal du være.

HELEREN

(lytter)

Fodtrin i krattet!

På flugt! Men hvor?

TYVEN

Hulen er dyb

og profeten stor!

(De flykter og lader kostene i stikken.)

4 Peer Gynt blir profet

PEER

(passerer kløften på sin vandring)

Jeg må frem! Kapitaler i øst eller vest!

Mitt rike, – mitt halve rike for en hest!

(hesten vrinsker i fjellkløften)

En hest! Og kledning! – Og smykker, – og verge!

Umulig! Jo, virkelig –! Hva? Jeg har lest

etsteds at viljen kan flytte berge; –

men at den også kan flytte en hest –?

Nei, en vet aldri, hva som kan hendes. –

På ridestellet skal storfolk kjennes!

(Han galloperer inn i ørkenen.)

AKT IV, SCENE 6

5 Arabisk dans

(Telt hos en araberhøvdning, ensomt på en oase.

PEER i sin østerlandske drakt hvilende på dyner.

Han drikker kaffe og røker på en lang pipe. ANITRA

og en flokk piker danser og synger for ham.)

PIGERNES KOR

Profeten er kommen!

You can only be who you are.

RECEIVER

(listens)

I hear footsteps!

We must flee! But where?

THIEF

The cave is deep –

And the prophet is great!

(They flee, abandoning their loot.)

Peer Gynt becomes a Prophet

PEER

(passing the ravine on his wanderings)

Onwards! Capitals in east and in west!

My kingdom – well, half my kingdom, for a horse!

(The horse in the ravine neighs.)

A horse and clothes! And jewels – and a sword!

Impossible. Really! What? I have read

Somewhere that faith can move mountains,

But can it also move a horse?

One never knows what may happen!

Great folk may be known by the mounts that they ride!

(He gallops off into the desert.)

ACT IV, SCENE 6

Arabian Dance

(The tent of an Arab chief, standing alone at an oasis.

PEER, in Eastern dress, resting on cushions. He is

drinking coffee, and smoking a long pipe. ANITRA,

and a bevy of GIRLS, dancing and singing before him.)

CHOIR OF GIRLS

The prophet has come!

Rør fløjten og trommen;
Profeten, herren, den alting vidende,
til os, til os er han kommen
over sandhavet ridende!
Profeten, herren, den aldri fejlende,
til os, til os er han kommen
gennem sandhavet sejlende!
Rør fløjten og trommen;
profeten, profeten er kommen!

ANITRA

Hans ganger er mælken, den hvide,
som strømmer i Paradisets floder.
Bøj eders knæ! Sænk eders hoder!
Hans øjne er stjerner, blinkende, blide.
Intet jordbarn tåler
glansens glans af de stjerners stråler.
Gjennem ørken han kom.
Guld og perle sprang frem på hans bryst.
Hvor han red blev det lyst.
Bag ham for mørke; samum og tørke.
Han, den herlige, kom!
Gjennem ørken han kom,
som en jordsøn pyntet,
Kaba, Kaba står tom; –
han har selv forkyndt det!

PIGERNES KOR

Profeten er kommen! *etc.*

6 Profet og hersker

PEER

Jeg har lest på trykk – og satsen er sann –
”ingen blir profet i sitt eget land”.

ANITRA

Profet og hersker!

Sound the fifes and drums;
The prophet, the master, the all-knowing,
Has come to us, to us
Riding over the dunes!
The prophet, the master, the one who is never wrong
Has come to us, to us
Sailing over the sandy ocean!
Sound the fifes and drums;
The prophet has come, the prophet!

ANITRA

His steed is the milk of paradise,
The white milk that fills the rivers.
Kneel before him! Bow your heads!
His eyes are stars, shining, mild.
No earthly mortal can stand
The fierce brightness of those stars.
He came through the desert.
Gold and pearls issued from his breast.
The ground shone where he rode.
Behind him was darkness; storms and drought.
The glorious one has come!
Come through the desert,
Bedecked as a son of man.
Kaaba, Kaaba is empty;
He has pronounced it himself!

CHOIR OF GIRLS

The prophet has come! *etc.*

Prophet and Ruler

PEER

I have read it and it is true:
No one is a prophet in his own country.

ANITRA

Prophet and ruler!

PEER

Dans for meg, kvinner!
Profeten vil glemme sine ergerlige minner.

7 Anitras dans

8 Profetens juvel

PEER

Anitra, hør her!

ANITRA

Din slavinne har hørt!

PEER

Du er lokkende, barn! Profeten er rørt.
Vil du ikke tro meg, så fornem beviset; –
jeg gjør deg til Houri i paradiset!

ANITRA

Men jeg har ingen sjel, herre.

PEER

Så kanst du få!

ANITRA

Hvorledes, herre?

PEER

Det må jeg forstå –

ANITRA

Profeten er good –

PEER

Du nøler? Tal!

ANITRA

Jeg bryr meg ikke så meget om sjelen; –
gi meg heller –

PEER

Dance for me, women!
The prophet wishes to forget his bad memories.

Anitra's Dance

The Prophet's Jewel

PEER

Anitra, listen to me!

ANITRA

Your slave hears your command!

PEER

You are attractive, my child! The prophet is moved.
If you don't believe me, trust the proof;
I shall make you a houri in paradise!

ANITRA

But I have no soul, master.

PEER

You can get one.

ANITRA

How, master?

PEER

I know how.

ANITRA

The prophet is good –

PEER

You hesitate? Speak!

ANITRA

I'm not so worried about a soul;
Give me rather –

PEER
Hvilket?

ANITRA
(*peker på hans turban*)
Hin skjønne opal!

PEER
(*henrykt, idet han rekker henne smykket*)
Anitra! Evas naturlige datter!
Magnetisk jeg lokkes; thi jeg er mann,
Og, som det står hos en aktet forfatter:
"Das Ewig-Weibliche ziehet uns an!"

AKT IV, SCENE 7

9 Peer Gynts Serenade

PEER
Jeg stængte for mit Paradis,
og tog dets nøgle med.
Det bar tilhavs for nordlig bris!
mens skønne kvinder sit forlis
på havsens strand begræd.

Mod syd, mod syd skar kjølens flugt
de salte strømmes vand.
Hvor palmen svajer stolt og smukt,
i krans om oceanets bugt,
jeg stak mit skib i brand.

Ombord jeg sted på slettens skib,
et skib på fire ben.
Det skummed under piskens Hieb; –
jeg er en flygtig fugl; o, grib, –
jeg kvidder på en gren!

Anitra, du er palmens most;
det må jeg sanne nu!

PEER
What?

ANITRA
(*pointing to his turban*)
That beautiful opal!

PEER
(*enchanted, handing her the jewel*)
Anitra, Eva's natural daughter
I am drawn to you as a man
And as a famous author writes:
'Das Ewig-Weibliche ziehet uns an!'

ACT IV, SCENE 7

Peer Gynt's Serenade

PEER
I locked up my Paradise,
And took the key away.
A northerly breeze bore me!
While lovely women wept
For their loss on the shores of the sea.

South, to the south the keel flies
Through the salt waters of the sea.
Where lovely palms sway so proudly,
Circling an ocean bay,
There I burnt my boats.

I stepped aboard the ship of the plains,
A four-legged ship.
Beneath my whip it foamed along;
I am like a migrant bird;
I chirp upon a branch!

Anitra, you are the sap of the palm tree;
Indeed you are!

Ja, selv Angoragjedens ost
er neppe halvt så sød en kost,
Anitra, ak, som du!

AKT IV, SCENE 9

10 Peer Gynt og Anitra

*(Karavanevei. Oasen langt tilbake i
det fjerne. PEER, på sin hvite hest, jager
gjennom ørkenen. Han har ANITRA foran
seg på sadelknappen.)*

11 Peer Gynt og Anitra, forts

ANITRA

La være; jeg biter!

PEER

Du lille skalk!

ANITRA

Hva vil du?

PEER

Vil? Leke due og falk!

Føre deg bort! Gjøre gale striker!

ANITRA

Skam deg! En gammel profet –!

PEER

Å, vås!

Profeten er ikke gammel, din gås!

Syns du dette på alderdom peker?

ANITRA

Gi meg den ring, som sitter på din finger.

Cheese of the angora goat itself
Is not half as delicious,
As you are, Anitra!

ACT IV, SCENE 9

Peer Gynt and Anitra

*(A caravan route. The oasis is seen far off in the
background. PEER comes galloping across the
desert on his white horse, with ANITRA before
him on his saddle-bow.)*

Peer Gynt and Anitra, cont.

ANITRA

Let be, I'll bite you!

PEER

You little wretch!

ANITRA

What do you want?

PEER

Want? To play at dove and falcon!

Take you away, play mad games!

ANITRA

Shame on you, old prophet!

PEER

Nonsense!

The prophet's not old, you goose!

Do you think this points to old age?

ANITRA

Give me the ringer on your finger.

PEER

Ta, søte Anitra, det hele pøjt!

ANITRA

Dine ord er sanger! Lifligt de klinger!

PEER

*(rekker henne ridepysken og stiger av
for å lede hesten)*

Salig, å vite seg elsket så høyt!

Jeg er ung, Anitra!

ANITRA

Ja, du er ung. Har du flere ringe?

PEER

Ikke sant? Der; grams! Som en bukk kan jeg springe!

Var her vinløv i nærheten, skulle jeg meg kranse.

Ja min sel er jeg ung! Hei, jeg vil danse!

Eh bien!

Men gjør meg en heftig sorg; –

det er sødt for elskende hjerter å lide!

Hør, når vi kommer hjem til min borg –

ANITRA

Til ditt paradis; – har vi langt å ride?

PEER

Å, en tusende mile –

ANITRA

For langt!

PEER

Å, hør; –

du skal få den sjel, som jeg lovet deg før –

ANITRA

Ja takk; jeg hjelper meg uten sjel.

Men du ba om en sorg –

PEER

Take everything, dear Anitra!

ANITRA

Your words are like songs to me!

PEER

*(gets off in order to lead the horse, passing
ANITRA the riding crop)*

It is wonderful to feel so loved!

I am young, Anitra.

ANITRA

Yes, you are young. Have you any more rings?

PEER

I am indeed – catch! I am sprightly as a buck!

If there were any vine leaves I would make a garland.

I am young indeed! And I want to dance –

Eh bien!

But now make me terribly sad –

It is sweet for a loving heart to suffer!

Listen, when we come home to my castle –

ANITRA

To your paradise – is it far to go?

PEER

Oh, a thousand miles –

ANITRA

Too far!

PEER

Listen –

You shall have the soul I promised you.

ANITRA

Thanks, I'm all right without a soul.

But you asked to be made unhappy –

PEER

Ja, død og plage!
En voldsom, men kort, – for en, to, tre dage!

ANITRA

Anitra lyder profeten! – Farvell!
*(Hun smekker ham et skikkelig rapp over fingrene
og jager avsted i flyvende galop.)*

12 Forlatt i ørkenen

*(Den forlatte PEER trekker tyrkerklærne av, stykke
for stykke. Til sist tar han av sin lille reiselue,
setter den på, og står atter i sin europeiske drakt.)*

PEER

(idet han kaster turbanen langt fra seg)
Der ligger tyrken, og her står jeg! –
Dette hedenske vesen duger sku ei.
Den taske!
Godt det tok slutt! Var spasen dreven
et skritt ennu, var jeg latterlig bleven. –
Ranet, forlatt. –
Hm, tenke seg til!
Den adferd kan kalles profetisk vild.
Samtiden er ei en skosåle verd;
både troløs og margløs er mennenes ferd;
deres ånd har ei flukt, deres dåd ei vekt; –
og kvinnene, – det er en skrøpelig slekt!
(Han går)

AKT IV, SCENE 10

13 Solveigs sang

*(Sommerdag. Høyt opp mot nord. En hytte
i storskogen. Rensdyrhorn over døren.
En middelaldrende kvinne, lys og vakker,
sitter og spinner utenfor i solskinnet.)*

PEER

Yes, death and plague!
Violent – but brief: just a day or two!

ANITRA

Anitra obeys the prophet! Farewell!
*(She gives him a smart cut across the fingers
and dashes off, at a tearing gallop.)*

Alone in the Desert

*(Abandoned, PEER strips off his Turkish costume,
bit by bit. Last of all, he puts on his little travelling-
cap, and stands once more in European dress.)*

PEER

(throwing the turban far away)
There is the Turk and here am I
This heathen life is no good.
The hussy!
It was fortunate that the joke went no further.
Another step and I should have made a fool of myself.
Robbed, abandoned:
Just imagine!
That conduct was quite prophetically wild!
The present is not worth the sole of my shoe
Man's journey is faithless and feeble
Their soul has no vision, their deeds lack nobility;
And women, they are a poor lot!
(He walks off)

ACT IV, SCENE 10

Solveig's Song

*(A summer day in the far North. A hut in the forest.
Reindeer-horns over the door. A middle-aged
woman, fair-haired and comely, sits spinning
outside in the sunshine.)*

SOLVEIG

(kaster et blikk nedover veien og synger)

Kanske vil der gå både vinter og vår,
og neste sommer med, og det hele år; –
men engang vil du komme, det ved jeg visst;
og jeg skal nok vente, for det lovte jeg sidst.

Gud styrke dig hvor du i verden går!
Gud glæde dig, hvis du for hans fodskammel står!
Her skal jeg vente til du kommer igen;
og venter du histoppe, vi træffes der, min ven!

AKT IV, SCENE 11

14 Peer Gynt i Egypt

(I Egypt. Morgendemring. Memnonstøtten står i sanden. PEER kommer gående og ser seg en stund omkring.)

PEER

Her kunne jeg passelig begynne min vandring. –
Nu er jeg altså Egypter til forandring;
Hva er det for underlig susing som farer –?

15 Peer Gynt ved Memnonstøtten

PEER

Støtten sang. Jeg hørte tydelig klangen,
men forsto ikke riktig teksten til sangen.

(Går videre og kommer frem til den store Sfinx uthugget i klippen.)

SOLVEIG

(looks towards the road and sings)

Perhaps both winter and spring will pass,
And next summer too and all the year;
But some time you will come, I am sure;
And I shall wait because I promised you.

May God support you wherever you are!
May God give you joy, if you are standing at his feet!
I shall wait here until you come again;
And if you're waiting up above, I'll see you there
my friend!

ACT IV, SCENE 11

Peer Gynt in Egypt

(In Egypt. Daybreak. In the sand there is the statue of Memnon. PEER enters, and looks around him for a while.)

PEER

It would suit me to start my travels here.
Now I'm Egyptian, for a change –
What is this strange noise I hear?

Peer Gynt at the Statue of Memnon

PEER

The figure sang. I heard the music clearly,
But did not quite understand the words.

(Proceeds on his way. Soon he arrives in front of the great Sphinx.)

AKT IV, SCENE 12

16 Peer Gynt og Begriffenfeldt

PEER

(tankefullt)

Atter og fram det er like langt.

Ut og inn det er like trangt.

Hvilken vei skal jeg velge? Mangen vei står meg åpen,

og i valget kjenner man vismann fra tåpen.

(betrakter Sfinxen oppmerksomt)

Nei, hvor i all verden har jeg truffet før

noe halvglemte, som minner om dette skabilken?

Fra et eventyr? Ho, nå husker jeg kallen!

Det er sku Bøygen, som jeg slo i skallen, –

(roper mot Sfinxen)

Hei, Bøyg, hvem er du?

(En annen turist nærmer seg.)

BEGRIFFENFELDT

(hermer PEERs spørsmål)

Ach, Sfinx, wer bist du?

Min herre, unnskyld –! Eine Lebensfrage –!

Hva fører Dem just i dag herhen?

PEER

En visitt. Jeg hilser på en ungdomsvenn.

BEGRIFFENFELDT

Hva? Sfinxen –?

PEER

Jeg har kjent ham i gamle dage.

BEGRIFFENFELDT

De har kjent ham, mann? Hva, svar! Kan de nevne, hva han er?

PEER

Hva han er? Ja det kan jeg glatt.

Han er seg selv.

ACT IV, SCENE 12

Peer Gynt and Begriffenfeldt

PEER

(in deep thought)

Backwards and forwards is equally far

Out and in is equally cramped.

Which road should I choose when many are open.

The choice is decisive: wise man or fool.

(examines the Sphinx attentively)

Now where in all the world have I met it before:

A half forgotten memory reminds me of this thing.

From a tale? No, I remember it now!

It is the Boyg that I hit on the head.

(calls out towards the Sphinx)

Hi Boyg, who are you?

(Another visitor draws near.)

BEGRIFFENFELDT

(imitating PEER's question)

Ach, Sfinx wer bist du?

Excuse me sir, eine Lebensfrage!

What has brought you here today?

PEER

I am visiting a friend of my youth.

BEGRIFFENFELDT

What? The Sphinx?

PEER

I used to know him in the old days.

BEGRIFFENFELDT

You used to know him? Mensch, then tell me
Who he is!

PEER

Who he is? That's easy.

He is himself.

BEGRIFFENFELDT

Seg selv! Fortolkernes keiser er funnen!
Hieraus! Den vordende tid er forkyndt!
Fornuften er død. Leve Peer Gynt!

PEER

Å, gid jeg var fanden –!

BEGRIFFENFELDT

Nå ikke forkynt,
nesten alt i verden er i førstningen nytt.
Ha; se, hvor han i sølen kneiser; –
er fra seg selv –! Hans kroning skjer!
Han leve! Leve selvets keiser
Es lebe hoch der grosse Peer!

[27] Peer Gynts Hjemfart. Stormfull aften på havet (Forspill til Akt V)

(Etter sine mange eventyr i Østen befinner PEER seg på et skip på vei mot Norge. Han står på dekk og er nå en kraftfull gammel mann med isgrått hår og skjegg. Han er halvt sjømannskledt, i jakke og høye støvler. Drakten noe slitt og medtatt; han selv værbit og med et hårdere uttrykk. SKIPSKAPTEINEN ved rattet.)

AKT V, SCENE 1

[18] Utenfor den norske kyst

KAPTEINEN

To mann til rors og lanternen satt!

PEER

Det kuler stivt.

KAPTEINEN

Vi får storm i natt.

BEGRIFFENFELDT

Himself! The Emperor of Interpreters is at hand
Hieraus! I proclaim the time to come!
Reason is dead, long live Peer Gynt.

PEER

I wish I were!

BEGRIFFENFELDT

Now don't be dismayed.
Almost everything is new at the beginning
But look: he's enthroned in the dirt
Beside himself. See, he is crowned!
Long live the emperor of the self!
Es lebe hoch der grosse Peer!

Peer Gynt's Homecoming. Stormy Evening at Sea (Prelude to Act V)

(After further adventures in the Orient, PEER is on a ship heading back to Norway. Standing on deck, he is now a vigorous old man, with grizzled hair and beard and dressed sailor-fashion, with a pea-jacket and long boots. His clothing is rather the worse for wear; he himself is weather-beaten, and has a somewhat hardened expression. The CAPTAIN is by the wheel.)

ACT V, SCENE 1

Off the Norwegian Coast

CAPTAIN

Two men to the wheel and the lanterns lit!

PEER

It's blowing hard.

CAPTAIN

There'll be a storm tonight.

PEER

Har en fra havet kjenning av Ronden?

KAPTEINEN

Nei var det likt; – den ligger bak Fånnen.

PEER

Eller Blåhø?

KAPTEINEN

Nei, men oppe fra riggen
kan en i klarvær se Galdhøpiggen.

PEER

Der inne, langs med den åpne fjord
Der er det altså menneskene bor
(*Han går akterut på skipet*)

EN FREMMED PASSAGER

Godaften!

PEER

Godaften! Hva, hvem er De?

DEN FREMMEDE

Jeg er Deres medpassager, til tjeneste.

PEER

Ja så? Jeg trodde jeg var den eneste.

DEN FREMMEDE

En feil formodning, som nu er forbi.

PEER

Det stormer hvast.

DEN FREMMEDE

Ja, velsignet mann!

PEER

Velsignet?

PEER

Can you see Ronde Mountain from the sea?

CAPTAIN

No indeed, it is hidden behind the snow-covered hills.

PEER

Or Blåhø?

CAPTAIN

No, but from the rigging in fine weather
You can see Galdhøpiggen.

PEER

In there, along the open fjord,
That's where everybody lives.
(*He moves towards the aft of the ship.*)

A STRANGER

Good evening.

PEER

Good evening, indeed. Who are you?

STRANGER

I am a fellow passenger at your service.

PEER

Really? I thought I was the only one.

STRANGER

A misconception now corrected.

PEER

Quite a storm.

STRANGER

A blessing, man!

PEER

A blessing?

DEN FREMMEDE

Havet går høyt, som huse.
 Tenk, hvilke vrak det i natt vil knuse; –
 Og tenk, hvilke lik, som vil drive i land!

PEER

Bli meg fra livet –!

DEN FREMMEDE

Et spørsmål kun!!
 Hvis vi for eks. tørnet på grunn,
 og sank i mørket –

PEER

De tror, her er fare?

DEN FREMMEDE

Jeg vet virkelig ikke hva jeg skal svare.
 Men står man i graven med den ene fot,
 blir man bløt, og deler ut milde gaver –

PEER

(griper i lommen)
 Ho, penger!

DEN FREMMEDE

Nei, men er De så god
 å skjenke meg Deres ærede kadaver?

PEER

Vik fra meg!

DEN FREMMEDE

Men, kjære – en druknet kropp!

PEER

Bespottelige mann! De egger uværet opp!

*(DEN FREMMEDE hilser vennlig
 og går inn i kahytten)*

KAPTEINEN

Land kloss forut!

STRANGER

The sea is rolling high as houses.
 Think what splendid wrecks the night will bring;
 And think what corpses will float ashore!

PEER

Stay away from me!

STRANGER

Merely one question!
 Suppose we run aground,
 And sink in the darkness –

PEER

You think there is a risk?

STRANGER

I really don't know what to answer.
 But if one has one foot in the grave,
 One gets sentimental and distributes generous gifts.

PEER

(puts his hand in his pocket)
 You mean money?

STRANGER

No, but if you would be so kind
 As to donate to me your noble cadaver?

PEER

Leave me alone!

STRANGER

But, dear fellow – a drowned body!

PEER

You dreadful man, you're making the storm worse!

*(The STRANGER nods in a friendly fashion
 and goes into the cabin.)*

CAPTAIN

Land just ahead.

PEER

Min koffert! Min kasse!
Alt godset på dekk!

KAPTEINEN

Vi har annet å passe.
Grunnbrott for bougen!
Hun går i knas!

19 Skipsforliset

(Under land mellom skjær og brenninger. Skipet går under. I skodden skimtes en jolle med to menn. En brotsjø fyller den; den kantrer; et skrik høres; derpå alt stille en stund. Litt etter kommer båthvelvet tilsyne.)

AKT V, SCENE 2**20 På båthvelvet****PEER**

(klamrer sig fast til båtkjolen)
Hjelp, båt fra land! Hjelp, jeg forgår!
Å, frels herre Gud, som skrevet står!

DEN FREMMEDE

(griper i båten)
Godmorgen!

PEER

Hui!

DEN FREMMEDE

Jeg hørte rop; –
Det var dog morsomt jeg Dem fant.
Nu kan de se, jeg spådde sant?

PEER

My trunk and my case!
Everything on deck!

CAPTAIN

We've other things to do.
With shoals off the bow
She'll be wrecked.

Shipwreck

(Close under the land, among sunken rocks and surf. The ship sinks. A life-boat, with two men in her, is seen for a moment. A sea strikes it; it fills and capsizes. A shriek is heard; then all is silent for a while. Shortly afterwards the boat appears floating bottom upwards.)

ACT V, SCENE 2**On the Boat Hull****PEER**

(hanging onto the overturned hull)
Help, put out a boat! Help, I'm drowning!
Save me Lord, as the Bible says!

STRANGER

(catches hold of the boat)
Good morning!

PEER

Ohh!

STRANGER

I heard a cry –
How lucky that I found you.
Now you see that I was right?

PEER

Slipp! Slipp! Her er knapt plass til en!

DEN FREMMEDE

Jeg svømmer med det venstre ben.
Men apropos om liket –

PEER

Ti!

DEN FREMMEDE

Med resten er det rent forbi –

PEER

Vik fra meg skremsel! Pakk deg mann!
Jeg vil ei dø! Jeg må i land!

DEN FREMMEDE

For *den* saks skyld vær uforsakt; –
Man dør ei midt i femte akt.
(*glir bort*)

AKT V, SCENE 5

21 Solveig synger i hytten

(*Pinseaften. Etter å ha klart å komme seg på land er PEER nå der han var som barn og ung mann. Han står i en uttørret skog. Lengre borte, en hytte med rensdyrhorn over dørgavlén. Innenfra høres sang.*)

SOLVEIG

Nu er her stellet til Pinsekveld.
Kære gutten min, langt borte, –
Kommer du vel?
Har du tungt at hente,
så und dig frist; –
jeg skal nok vente;
jeg lovet så sidst.

PEER

Let go, let go! There's not room for two!

STRANGER

I am swimming with my left leg.
Regarding the corpse –

PEER

Shut up!

STRANGER

All else is past –

PEER

Go away, you horror! Away from here!
I don't intend to die! I must ashore!

STRANGER

You don't need to worry about *that*;
No one dies in the middle of Act V.
(*drifts away*)

ACT V, SCENE 5

Solveig sings in the Hut

(*Whitsun Eve. Making his way to land, PEER has reached the area where he spent his youth. He finds himself near a clearing in the depths of the forest. In the clearing is a hut with a pair of reindeer horns over the door. From within he hears singing.*)

SOLVEIG

Now everything is ready for Whitsun.
And my dear boy is far away.
Are you going to come?
If your load is heavy,
Take it easy on the way.
I shall wait for you;
I promised you that.

22 Peer Gynt ved hytten

PEER

(dødblek)

En som har husket, og en som har glemt.

En som har mistet, og en som har gjemt.

Å alvor! – Og aldri kan det lekes om!

Å, angst! – Her var mitt keiserdom!

(løper inn over skogstien)

AKT V, SCENE 6

23 Nattscene

(Natt. Furumo. En skogbrann har herjet.

Forkullede trestammer milevidt innover.

Hvite tåker hist og her over skogbunnen.

PEER løper over moen.)

PEER

Aske, skodde, støv for vinden, –

her er nok å bygge av!

Stank og råttenskap forinnen;

alt ihop en kalket grav.

Dikt og drøm og dødfødt viten

legger fot om pyramiden;

over den skal verket høyne

seg med trappetrinn av løgne.

Flukt for alvor, sky for anger,

som et skilt på toppen pranger,

fyller domsbasunen med sitt

Petrus Gyntus Cæsar fecit!

(lytter)

Hva for gråt av barnerøster?

Gråt, men halvt på vei til sang. –

Og for foten triller nøster!

Vekk, I gjør meg stien trang!

Peer Gynt by the Hut

PEER

(deadly pale)

One who remembers, one who's forgotten

One who has lost and one who has saved.

Oh, grief – never can it be remade.

Oh, dread – here was my empire.

(hurries off along the wood path)

ACT V, SCENE 6

Night Scene

(Night. A heath, with fir-trees. A forest fire has been

raging; charred tree-trunks are seen stretching for

miles. White mists here and there clinging to the

earth. PEER comes running over the heath.)

PEER

Ashes, mist, dust in the wind –

Here are things to build with!

Stench and rot within;

All of it a whitened grave.

Poems and dreams and stillborn wisdom

Is the pyramid's foundation.

Above the monument will tower,

With lies as flights of steps.

'Run from truth and shun repentance'

Waves like a banner from its summit.

May the trumpet of judgement resound:

Petrus Gyntus Cæsar fecit!

(listens)

What is this sound of weeping children?

A weeping that is like to song –

Balls of wool roll at my feet.

Away with you, the path is too narrow!

NØSTERNE

(på jorden)

Vi er tanker;
du skulde tænkt os; –
pusselanker
du skulde skænkt os!

PEER

(går utenom)

Livet har jeg skænkt til *en*; –
det blev fusk og skæve ben!!

NØSTERNE

Tilvejs vi skulde
som skakende røster, –
og her må vi rulle
som grågarns-nøster.

PEER

(snubler)

Nøste! Dit fordømte drog!
Spænder du for faer din krog?
(flykter)

VISNE BLADE

(flyr for vinden)

Vi er et løsen;
du skulde stillet os!!
Se, hvor døsen
har ynkeligt pillet os.
Ormen har ædet os
i alle bugter;
vi fik aldri spredt os
som krans om frugter.

PEER

Fåfængt var dog ej jer fødsel, –
læg jer stilt og tjen til gødsel.

BALLS OF WOOL

(on the ground)

We are thoughts;
You should have thought us.
Legs are what
You should have given us!

PEER

(goes round them)

I gave life to *one*;
A hopeless case with twisted legs!

BALLS OF WOOL

We should have flown
Like shaking voices;
But we have to roll here
Like balls of darning wool.

PEER

(trips)

Balls of wool! Blast you!
Are you trying to trip your father?
(runs off)

WITHERED LEAVES

(blown by the wind)

We are the password –
You should have uttered us!
Look how your sloth
Has sadly withered us.
Worms have nibbled us
In all our extremities.
We never got to spread out
Like wreaths around fruit.

PEER

Your birth was not in vain,
Lie still and turn to compost!

SUSING I LUFTEN

Vi er sange;
du skulde sunget os! –
Tusende gange
har du knuget og tvunget os.
I din hjertegrube
har vi ligget og ventet; –
vi blev aldrig hentet.
Gift i din strube!

PEER

Gift i dig, dit dumme stev!
Fik jeg tid til vers og væv?

DUGGDRÅBER

(drysser fra grenene)

Vi er tårer
der ej blev fældte.
Isbrod, som sårer,
kunde vi smelte.
Nu sidder brodden
i bringen lodden; –
såret er lukket;
vor magt er slukket.

PEER

Tak; – jeg græd i Rondesvalen, –
fik dog lige fuldt på halen!

BRÆKKENDE STRÅ

Vi er værker;
du skulde øvet os!
Tvivl, som kværker,
har krøblet og kløvet os.
På yderste dagen
vi kommer i flok
og melder sagen, –
så får du nok!

A WHISPER IN THE AIR

We are songs –
You should have sung us!
A thousand times
You have stifled and forced us.
In the depths of your heart
We have lain and waited.
You never called us.
A poison to your voice!

PEER

Poison to you, silly song!
Had I time for making rhymes?

DEWDROPS

(dropping from the branches)

We are the tears
That were never shed.
Those shards of ice that wound,
We could have melted.
Now their points
Cut sharp in your breast –
The wound has closed,
Our power is gone.

PEER

Thanks: I wept in Ronde's hall
But got trounced just the same!

BROKEN STRAWS

We are the deeds
You should have done!
Doubt that stifles,
Has crippled and broken us.
On the last day
We shall come as a flock
And bear witness:
That will teach you!

PEER

Kæltringstreger! Tør I skrive
mig tilbogs det *negative*?

ÅSES STEMME

(*langt borte*)

Tvi, for en skydsgut!
Hu, du har væltet mig!
Sne faldt her nys, gut; –
styg har den æltet mig. –
Galt har du kørt mig.
Peer, hvor er slottet?
Fanden har forført dig
med kæppen i kottet!

PEER

Bedst, en stakkar væk sig skynder.
Skal en bære fandens synder,
må en snart i bakken segne; –
de er tunge nok, ens egne.
(*løper*)

AKT V, SCENE 7 OG 9**24 Peer Gynt og knappestøperen**

(*Et annet sted på moen.*)

KNAPPESTØPEREN

Godt møte, gubbe!

PEER

Godkveld, min venn!

KNAPPESTØPEREN

Karlen har hastverk. Hvor skal han hen?

PEER

Til gravøl.

PEER

What humbug! Do you dare
To accuse me of what I *didn't* do?

ÅSE'S VOICE

(*from a distance*)

What sort of a coachman are you?
You tipped the sleigh over!
Snow fell here recently,
I'm cold to my bones.
You took me down the wrong road.
Peer, where is the castle?
The devil has seduced you
With the cane from the cupboard!

PEER

I had best be hurrying off.
If I were to carry the devil's sins,
I would soon fall down;
My own are weighty enough.
(*rushes off*)

ACT V, SCENES 7 & 9**Peer Gynt and the Button Moulder**

(*Another part of the heath.*)

BUTTON MOULDER

Well met, old man!

PEER

Good evening to you!

BUTTON MOULDER

You seem to be in a hurry, where are you going?

PEER

To a wake.

KNAPPESTØPEREN

Ja så? Litt skralt jeg ser, –
Med forlov, du heter vel ikke Peer?

PEER

Peer Gynt, som man sier.

KNAPPESTØPEREN

Det kaller jeg held!
Det er nettopp Peer Gynt, jeg skal hente ikveld.

PEER

Skal du det? Hva vil du?

KNAPPESTØPEREN

Her kan du se;
Jeg er knappestøperen. Du skal i min skje.

PEER

Hva skal jeg i den?

KNAPPESTØPEREN

Du skal smeltes om.

PEER

Smeltes?

KNAPPESTØPEREN

(viser frem skjeen)
Her er den, skuret og tom.
Du var nu ætlet til en blinkende knap
på verdensvesten; men hæmpen glap;
og derfor skal du i vraggods-kassen,
for, som det heder, at gå over i massen.

PEER

Du mener da vel aldri, at få mig gydt,
sammen med Peer og Pål, til noget nyt?

KNAPPESTØPEREN

Jo, så min sæl mener jeg så.
Det har vi gjort med ikke så få.

BUTTON MOULDER

Indeed? I don't see too well,
But could your name be Peer?

PEER

Peer Gynt is what they call me.

BUTTON MOULDER

That's very fortunate!
Since Peer Gynt is the one I've come to collect.

PEER

Indeed? What do you want?

BUTTON MOULDER

Just look here:
I am a button-moulder. You're to go in my ladle.

PEER

What am I to do there?

BUTTON MOULDER

You will be melted down.

PEER

Melted?

BUTTON MOULDER

(showing his ladle)
Here it is, clean and empty.
You were meant to be a shiny button
On the coat of the world, but the loop broke.
And so you will go in the box with rejects
To be merged, as they put it, with the great masses.

PEER

You don't mean that you are going to recast me,
With Tom, Dick and Harry, into something new?

BUTTON MOULDER

Precisely what I do mean.
Many have gone this way before you.

PEER

Nej, siger jeg! Nej! Med tænder og klør
gør jeg motstand mod dette! Alt andet før!

KNAPPESTØPEREN

Men, kære Peer, det trænges dog ej
for småting at tage så volsomt på vej.
Dig selv har du aldrig været før; –
hvad skiller det så, om tilgavns du dør?
Jeg har skriftlig for meg –
(viser en skriftlig ordre)

PEER

Men unn meg dog frist!

KNAPPESTØPEREN

Hva vil du med den?

PEER

Jeg vil få bevist,
At jeg var meg selv gjennom hele livet,
Og derom er det jo dog vi har kivet.
Nå, er vi så enige?

KNAPPESTØPEREN

Nåda, la gå.
(begynner å gå)
Men husk, ved neste korsvei vi møtes.

PEER

Tid er penger, som skrevet står.
Den, som nu visste, hvor korsveien går; –
(Han snur seg for å gå, men møter umiddelbart
KNAPPESTØPEREN igjen.)

KNAPPESTØPEREN

Nå da Peer Gynt, hvor er så attesten?

PEER

Har vi korsveien her? Det var fort bestilt!

PEER

No, I say! No! With teeth and claws
I shall fight against that. Anything but that!

BUTTON MOULDER

But my dear Peer, you don't need
To get so het up about such a small matter.
You have never been yourself before,
So what's the difference if you die?
It's all in writing here.
(showing a written order)

PEER

Give me respite, at least!

BUTTON MOULDER

What do you want it for?

PEER

I want to prove
That I have been myself all my life,
And that is what we have been arguing about!
Are we agreed?

BUTTON MOULDER

Well, all right then –
(starts to walk away)
But don't forget, we meet at the next crossroads.

PEER

Time is money as they say.
If I only knew where the crossroads was.
(He turns round to walk away but immediately
meets the BUTTON MOULDER again.)

BUTTON MOULDER

Well, Peer Gynt, where is your evidence?

PEER

Is this the crossroads? It turned up quickly.

KNAPPESTØPEREN

Jeg kan se på ditt ansikt, som på et skilt,
hva seddelen sier, før jeg har lest den.
Ja, tar vi så fatt?

PEER

Et spørsmål blot:
Hva er det "å være seg selv" i grunnen?

KNAPPESTØPEREN

Et underlig spørsmål, især i munnen
på en mand, der nylig –

PEER

Svar kort og godt.

KNAPPESTØPEREN

Å være seg selv er seg selv å døde.
Dog, på deg er saktens den forklaring spilt;
Og derfor, la det kalles: over alt å møte
Med Mesters mening til uthengsskilt.
(mildere)
Til neste korsvei, men så ikke lenger!
(Han går. PEER står igjen og lurar på hvordan han skal finne beviset på at han har vært seg selv.)

AKT V, SCENE 10

☐ Deilige sol og deilige jord

PEER

(et stjernesudd skimtes; han nikker etter det)
Hils fra Peer Gynt, bror stjerneverp!
Lyse, slukne, forgå i et gap –
Er der ingen, ingen i hele vrmlen,
ingen i avgrunnen, ingen i himlen?
Så usigelig fattig kan en sjel da gå
tilbake til intet i det tåkete grå.

BUTTON MOULDER

I can read on your face, like on a sign.
What the paper will say before I see it,
Shall we then go?

PEER

Just one question:
What does 'to be oneself' really mean?

BUTTON MOULDER

A strange question, especially from a man
Who only recently –

PEER GYNT

Just give me an answer!

BUTTON MOULDER

To be oneself is to kill oneself.
But that explanation is wasted on you;
And therefore let us say it is: 'Always to carry
Openly like a signboard the Master's intentions.'
(softens)
To the next crossroads, but no further!
(He leaves. PEER is left standing, wondering how to prove that he has always been himself.)

ACT V, SCENE 10

Lovely Sun and Lovely Earth

PEER

(A shooting star is seen; he nods after it.)
Greetings from Peer Gynt, brother Star-flash!
We shine and we die, disappear in a dash.
Is there no one in the entire universe
No one in the abyss, no one in heaven?
So utterly poor can a soul then be
That it returns to nothing in mists of grey.

Du deilige jord, vær ikke vred,
at jeg trampet ditt gress til ingen nytte.

Du deilige sol, du har sløset med
ditt lysende sten i en folketom hytte.
Der satt ingen der inne å varme og stemme;
eieren, sier de, var aldri hjemme.

Deilige sol og deilige jord,
I var dumme, at I bar og lyste for min mor.
Ånden er karrig og naturen ødsel.
Det er dyrt å bøte med livet for sin fødsel.
Jeg vil oppad, høyt, på den bratteste tinde;
jeg vil ennu en gang se solen rinne,
stirre meg trett på det lovede land,
se å få snedyngen over meg kavet;
de kan skrive derover: "Her er *Ingen* begravet"
og baketter, – siden –! La det gå som det kan.
(*Plutselig hører han en salme et stykke unna.*)

26 Pinsesalme: Velsignede morgen

KIRKEFOLK

Velsignede morgen
da Gudsrigets tunger
traff jorden som flammende stål!
Fra jorden mod borgen
nu arvingen sjunger
på Gudsrigets tungemål.

27 Utenfor hytten

(*PEER hører på i angst mens han skjuler seg i skogbrynet ved SOLVEIGS hytte*)

PEER

Aldri se dit! Der er ørk og øde.
Jeg er redd, jeg var død lenge før enn jeg døde
(*snur seg*)

Oh lovely earth, do not be angry
That I walked your grass to no avail.

Oh lovely sun, you have wasted
Your bright light in an empty cottage.
No one was in there, to please and warm;
The owner, it's said, was never at home.

Lovely sun and lovely earth,
You were foolish to bear my mother and light her.
The spirit is mean and nature is wasteful.
Paying for your birth with your life is costly.
I want to climb up to the highest peak,
I want to see the sun rise again;
To view until I am tired the promised land
To let drifts of snow cover me up;
You can write above me: 'No one lies here',
And then – after that; let things go as they will.
(*He suddenly hears hymn-singing from afar.*)

Whitsun Hymn: Oh Blessed Morning

CONGREGATION

Oh blessed morning
When God's heav'nly tongues
Struck the earth like flaming steel!
From the earth towards the citadel
Now the inheritor sings
In the heavenly tongue.

Outside the hut

(*Hiding in the undergrowth close to SOLVEIG's hut, PEER listens in fear.*)

PEER

Never look there! There it's barren and deserted.
I am afraid that I was dead long before I died.
(*turns around*)

KNAPPESTØPEREN

Ja, fristen er ute.

PEER

Allting er ute.

Uglen lukter lunt. Kan du høre den tute?

KNAPPESTØPEREN

Det er ottesangsklokken-

PEER

(peker)

Hva er det som skinner?

KNAPPESTØPEREN

Bare lys i en stue.

PEER

Hva er det for sus?

KNAPPESTØPEREN

Bare sang av en kvinne.

PEER

Ja der – der finner

jeg synderegisteret.

KNAPPESTØPEREN

(griper ham)

Besikkk ditt hus!

PEER

Besikkke mitt hus? Der er det. Gå!

Pakk deg! Var skjeen så stor som en kiste, –
du kan tro den rommet ikke meg og min liste!

KNAPPESTØPEREN

Til tredje korsveien, Peer, men så!

PEER

Atter og fram, det er like langt.

Ut og inn, det er like trangt.

BUTTON MOULDER

Well, your time is up.

PEER

It's all over.

The owl senses things afoot. Can you hear it calling?

BUTTON MOULDER

That is the bell for matins.

PEER

(points)

What is the light I see?

BUTTON MOULDER

Only a lamp in a cottage.

PEER

What are those sighs I hear?

BUTTON MOULDER

Only a woman singing.

PEER

Yes, there – there I'll find

The list of my sins.

BUTTON MOULDER

(catching hold of him)

See to your house!

PEER

See to my house? There it is. Go hence!

Go away! If your ladle was large as a coffin,
It still would not be big enough for me and my sins!

BUTTON MOULDER

To the third crossroads, then, Peer, but *there* –

PEER

Backwards and forwards is equally long.

Outside and inside is equally cramped.

Nei! – Som en vill uendelig klage
Er det å gå inn, gå hjem og tilbake.
Udenom, sa Bøygen! Nei; denne gang
Tvers igjennom, var veien aldri så trang.

*(Han løper mot huset; i det samme kommer
SOLVEIG ut i døren, kirkekledd og med
salmebok i kledet; en stav i hånden. Hun
står rank og mild.)*

28 Peer Gynt og Solveig

PEER

(kaster sig ned på dørtokken)
Har du dom for en synder, så tal den ut!

SOLVEIG

Der er han! Der er han! Lovet være Gud!

PEER

Klag ut, hvor syndig jeg har meg forbrudt!

SOLVEIG

Intet har du syndet, min eneste gutt!
Livet har du gjort meg til en deilig sang.
Velsignet være du, at du kom en gang!

PEER

Så er jeg fortapt!

SOLVEIG

Det er en, som råder.

PEER

Fortapt med mindre du kan gjette gåter:
Hvor var jeg som meg selv, som den hele, den sanne?
Hvor var jeg, med Guds stempel på min panne?

SOLVEIG

I min tro, i mitt håp og i min kjærlighet.

No! It is like a wild, endless cry
To go in, to go home, to go back.
‘Go round’, said the Boyg. But this time
I go straight through, however narrow the path.

*(He runs towards the hut; at the same moment
SOLVEIG appears in the doorway, dressed for
church, with her psalm-book wrapped in a kerchief.
She stands there erect and mild.)*

Peer Gynt and Solveig

PEER

(flings himself down on the threshold)
If you have judgement for a sinner tell it me now!

SOLVEIG

It is he! It is he! Praise God!

PEER

Cry out loud the sins that I have committed!

SOLVEIG

You have not sinned, my dear child!
You have made my life a lovely song.
Be blessed for coming back to me now.

PEER

So I am lost!

SOLVEIG

There is one who rules.

PEER

Lost, unless you can solve riddles.
Where was I myself, my real, true self?
With God’s indelible stamp on my forehead?

SOLVEIG

In my faith, in my hope and in my love.

PEER

Min mor, min hustru, uskyldige kvinne!
Å gjem meg, gjem meg der inne!
*(Han klynger seg fast og skjuler ansiktet
i hennes skjød. Solen rinner.)*

29 Solveigs vuggeviser

KNAPPESTØPEREN

(bak huset)

Vi træffes på sidste korsveien, Peer
og så får vi se, om –; jeg sier ikke mer.

SOLVEIG

Sov du, dyreste gutten min!
Jeg skal vugge dig, jeg skal våge.
Gutten har siddet på sin moders fang.
De to har leget hele livsdagen lang.

Gutten har hvilet ved sin moders bryst
hele livsdagen lang. Gud signe, min lyst!

Gutten har ligget til mit hjerte tæt
hele livsdagen lang. Nu er han så træt.

Sov du, dyreste gutten min! Sov! Sov!
Jeg skal vugge dig, jeg skal våge! Sov! Sov!

KOR

Velsignede morgen
da Gudsrigets tunger
traf jorden som flammende stål!
Fra jorden mod borgen
nu arvingen sjunger
på Gudsrigets tungemål.

SOLVEIG

Jeg skal vugge dig, jeg skal våge; –
sov og drøm du, gutten min!

SLUTT

PEER

My mother, my wife, innocent woman!
Please hide me, hide me within!
*(He clings to her and hides his
face in her lap. The sun rises.)*

Solveig's Cradle Song

THE BUTTON MOULDER

(from behind the hut)

We shall meet at the last crossroads, Peer
And then we shall see if –; I say no more.

SOLVEIG

Sleep, my dearest boy!
I shall rock you, I shall hold you.

The child has sat on his mother's lap
Playing all the livelong day.

The child has lain on his mother's breast
All the livelong day. God bless you my dearest!

The child has lain close to my heart
All the livelong day. Now he is so tired.

Sleep, my dearest boy! Sleep, sleep.
I shall rock you. Sleep, sleep.

CHOIR

Oh blessed morning
When God's heav'nly tongues
Struck the earth like flaming steel!
From the earth towards the citadel
Now the inheritor sings
In the heavenly tongue.

SOLVEIG

I shall rock you, I shall hold you;
Sleep and dream now, my child!

THE END

BERGEN PHILHARMONIC ORCHESTRA

The music on these Hybrid SACDs can be played back in Stereo (CD and SACD) as well as in 5.0 Surround sound (SACD).

Our surround sound recordings aim to reproduce the natural sound in a concert venue as faithfully as possible, using the newest technology. In order to do so, all five channels are recorded using the full frequency range, with no separate bass channel added: a so-called 5.0 configuration. If your sub-woofer is switched on, however, most systems will also automatically feed the bass signal coming from the other channels into it. In the case of systems with limited bass reproduction, this may be of benefit to your listening experience.

This recording has received support from the Grieg Foundation, Arts Council Norway, Sparebanken Vest and Stiftelsen Musikselskabet Harmoniens Fondsforvaltning.

RECORDING DATA

Recorded in June 2003 at the Grieg Hall, Bergen, Norway

Recording producer: Jens Braun

Sound engineer and editing: Thore Brinkmann

Mixing: Thore Brinkmann, Jens Braun

SACD authoring: Bastiaan Kuijt

Recording equipment: Neumann microphones; Stage Tec A/D Converter; Yamaha O2R; Tascam MX 24 HD Recorder;

B&W Nautilus 802 surround monitors

Executive producer: Robert Suff

BOOKLET AND GRAPHIC DESIGN

Cover text: © Stephanie van Heesch 2005

Translations: Andrew Barnett (English text); William Jewson (English libretto); Arvid O. Vollsnes (Norwegian);

Horst A. Scholz (German); Jean-Pascal Vachon (French)

Front cover picture: Alix Dryden

Photographs: © Ole A. Buenget (Svein Sturla Hungnes); © Erik Berg (Ingebjørg Kosmo); © Tor Kvello (Kari Simonsen);

©Thor Brødreskift (Bjørn Willberg Andersen); © Birgit Wårstad (Ole Kristian Ruud); © Erik Reitan (the orchestra)

Typesetting, lay-out: Andrew Barnett, Compact Design Ltd., Saltdean, Brighton, England

BIS CDs can be ordered from our distributors worldwide.

If we have no representation in your country, please contact:

BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden

Tel.: 08 (Int.+46 8) 54 41 02 30 Fax: 08 (Int.+46 8) 54 41 02 40

info@bis.se www.bis.se

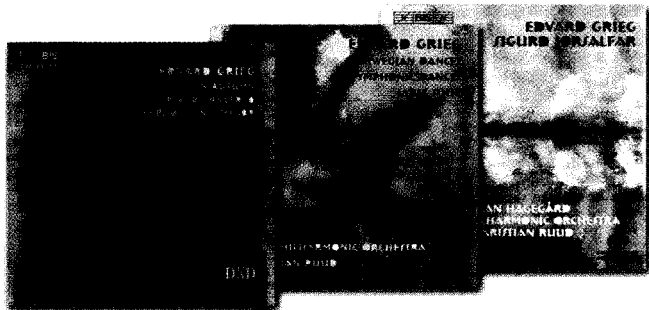
BIS-SACD-1441/42 © & © 2005, BIS Records AB, Åkersberga.

PREVIOUS RELEASES IN THE SERIES OF GRIEG'S ORCHESTRAL MUSIC
WITH THE BERGEN PHILHARMONIC ORCHESTRA AND OLE KRISTIAN RUUD

'All the performances on this disc are given with such zest and affection that all possible criticism is swept aside.' (BIS-SACD-1191) *Gramophone*

'In short, these renditions certainly stand with the best, and they come to us either in excellent stereo or in SACD multichannel formats.' (BIS-SACD-1291) *Classics Today.com*

'Ruud draws from his orchestra playing of rare power and intensity and balances the moments of introspective grief with the almost unrestrained outpouring of passion to perfection.' (BIS-SACD-1391) *International Record Review*

BIS-SACD-1191: PIANO CONCERTO (SOLOIST: NORIKO OGAWA); IN AUTUMN; SYMPHONY IN C MINOR

BIS-SACD-1291: NORWEGIAN DANCES; SYMPHONIC DANCES; LYRIC SUITE

BIS-SACD-1391: SIGURD JORSALFAR; LANDKJENNING; BERGLIOT; DEN BERGTEKNE; SØRGEMARSJ
(HÅKAN HAGEGÅRD, BARITONE; GØRILD MAUSETH, NARRATOR; MALE-VOICE CHOIR)

PEER GYNT

AV

HENRIK IBSEN

PEER GYNT – SOME DRAMATIC MOMENTS

There are those who say that next to Shakespeare, Henrik Ibsen (1828-1906) is the world's most-performed playwright. Be that as it may, Peer Gynt is definitely one of Ibsen's most-performed plays – even though it was not even intended for the stage originally. Conceived as a 'dramatic poem', the work's theatrical qualities became apparent when it was premiered on stage in the Norwegian capital in 1876 with Grieg's evocative music helping to transport the audience instantly from an icy fjord to the sands of Egypt, from voluptuous milkmaids at the summer farm to a mountain cave full of troublesome trolls!

With or without Grieg's music the play has remained in almost constant production throughout the world: Tokyo, New York, Moscow, Berlin, London, Paris etc. And Peer Gynt himself has become a global "icon" comparable to Hamlet, Medea or Tartuffe. Since Henrik Klausen – the first Peer – actors like Laurence Olivier, Hans Albers, Derek Jacobi, Charlton Heston and Max von Sydow have portrayed the amoral and opportunistic Peer. And audiences around the world have been able to recognize, despise and, ultimately, pity this figure whose only real fault is an irrepressible urge to fulfil his own destiny. In his home country Peer has become something of a national hero, and the following pages will show some of his incarnations, as seen in the theatrical archives of Norway.

Act I, scene 1: The Buckride, from the 2004 production at Gålåvatnet in Gudbrandsdalen
(Music: Edvard Grieg)
Kari Simonsen (Mor Åse) and Svein Sturla Hungnes (Peer Gynt)
Photo: Einar Alnehagen

Peer: Suddenly, on a terribly steep place,
The buck made a turn and leapt into the air.
Åse: May God give me peace – tell me all!

Third herd-girl: No bed's empty this Saturday night!

Act II, scene 3: Peer Gynt and the three herd-girls, Den Nationale Scene 1896

(Music: Edvard Grieg)

Henrik Klausen (Peer Gynt)

Photo: Teaterarkivet UiB / H. Abel Chr.

Peer: Great folk may be known by the mounts that they ride!

Act II, scene 5: Peer Gynt and the Woman in Green, Den Nationale Scene 1936
(Music: Edvard Grieg)
Ella Hval (Woman in Green) and Hans Jacob Nilsen (Peer Gynt)
Photo: DNS / Børbak

Åse: I see sparks and flashes in the distance.
Where does the light come from?

Peer: From the doors and windows of the palace.
Can you hear them dancing?

Act III, scene 4: Åse's death, Den Nationale Scene 1975 (Music: Arne Nordheim)
Karl Bomann-Larsen (Peer Gynt) and Gøril Haukebø (Åse)
Photo: DNS / Trygve Schönfelder

Trolls: Pull his ears off and his eyes out!

Act II, scene 6: In the Hall of the Mountain King, Det Norske Teatret / Den Nationale Scene 2005, Director: Robert Wilson (Music: Michael Galasso)
In the center from left: Henrik Rafaelsen (Peer Gynt) Harald Heide Steen (Mountain King) and Gjertrud Jynge (Woman in Green), Photo: Lesley Leslie-Spinks

Peer: I have a goal, that is for sure!

Act IV, scene 1: In Morocco, Det Nationale Scene 1969 (Music: Arne Nordheim)
Jon Eikemo (Peer Gynt)
Photo: DNS / Trygve Schönfelder

Peer: I shall make you a houri in paradise!

Hussein, an oriental minister: They tell me an Emperor has come today.

Top: Act IV, scene 6: Anitra's dance, Henrik Børseth (Peer Gynt) and Lilli Abel (Anitra)
Bottom: Act IV, scene 13: In a madhouse in Cairo: Henrik Børseth (Peer Gynt, far right)
Den Nationale Scene 1921. (Music: Edvard Grieg) Photos: DNS / Norland

Solveig: I shall wait for you – I promised you that.

Act IV, scene 10: Solveig's Song, Det Norske Teatret 1948 (Music: Harald Sæverud)
Eva Sletto (Solveig)
Photo: Sturlason

The Button Moulder: Your time is up.
Peer: It's all over.

Act V, scene 10: The Final Meeting with the Button Moulder
Torshovteatret / Nationaltheatret 2004 (Music: Ennio Morricone)
Mads Ousdal (Peer) and Marit A. Andreassen (The Button Moulder, seated)
Photo: Olav Olsen

HENRIK IBSEN (1828-1906)

Front cover: Poster from Det Norske Teatret 1962 (detail)

The 2005 Robert Wilson production is a co-operation between Det Norske Teatret, Den Nationale Scene, Festspillene i Bergen and Hundreårsmarkeringen-Norge 2005

BIS would like to thank Bergen Filharmoniske Orkester, Det Norske Teatret, Torshovteatret / Nationalteatret, Den Nationale Scene and Peer Gynt AS for their kind support.

© BIS Records AB 2005

BIS-SACD-1441/42-XB